

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL ÇALGI DERSİNE YÖNELİK
TÜKENMİŞLİK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: İÇ ANADOLU ÖRNEĞİ**

Merve ZOR

ORCID: 0000-0002-6754-3259

Danışman

Doç. Dr. Gözde YÜKSEL

ORCID: 0000-0002-6619-275X

Konya – 2023

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmayı oluőturmama olanak sağlayan ölçeğin sahibi Sayın Prof. Dr. Demet GİRGIN' e, farklı Őehirlerden veri elde edebilmeme yardımcı olan hocalarıma, bana her konuda destek ve yardımcı olan, benimle değerli bilgilerini paylaőan danışmanım Doç. Dr. Gözde YÜKSEL'e her zaman yanımda olan, beni motive eden, eőim Abdullah ZOR' a, araştırma sürecinde onunla ilgileneceğim zamanlardan almamı anlayıőla karőılayan oğlum Ahmet ZOR'a ve bana her zaman inanan aileme sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Merve ZOR
Haziran 2023

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Tükenmişlik Kavramının Gelişimi.....	5
2.2. Tükenmişlik Modelleri.....	8
2.3. Tükenmişlik Nedeniyle Ortaya Çıkan Belirtiler	12
2.4. Tükenmişliğin Eğitim Alanındaki Etkileri.....	13
2.5. Öğretmenlerde Görülen Tükenmişlik.....	14
2.6. Öğrencilerde Görülen Tükenmişlik Sorunu	16
2.7. Müzik Eğitimi ve Çalgı Eğitiminde Tükenmişlik	19
2.8. Tükenmişlik ile Savaşma Yöntemleri	22
2.9. İlgili Araştırmalar	23
2.9.1. Farklı alanlarda tükenmişlik çalışmaları	23
2.9.2. Eğitim ile ilgili tükenmişlik çalışmaları	25
2.9.3. Müzik eğitimi ile ilgili tükenmişlik çalışmaları	35
2.9.4. Çalgı eğitimi ile ilgili tükenmişlik çalışmaları	40
3. YÖNTEM.....	45
3.1. Araştırmanın Modeli	45
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	45
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	47
3.4. Verilerin Toplanması.....	47
3.5. Verilerin Analizi.....	47
4. BULGULAR VE YORUM	49

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	49
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	49
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	50
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	51
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	53
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	55
5.1. Sonuç ve Tartışma	55
5.2. Öneriler	59
KAYNAKLAR.....	61
EKLER.....	70

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeyinin İncelenmesi: İç Anadolu Örneği başlıklı tez çalışmamın toplam **70** sayfalık kısmına ilişkin, 15/06/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%15** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

19/06/2023

Merve ZOR

Doç. Dr. Gözde YÜKSEL

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

19/06/2023

Merve ZOR

SİMGELER

Simgeler

Sd: Standart sapma

N : Örneklem Sayısı

p : Anlamlılık Düzeyi

Ort: Ortalama

\bar{x} : Aritmetik Ortalama

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL ÇALGI DERSİNE YÖNELİK TÜKENMİŞLİK DÜZEYİNİN İNCELENMESİ: İÇ ANADOLU ÖRNEĞİ

Merve ZOR

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin belirlenmesi ve bu düzey ile “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “algılanan çalgı başarısı”, “mezun olunan lise türü”, “çalgı tecrübesi”, “çalgı dersi öğretmeni değiştirme”, “çalgı öğretmeni ile iletişim”, “çalgıyı sevme”, “algılanan aile desteği”, “çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma” gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmadaki veriler, uzman görüşlerine ve literatüre dayalı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan 10 maddeli ‘Kişisel Bilgi Formu’ ile Girgin (2015)’in “Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılarak yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma kullanılmış, değişkenler arasındaki ilişkilerin analizinde varyansların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testiyle belirlenmiştir. İki grubun karşılaştırması için MannWhitney U testi, ikiden fazla grup için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin çok düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik düzeyi ile “cinsiyet”, “algılanan çalgı başarısı”, “çalgı öğretmeni ile iletişim”, “çalgıyı sevme”, “çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma” değişkenleri arasında anlamlı bir fark olduğu; “sınıf düzeyi”, “çalgı tecrübesi”, “çalgı dersi öğretmeni değiştirme”, “mezun olunan lise türü” ve “algılanan aile desteği” değişkenleri arasında ise anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. ‘Cinsiyet’ değişkenine göre kadın öğretmen adaylarının erkekler öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bireysel çalgı tükenmişliğine sahip olduğu, ‘algılanan çalgı başarısı’ değişkeni açısından algılanan çalgı başarısı ne kadar yüksek ise müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyinin o kadar düşük olduğu, ‘çalgı öğretmeni ile iletişim’ değişkenine göre çalgı öğretmeni ile iletişim iyileştikçe müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyinin düştüğü, ‘çalgıyı sevme’ değişkeni bakımından çalgıyı sevme düzeyi ile müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyinin ters orantılı olduğu, ‘çalgı çalışma ortamı’ değişkeni açısından çalgı çalışma ortamı şartları iyileştikçe müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişliği düzeyinin azaldığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Çalgı eğitimi, Tükenmişlik, Lisans düzeyi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

EXAMINATION OF MUSIC TEACHER CANDIDATES' BURNOUT LEVEL FOR INDIVIDUAL INSTRUMENT LESSON: THE EXAMPLE OF CENTRAL ANATOLIA

Merve ZOR

This research aimed to determine the individual instrument lesson burnout level of music teacher candidates and to determine the level of "gender", "class level", "perceived instrument success", "type of high school graduated", "instrument experience", "change instrument teacher", It was conducted to determine the relationship between variables such as "communication with the instrument teacher", "loving the instrument", "perceived family support", "having a suitable physical environment for playing the instrument". The research is in relational screening model. The data in the research were obtained by using the 10-item 'Personal Information Form' prepared by the researcher based on expert opinions and the literature, and the "Individual Instrument Lesson Burnout Scale" of Girgin (2015). Percentage, frequency, mean and standard deviation were used in the analysis of the data using the SPSS package program, and whether the variances showed normal distribution in the analysis of the relations between the variables was determined by the Kolmogorov-Smirnov test. MannWhitney U test was used for comparison of two groups and Kruskal Wallis H test was used for more than two groups. As a result of the research, it was concluded that the music teacher candidates' burnout levels for individual instrument lessons were very low. In addition, there is a significant difference between the burnout level of music teacher candidates and the variables of "gender", "perceived instrument success", "communication with the instrument teacher", "loving the instrument", "having a suitable physical environment for playing an instrument"; It was determined that there was no significant difference between the variables of "class level", "instrument experience", "change instrument teacher", "type of high school graduated" and "perceived family support". According to the 'gender' variable, female teacher candidates have a higher level of individual instrument burnout than male teacher candidates, the higher the perceived instrument success in terms of the 'perceived instrument success' variable, the lower the individual instrument burnout level of the music teacher candidates. According to the 'communication with the instrument teacher' variable, the individual instrument burnout level of the music teacher candidates decreases as the communication with the instrument teacher improves, the level of liking the instrument in terms of the 'loving the instrument' variable and the individual instrument burnout level of the music teacher candidates are inversely proportional, the instrument study environment in terms of the 'instrument study environment' variable. It was concluded that the individual instrument burnout level of the music teacher candidates decreased as the conditions improved.

Keywords: Music training, Instrument training, Burnout, Undergraduate level

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Botton'a göre "İş-yaşam dengesi diye bir şey yok. Uğruna savaşmaya değer her şey hayatınızın dengesini bozar." (Akt: Schwingshackl, 2017, s. 17). Bu iki kavramın dengesinin bozulması, iş – yaşam arasındaki dengenin sağlanamaması tükenmişliği beraberinde getirebilmektedir (Schwingshackl, 2017, s. 17). Uzun zaman boyunca çözülmemeyen stres sonucunda oluşan duygusal ve psikolojik kriz 'tükenmişlik' olarak adlandırılmaktadır (Orzel, 2010, s.2). Freudenberger, (1974, s.159) tarafından mesleki tehlike olarak görülen tükenmişliğin, kişiler arasında en çok aktarılan, benimsenen tanımı Maslach ve Jackson, (1981, s. 99) tarafından, 'insanlarla sürekli iletişim halinde olmayı gerektiren bir işe sahip olanların yaşadığı duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi' olarak ifade edilmiştir.

Tükenmişliğin, genel bir görüş olarak; kişisel/kariyörsel, çevresel/örgütsel ve ikisinin birleşiminden oluşan etkenlerden ortaya çıkabileceği düşünülmektedir (Suran & Sheridan, 1985, s. 743). Tükenmişliğin en çok tartışma konusu olan kaynağı stres (Lin & Huang, 2014, s. 80) ve bireyleri aşacak özellikte olan aşırı iş yüküdür. Nicel ve nitel yükler insanların iş yapma sınırlarını zorlaması ile beraber tükenmeyi meydana getirir (Maslach & Leiter, 2008, s. 500). Yoğun bir şekilde çalışan, işine adanmış kişilerde tükenmişlik oluşma ihtimali daha yüksektir (Freudenberger, 1974, s. 161). Tükenmişlik, insan hayatını olumsuz etkileyen bir durumdur. Bireylerin hem çalışma hem de günlük hayatında yaşadığı tükenmişlik yaşam kalitesini etkilemektedir. Tükenmişliğin her alanda ortaya çıkabilmesinden dolayı hemen hemen her alanda yapılmış tükenmişlik çalışmaları bulunmaktadır.

Tükenmişlik, eğitim alanında da görülebilen, akademik başarıyı uzun süre boyunca etkilemiş ve hala da etkileyen bir faktördür (Madigan & Curran, 2020, s. 2). Öğretmen – öğrenci ilişkisi, kişisel özellikler, sosyal çevre, ortam ve iş özellikleri gibi faktörler öğretmenlerin ve öğrencilerin davranışlarını, deneyimlerini ve tükenmişlik seviyelerini etkilemektedir. Öğretmenlerin tükenmişlikleri, öğrencileri negatif yönde etkileyebileceği için önemli sorunlar oluşturabilmektedir (Maslach & Leiter, 1999, s. 296).

Üniversite öğrencilerinde de görülebilen tükenmişlik (Salmela-Aro & Read, 2017, s. 21); çevrenin (aile, arkadaş ve öğretmen) beklentileri ile öğrencinin isteklerinin çatışması, akademik stres (Tansel, 2015, s. 243), öğrenme ve çalışma şekilleri (Asikainen & Salmela-Aro

& Parpala & Katajavuori, 2020, s. 2) öğretim içeriği ve yöntemleri (Liat, 2009, Akt: Dan & Xiaojun & Zhongfeng, 2010, s. 2160) gibi çeşitli durumlar sonucu oluşabilir. Öğrencilerin uzun zaman süren akademik baskılar sonucunda yorulma, ders ve aktivitelere yönelik isteksizlik ve olumsuz duygular hissetme, arkadaşlarından uzaklaşma (Meier & Schmeck 1985, Akt: Dan et al., 2010, s. 2160) şeklinde hissedilen duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük başarı hissi (Yang, 2004, s. 287), öğrenme tükenmişliği olarak algılanmaktadır.

Stres ve tükenmişlik müzik eğitimi lisans öğrencileri arasında da yaygındır (Orzel, 2010, s. 1). Müzik eğitimi öğrencilerinin sorumluluklarının diğer alanlardan farklı olması (Jääskeläinen & López-Íñiguez & Phillips, 2022, s. 3-16; Orzel, 2010, s. 8) ve müzik mesleğinin fiziksel ve psikolojik gereklilikleri, öğrencileri negatif yönde etkileyebilmektedir (Zabuska et al., 2018, s. 367). Müziksel faaliyetlerde sürekli olarak olumsuz duygular yaşanması müzisyen tükenmişliğine işaret etmektedir (Orzel, 2010, s. 4). Müzik öğrencilerinin tükenmişliği konusunda günümüze kadar giderek daha gelişmiş çalışmalar yapılmıştır. Fakat müzik öğrencilerinin özellikle çalgıları ile ilgili tükenmişliklerini araştıran çalışmalar oldukça azdır. Bu konuyla ilgili araştırmaların sayısının artması, bu sorunun çözümlenmesine katkıda bulunabilir. Aile ve çevre tarafından destek ve takdirin gelmemesi, yoğun çalışma, belirsiz hedefler, çeşitli engeller, taleplerin çekici gelmemesi, rekabet, öğretmen tarafından eleştirilme gibi durumlar stresi oluşturan (Orzel, 2010, s. 9-11) ve dolayısıyla öğrencilerin de tükenmesine sebep olan durumlardır. Önemli bir sağlık sorunu olan, üniversite öğrencilerinde görülen psikolojik sorunlar (Morrison & O'Connor, 2005, s. 447) ve müzik eğitiminin beraberinde getirdiği zorlukların üstesinden gelinmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada 2022-2023 yılında İç Anadolu Bölgesinde bulunan; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümünde 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda okuyan müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi incelenerek aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi nedir?
2. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile cinsiyet ve mezun olunan lise türü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile sınıf düzeyi çalgı tecrübesi (yıl) ve algılanan çalgı başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile çalgı öğretmeni değiştirme, çalgı öğretmeni ile iletişim ve çalgıyı sevme durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile algılanan aile desteği ve çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; 2022-2023 yılında İç Anadolu Bölgesinde bulunan; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümünde 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda okuyan müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ve bunun “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “algılanan çalgı başarısı”, “mezun olunan lise türü”, “çalgı tecrübesi”, “çalgı dersi öğretmeni değiştirme”, “çalgı öğretmeni ile iletişim”, “çalgıyı sevme”, “algılanan aile desteği”, “çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma gibi değişkenler ile arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Müzik öğretmeni adayları lisans eğitimi boyunca bireysel çalgı dersinin yanı sıra çeşitli alan ve eğitim dersleri de almaktadır. Sosyal yaşamına devam ederken bir yandan düzenli olarak çalgı egzersizi yapmak, öteki yandan ise diğer derslerde başarılı olmak için çaba harcayan müzik eğitimi öğrencileri bu yoğunluk karşısında strese girebilmektedir. Öğretmen adayları aynı zamanda bireysel çalgı dersi ve toplu müzik derslerinde performans sergileyeceği için heyecan, korku ve kaygı gibi durumlar da yaşayabilmektedir. Bu gibi stresli durumlar öğretmen adaylarının tükenme yaşayabilmelerine sebep olabilmektedir. Ayrıca bazı demografik ve kişisel faktörler de bu duruma zemin hazırlayabilmektedir. Araştırma çalgı eğitiminin psikolojik zemininde yer alan, eğitim sürecini etkileyebilecek kavram ve olguları sorguluyor olması bakımından önem taşımaktadır. Çalgı eğitimine yönelik tükenmişliği araştıran bu çalışma, müzik eğitiminin tüm boyutlarında mutlu ve verimli öğrenme süreçlerine fayda sağlayabilecek ipuçları elde edilmesine katkı sağlayabilecek nitelikte, özgün bir çalışmadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada, bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin belirlenmesinde kullanılan ölçeğin ve kişisel bilgi formunun tüm katılımcılar tarafından gerçeği yansıtacak şekilde cevaplandırıldığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2022-2023 yılında İç Anadolu Bölgesinde bulunan; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümünde okuyan müzik öğretmeni adayları ile sınırlandırılmıştır.
2. Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin belirlenmesinde D. Girgin'in (2015) 'Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği' kullanılmıştır.

1.6. Tanımlar

Çalgı Eğitimi: Bir çalgının kişi tarafından çalınabilmesini sağlayan uygulamaların tümüdür. Bu eğitim; doğru teknik kazandırmayı, verimli çalgı egzersizleri yapmayı, müziksel becerileri arttırmayı ve müziğin anlattıklarını aktarmayı amaçlar (Parasız, 2009, s. 19).

Tükenmişlik: Enerji, güç veya kaynaklardan aşırı talepte bulunarak başarısız olmak, yıpranmak veya bitkin düşmek (Freudenberger, 1974).

Stres: 17. Yüzyılda felaket, bela, musibet, dert, keder anlamlarında kullanılan, latince "estricia"dan doğan stres sözcüğü; 18 ve 19. Yüzyıllarda baskı, zor gibi anlamlarla değişmiş, kişilere nesnelere, duygulara yönelik kullanılmıştır (Güçlü, 2001, s. 92).

Sinizm: Bireyde bir kuruma, bir ideolojiye veya bir kişiye yönelik hayal kırıklığı, öfke, güvensizlik gibi olumsuz duygu oluşması şeklinde görülen bir tutumdur (Andersson & Bateman, 1997, s. 450).

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın içeriğiyle ilgili olan taranmış çalışmalara ve çalışmayla ilgili kuramsal bilgiler yer verilmiştir. Alan yazına bakıldığında; çeşitli alanlar için tükenmişlik araştırmalarının yanı sıra eğitim, müzik ve çalgı alanında tükenmişliğe yönelik çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmayla ilişkisi olan bazı araştırmalar aşağıda yer almaktadır.

2.1. Tükenmişlik Kavramının Gelişimi

Tükenmişlik kavramı, ilk defa Greene'nin 1961 yılında çıkan "A burnout case" (bir tükenmişlik vakası) romanı aracılığıyla ilgi odağı olmuştur (Umuzdaş ve Kal, 2018, s. 1832). Bu kavram, ilk defa Freudenberger, (1974, s. 159) tarafından mesleki tehlike olarak görülmüş ve "*Güç ve enerji kaynaklarından aşırı talepte bulunarak başarısız olmak, yıpranmak veya bitkin düşmek.*" olarak tanımlanmıştır. Daha sonra günümüze kadar birden fazla tanımlama geliştirilmiş, bu konuya ilgi artarak farklı birçok alanda araştırma yapılmaya başlanmıştır (Meier, 1983, s. 899). Tükenmişlik konusundaki ilk çalışmalar temas ve stres açısından yoğun olan meslek gruplarından sağlık mesleklerine yönelik yapılmıştır. Daha sonra tükenmişliğin tüm meslek alanlarında çalışan kişilerde görülebileceği anlaşılacak çalışmaların alanı genişletilmiştir (Maslach & Leiter, 2008, s. 499; Schaufeli & Martínez & Pinto & Salanova & Bakker, 2002, s. 464). 1970lerin sonlarında tükenmişlik, bazı araştırmacılar tarafından duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi olarak 3 boyuttan oluştuğu kabul edilmiştir (Maslach & Jackson, 1984b, s. 189; Maslach & Jackson, 1981, s. 99; Maslach, 1993, Akt: Maslach & Leiter, 2008, s. 498; (Jackson & Maslach, 1982, s. 3). Tükenmişliğin insanlarla beraber çalışma durumu üzerinde araştırılması sonucunda kişilerin diğer insanlara karşı ilgisizlik yaşadığı (duyarsızlaşma boyutu bu durumu temsil etmektedir) gözlenmiştir. (Maslach & Jackson, 1981, s. 99). Kişilerarası ilişkinin zorunlu olmadığı alanlarda yapılan (örneğin öğrenciler üzerinde) tükenmişlik araştırmalarında duyarsızlaşma boyutu, işe yönelik 'sinizm' olarak değişmiştir (Zabuska et al., 2018, s. 367).

Maslach Tükenmişlik Ölçeği, ilk olarak bir süre 'Maslach Burnout Inventory-Human Service Survey-MBI-HSS' haliyle sağlık alanında kullanılmıştır. Sonrasında 'Maslach Burnout Inventory-Educators Survey- MBI-ES' uyarlaması, insan etkileşimini yoğun olarak yaşayan eğitimcilere göre yapılmıştır. Tükenmişlik sendromu insan etkileşimli alanların dışında da araştırılmaya başlamış ve diğer alanlarda kullanılmak üzere 'MBI General Survey' uyarlaması

yapılmıştır (Schaufeli, Leiter, Maslach ve Jackson, 1996, Akt: Gündüz & Çapri & Gökçakan, 2012, s. 39).

Shirom'a (1989) göre stresli şartlara maruz kalan kişide enerji üretiminin yapılamaması yani tükenmesi (burnout), yorgunluk(fatigue), yıpranma (wear down) benzeri kavramlarla aynı değildir. Bu kavram geçici değil, sürekliği olan bir tükenmeyi ifade eder (Akt:Torun, 1995, s.8). Perlman ve Hartman (Akt: 1982, s. 284-291) ilk zamanlarda kullanılan tükenmişlik kavramlarını listelemiştir. Kavramlardan bazıları şunlardır:

- Başarısız olmak
- Yıpranmak,
- Bitkinlik (Freudenberger, 1974),
- Zirvenin getirdiği kronik strese verilen tepki (Ginsburg, 1974),
- Çalışma taahhüt kaybı (Warnath&Shelton,1976)
- İş, iş arkadaşları ve hizmet verilenlerden soğumak (Berkeley Planning Associates, 1977),
- Yorgunluk, sinirlilik, depresyon, katılık, çok çalışma (Freudenberger, 1977),
- Fiziksel ve duygusal tükenme, sinizm, insanlıktan çıkma durumu (Maslach & Pines 1977),
- Aşamalı yorgunluk süreci, kişisel kaynak tükenmesi (Mitchell, 1977),
- Kendine ve hizmet verilenlere rahatsızlık veren fiziksel ve duygusal belirtiler ortaya çıkaran uygunsuz tutum sendromu (Kahn, 1978),
- Düşük iş performansı (Larson & Gilbertson & Powell, 1978),
- Duygusal tükenme ve sinizm (Gann, 1979),
- Hayal kırıklığı, durgunluk, ilgisizlik, coşku kaybı ile ilgili sendrom (Edelwich & Brodosky, 1980).

Daha sonra en bilinen ve aktarılan tükenmişlik tanımını konuyla ilgilenen en önemli araştırmacılardan Maslach Tükenmişlik Envanterinin geliştiricisi olan Christina Maslach (Maslach & Jackson, 1981, s. 99) yapmıştır. Maslach için tükenmişlik, insanlarla sürekli iletişim halinde olmayı gerektiren bir işe sahip olanların duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi olmak üzere 3 aşamalı olarak yaşadığı bir durumdur.

Çoğu araştırmacılar arasında tükenmişliğin, kişisel ve çevresel etkenlerden olabileceği fakat daha yüksek ihtimalle ikisinin birleşiminden oluşabileceği şeklinde görüş birliği

oluşturulmuştur (Suran & Sheridan, 1985, s. 743). İş doyumsuzluğu (Şeker, 2019, s. 11), iş memnuniyetsizliği (Maslach & Jackson, 1984b, s. 203), hizmet verilen kişilerle ilişkiler, aşırı rol yükü, belirsizliği ve çatışması, kariyer ilerlemesi, ödül ve cezaların varlığı, talepler ile beklentilerin uyumu, yapılması gereken işin netliği, gereken beceri ve zamanın yeterliliği, ortam şartları, kişilik özellikleri ve demografik özellikler, sosyal destek (Cordes & Dougherty, 1993, s. 628-637), etnik köken (Maslach & Jackson, 1984b, s. 207) ödül ve adalet eksikliği, değer çatışması (Maslach & Leither, 1997, Akt: Yang, 2004, s. 287) alınan ücret (Edelwich & Brodosky, 1980, Akt: Suran & Sheridan, 1985, s.742) tükenmişliği etkileyen unsurlardır. Dalkılıç ve Sürvegil (2014), tükenmişliğin sebebi olabilecek faktörleri; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, aile durumu gibi demografik faktörler; kişilik özellikleri, bireysel ihtiyaçlar, işkoliklik, beklentiler, empati kurabilme, iç/dış kontrol odaklı olma, duygusal kontrol gibi kişisel faktörler ve iş yoğunluğu, iş kalitesi, mesai saatleri, iş güvenliği, hizmet verilenlerin sayısı, kurumdaki kişiler arası ilişkiler ve iletişim, aitik hissi, kontrol dengesi, kurumun plan ve politikaları, adalet, maaş seviyesi, kariyer olanakları, kararlarda sözünün dinlenmesi, ödüllendirme olmaması, teknolojik gelişmeler, çalışma ortamı uygunluğu, rol belirsizliği ve çatışmaları gibi örgütsel faktörler olarak 3 kategoriye ayırmıştır (Akt: Şeker, 2019, s. 32).

Stres (Lin & Huang, 2014, s. 80; Şeker, 2019, s. 10) ve aşırı iş yükü tükenmişliğin en fazla tartışılan sebepleridir (Maslach & Leiter, 2008, s. 500). Tükenmişlik ve stres ilişkisi göz önüne alındığında, çalışanın aşırı iş temposu ve bu iş temposunda diğer bireylerle sıkı bir etkileşim içinde olması, kronik strese sebep olmakla birlikte tükenmeyi de beraberinde getirebilmektedir (Maslach & Jackson, 1981, s. 99). Kendini işine adanmış, yoğun bir tempoda çalışan, başarılı olmaya çabalayan kişilerde tükenmişlik görülme oranı daha yüksektir (Freudenberger, 1974, s. 161). Yüksek motivasyonlu kişilerin çalışmaya yönelik heveslerinin yok olması tükenmişliğin başlangıcıdır (Sürgevil, 2006, s. 8). Ağır bir iş ve işi zamanında yetiştirme baskısı, kişinin yeterince dinlenememesi, eğlenememesi ve sevdikleriyle vakit geçirememesine, bu nedenle de ruh ve beden sağlığının kötü etkilenmesine sebep olur (Torun, 1995, s. 14).

Tükenmişlik yoğun iş sonucu ortaya çıktığı gibi yapacak bir şeylerin olmaması, her şeyin rutine bağlanması da tükenmişliğe yol açmaktadır. Pines (2000) örneğine göre: *'Bir hastane hemşiresi: "Çalışmaktan en keyif aldığım günler, en çok çalıştığım günler" diyor. Tükenmişlik, "Bir hastaya yardım etmek için yapabileceğim hiçbir şey kalmadığında" gelişir'* (

Akt: Pines & Keinan, 2005, s. 626). Rutin yaşamın sıkıcı hale gelmesinin ve aşırı yardım etme duygusunun da tükenmişliğe yol açtığı belirtilmiştir (Freudenberger, 1974, s. 162).

Maslach'ın (1982), ABD'de farklı etnik kökenli insanların tükenmişlik düzeylerini araştırması sonucunda 'beyaz' ile 'Asyalı-Amerikalı' kökenderilerin tükenmişlikleri ile kökenleri arasında bir ilişki belirlenmemiştir. Fakat 'siyah' kökenlilerin 'beyaz' kökenlilere göre daha az tükenmişlik yaşadıkları saptanmıştır (Akt: Karaman, 2009, s. 40). Aynı şekilde Maslach ve Jackson (1984b, s. 207) diğer bir araştırmasında da siyah kökenlilerin beyaz kökenlilerden daha düşük seviyede tükenmişlik yaşadığını tespit etmiştir.

Literatürde, farklı araştırmacıların tükenmişlik (burnout) modelleri bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları; Freudenberger Modeli (1974), Edelwich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli (1980), Cherniss Tükenmişlik Modeli (1980), Maslach Modeli (1981), Pearlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli (1982), Meier Tükenmişlik Modeli (1983), Golembiewski Tükenmişlik Modeli (1983), Suran ve Sheridan Tükenmişlik Modeli (1985) ve Pines Tükenmişlik Modeli (1988)'dir (Güven & Sezici, 2016, s. 114)

2.2. Tükenmişlik Modelleri

Freudenberger tükenmişlik modeli: Freudenberger, (1974, s. 159), tükenmişliği aşırı yüklenme sonucu enerji kaynaklarının tükenmesi olarak tanımlamıştır. Tükenmişliğin kişiden kişiye farklılık gösteren belirtileri olduğunu, çeşitli etkenlerden dolayı genellikle çalışmanın 1. yılında ortaya çıkabildiğini, hayal kırıklığı ve liderlik duygusunun yok olması gibi duyguları içerdiğini söylemiştir. Ayrıca bazı bitkinlik, uykusuzluk, baş ağrısı gibi fiziksel; çabuk öfkelenme, şüphelenme gibi davranışsal semptomların olduğunu da belirtmiştir.

Edelwich ve Brodsky tükenmişlik modeli: Edelwich'in tükenmişlik tanımı: "*çalışma koşullarının bir sonucu olarak yardım mesleklerinde çalışan kişilerde giderek artan bir idealizm, enerji ve amaç kaybı*" şeklindedir. Ayrıca bu koşulların; yetersiz eğitim, aşırı müşteri yükü, fazla çalışma saati, düşük ücret, bürokratik veya politik kısıtlamalar, yetersiz finansman, nankör müşteriler, istekler ve başarı arasındaki ilişki gibi durumlardan kaynaklanabileceğini belirtmiştir (Suran & Sheridan, 1985, s. 742). Bu modelde tükenmişliğin dört aşaması olduğunu belirlemişlerdir. Bunlardan ilki, bireyin yeni bir işe başlarken, işe karşı çok hevesli olması ve büyük beklentilere sahip olmasıdır. Eğer beklentiler gerçekleşmez ise 'durgunluk' aşamasına geçilmektedir. Kişi, bu aşamada iş haricindeki hayatını maddi ve manevi yönde düzenlemeye çalışır. Üçüncü aşamada, kişi kabul ettiği doğrularını sorgulayarak engellenme aşamasına geçer

fakat duygusal, davranışsal ve fiziksel sorunlar ortaya çıkabilir. Dördüncü aşama olan apati aşamasında engellenme haline yönelik duyumsamazlık ile birlikte karşı savunma sistemi oluşur ve böylelikle mücadele vermekten uzaklaşır. Ayrıca kişide evreler arası gidip gelme oluşabilir (Edelwich & Brodsky, 1980, Akt: G. Girgin, 1995, s. 19-20).

Cherniss tükenmişlik modeli: En geniş kapsamlı modeldir. Bu modelde tükenmişliği etkileyen 3 etken paneli bulunmaktadır. Birinci olarak iş ortamı özellikleri (iş yükü, oryantasyon, liderlik, denetim, özerklik), tükenmişliği doğrudan etkilemekle beraber stres kaynakları, yani ikinci panel aracılığıyla da dolaylı yönden etkilemektedir. Üçüncü olarak ise kişinin kariyer yönelimleri, ek iş istek ve destekleri ve demografik özellikler ile ilgili etkenlerdir (Burke & Greenglass, 1995, s. 1357). Stres altında kalan kişi, kaynakların isteklere yetemeyeceği düşündüğünde stres faktörlerini yok etmeyi amaçlamaktadır. Eğer sonuç başarılı değil ise stresi yok etmek için egzersiz, meditasyon gibi teknikler kullanarak kendisini rahatlatır. Sonuç hala başarısız ise işi ile olan psikolojik ilişkisini ortadan kaldırmaya çalışarak duygusal yükünü azaltmayı düşünür. Yani tükenmişlik, kontrol edilemeyen stres etkenlerine karşı bireyin verdiği savaştır (Sürgevil Dalkılıç, 2014, Akt: Göçmen, 2021, s. 26).

Maslach tükenmişlik modeli: Maslach tükenmişliği; duygusal tükenme (emotional exhaustion), duyarsızlaşma (depersonalization) ve kişisel başarı (personal accomplishment) şeklinde üç kategoriye ayırır (Maslach & Jackson, 1984b, s. 189 (Maslach & Jackson, 1981, s. 99; Maslach, 1993, Akt: Maslach & Leiter, 2008, s. 498. Bu modele göre duyarsızlaşmanın sebebi duygusal tükenme, düşük kişisel başarı hissinin sebebi ise duyarsızlaşmadır (Güven & Sezici, 2016, s. 127). İlk önce duygusal tükenme hissi ile başlamakta olan tükenme, kişinin duygu oluşumunun yok olduğunu düşünmesi ve enerjisinin azalması ile oluşur. Bu duygusal yorgunluğa sahip olan birey artık geçmiş zamandaki kadar hizmet veremediğini ve yeterince sorumlu olmadığını düşünür. Bu durum kişiye hayal kırıklığı ve gerginlik hissettirebilmektedir. Duygusal tükenme hisseden kişi için diğer gün tekrar işe gitme mecburiyeti büyük bir gerginlik oluşturur (Cordes & Dougherty, 1993, s. 623).

Kişiler artık diğer insanlara faydalı olmayacağı düşündüğünde duygusal yorgunluk yaşarlar. Bu yüzden kendilerini psikolojik olarak uzaklaştırmayı denerler. İlgisiz ve umursamaz bir tavır edinir ve sorunlarla duygusal bir tampon ile başa çıkmaya çalışır. Bireylerin iletişim halinde oldukları, hizmet verdikleri kişilere, küçümser, umursamaz veya cansız bir varlık gibi davranması, duyarsızlaşma boyunun belirtileridir (Cordes & Dougherty & Blum, 1997, s. 687).

Kişisel başarıda düşme ise kişilerin kendisi hakkındaki negatif düşünceleri şeklinde ortaya çıkar. İşle ilgili durumlarda ve iş için görüşülen kişilerle olan ilişkilere bağlı yeterlilik ve başarı hissi azalır. Kendini işte ilerlemediğini, yeterince iyi olmadıklarını, gerilediklerini düşünen bu kişiler artık bunun için mücadele vermek istemezler. Başarılı bir iletişim kuramayacaklarını düşünürler (Cordes et al., 1997, s. 687). Kişisel başarı boyutu kişinin yaratıcılığının negatif yönde etkilenmesiyle beraber başarısının düşmesi olarak tanımlanmıştır (Leiter, 1988, s. 112). Üç kategoriden oluşan bu tükenmişlik kavramının temelinde "duygusal tükenme" olduğu, duyarsızlaşma ve kişisel başarıdaki düşmenin ise tamamlayıcı durumda olduğu düşünülmektedir (Koeske & Koeske, 1989, s. 132).

Perlman ve Hartman tükenmişlik modeli: Tükenmişlik; duygusal ve/veya fiziksel tükenme, iş üretkenliğinin düşmesi ve aşırı duyarsızlaşma şeklinde tanımlanmıştır. Perlman ve Hartman'a (1982, s. 296-298) göre stresin belirlenebilmesi ve etkisinin ölçülmesi için bireysel özellikler ile iş ve sosyal çevre önemli olmaktadır. Modelde 4 aşama bulunmaktadır:

1. **Strese ortam hazırlayan durumlar:** Stresi oluşturma ihtimali yüksek olan 2 tür durum vardır. Bireyin yeteneklerinin kendi beklentilerinin altında olması veya örgütsel talepler karşısında yetersiz kalması durumları stres kaynağı olmaktadır.
2. **Algılanan stres:** Birey stres altında olduğunda bile bazı durumlarda bunu fark etmez. 2. Aşamaya geçişte bireyin kişiliği, geçmişi, rol ve organizasyon değişkenleri etkilidir.
3. **Strese karşı tepkilerin üç ana kategorisi:** Bu kategoriler aynı zamanda tükenmenin üç boyutunu içermektedir.
 - Fiziksel belirtilere odaklanma (fiziksel tükenme),
 - Duygusal – bilişsel tutumlara, duygulara odaklanma (duygusal tükenme, duyarsızlaşma)
 - Davranışlara odaklanma (düşük kişisel başarı)
4. **Kronik duygusal stres sonucu:** Yaşanan stres beraberinde tükenmişliği getirmektedir.

Scott Meier tükenmişlik modeli: Meier, (1983, s. 899) modeli Bandura'nın çalışmalarına dayanan bir modeldir. Bu model, tükenmişliğin, iş deneyimlerinin tekrara girmesinden ve aşağıdaki durumların oluşmasından dolayı ortaya çıktığını savunmaktadır.

1. Çalışma ortamında cezanın olduğuna dair yüksek beklentiler ve olumlu pekiştireçlere yönelik ise düşük beklentiler,
2. Pekiştireçlerin denetimlenme şartlarına dair düşük beklentiler,

3. Pekiştireçlerin denetimi sırasındaki davranışlara yönelik düşük kişisel yeterlik beklentisi.

Golembiewski tükenmişlik modeli: Golembiewski'ye (1989) ve Golembiewski ve Munzenrider'a (1981, 1984, 1988) göre, tükenme sürecini 'duyarsızlaşma' başlatmaktadır. Duyarsızlaşmayla beraber kişisel başarıda düşüş yaşanarak duygusal tükenmeye doğru ilerlenir. Golembiewski ve meslektaşları kişisel travma nedeniyle ortaya çıkan ani stresin akut tükenmişliği meydana getirebileceğini düşünmektedir (Akt: Cordes et al., 1997, s. 687).

Suran ve Sheridan tükenmişlik modeli: Bu tükenmişlik modeli; kimlik-rol karışıklığı, yetebilme durumu, verimli olmaya karşı durgunluk, tekrar oluşturmaya yönelik hayal kırıklığı şeklinde dört aşamadan oluşan bir modeldir. İlk aşama, bireysel psikolojik gelişim ve mesleki açıdan kritik olan, lise son sınıf ile üniversitenin ilk yılları arasındaki zamanda oluşan çatışmalardır. Kişi akademik yönden gelişmek için uğraşmaktadır. Daha sonra ise mesleğin her şey olmadığı düşünerek sosyal yönden gelişmeye çalışmaktadır. Yani kişi 'kim olduğunu öğrenmek isteme' sürecindedir. Kişinin, mesleki kimlik süreci; yeterlilik duygusunu hissetmesi ve kişisel- sosyal yaşamın etkin halde sürdürülmesi ile tamamlanmış olabilmektedir. Bu yüzden ikinci aşamada, birey kendisi ve meslektaşları arasında kıyaslama yaparak, daha iyi olma düşüncesine girer. Bu şekilde negatif karşılaştırmalar kişinin mesleki açıdan yetersiz hissetmesine sebep olabilir. Üçüncü aşama, kişinin kariyer amacını sorgulaması gerçekleşir. Kişi profesyonel kimliğini oluşturma düşüncesindedir. Bu aşamada aile oluşturma konusunda karar alma ve yetenekli olunan alanda gelişme ve bu durumlar göz önünde bulundurularak mutluluk ile kariyer arasındaki bağlantı sorgulanır. Profesyonel gelişimin ilk zamanlarında, ego gelişimindeki problemlerinin kalıcı ilişkilere yönelik kararlar alınarak çözülmeye çalışılması ileride yetersizlik hissi sorunlarına neden olabilmektedir. Dördüncü aşamada, 30 lu yaşların orta ve sonlarından 40 lı yaşların orta ve sonlarına kadar olan sürede kişi önceki seçimlerini sorgulamaktadır. meslekten memnun olmama durumu ve sürekli aynı şeylerin yapıldığı hissi oluşabilmektedir. Kişinin farklı bir neden keşfetmeye çalışması yeniden oluşturma olarak ifade edilmektedir. Bu aşamaların 50. yaşa kadar olan süreyi kapsadığı ve tükenmenin bundan sonraki yaşlarda da ortaya çıkabileceği belirtilmiştir. Suran ve Sheridan'a göre tükenmişlik, bu aşamalarındaki çatışmaların tatmin etmeyecek biçimde çözümlenmeye çalışılması sonucu oluşmaktadır. (Suran & Sheridan, 1985, s. 743-749).

Pines tükenmişlik modeli: Pines (2005), tükenmişliğin; çalışanlarda duygusal baskı ile oluşan bitkinliğin kişiyi; zihinsel, fiziksel ve duygusal yönden etkilemesi olduğunu

savunmuştur (Köksal & Yüceland, 2022, s.378). Bu modelde tükenmişliğin üç boyut bulunmaktadır. Fiziksel boyutta kişi yorgunluk, halsizlik gibi belirtiler hissetmektedir. Duygusal boyutta duygu yönünden bitkinlik, çaresizlik ve ümitsizlik içindedir. Zihinsel bitkinlik boyutunda ise kişi hem kendine hem yaptığı işe karşı negatif davranışlarda bulunur (Dalkılıç, 2014, Akt. Güven & Sezici, 2016, s. 115). Tükenmişlik seviyeleri, bu modelde kişinin işine güdülenmesi ile ilişkilidir. Güdülenmenin fazla olduğu kişilerde tükenmişlik seviyelerinin arttığı, güdülenmenin az olduğu kişilerde ise tükenmişliğin görülmediği tespit edilmiştir (Akt: Köksal & Yüceland, 2022, s. 378).

Bu tükenmişlik fikirlerinin sahipleri de dahil olmak üzere bir çok araştırmacıya göre tükenmenin oluşturduğu sonuçlar bulunmaktadır. Bunlar insan hayatını etkileyen alanlarda oluşan problemlerdir. Bu problemlere aşağıdaki başlıkta yer verilmiştir.

2.3. Tükenmişlik Nedeniyle Ortaya Çıkan Belirtiler

Dünya Sağlık Örgütü (1998)'de yayınlanan Dünya Sağlık Raporu'nda tükenmişlik; iş yükünün aşırı olması sebebiyle oluşan duygusal bitkinlik ve bunun sonucunda oluşan çalışamama olarak tanımlanmıştır. Bu sayede kronik yorgunluk, uzaklaşma ve yetersizlik hissi oluşmaktadır.

Tükenmişliğin belirtilerini seviyelere göre ele aldığımızda üç evrede incelenebilir:

- Düşük seviyeli tükenmişlikte görülen belirtiler: Alınganlık, endişe hali, kısa süren öfke, yorgunluk, hayal kırıklığı.
- Orta dereceli tükenmişlikte görülen belirtiler: Düşük seviyeli tükenmişlik belirtilerinin uzun süreli olduğu evredir.
- Şiddetli seviyeli tükenmişlikte görülen belirtiler: Kronik sırt ve baş ağrıları, ülser ve çeşitli fiziksel rahatsızlıklar (Spaniol & Caputo, 1978, Akt: Iwanicki, 1983, s. 28).

Tükenmişliğin kişiler üzerinde meydana getirdiği değişimler göz önünde bulundurulduğunda belirtiler; psikolojik-ruhsal, fiziksel ve davranışsal ve örgütsel olarak incelenebilmektedir (Şeker, 2019, s. 27). İnsanları eleştirme ve onları umursamama, duygusuzca davranma, düşük kişisel başarı hissi, odaklanma sorunu, yalnızlık, umutsuzluk (Deckard et al, 1994, Akt: Ören & Türkoğlu, 2006, s. 3), düşük kişisel başarı hissi (Cordes et al., 1997, s. 687), düşmanlık, hayal kırıklığı, depresyon, kaygı, (Yang, 2004, s. 287), sinirlilik, tahammül edememe, kararsızlık (Şeker, 2019, s. 28) gibi durumlar tükenmişliğin duygusal belirtilerindendir. Tükenmişlik yaşayan kişiler depresif, inatçı ve yeniliğe kapalı bir kişiye

dönüşebilmektedir. Kişilerde olumsuz duygular ortaya çıkmaktadır (Freudenberger, 1974, s. 161). Duygusal tükenme beraberinde fiziksel tükenme, hastalık ve psikosomatik belirtileri getirmektedir (Maslach, 1978, s. 113).

Fiziksel belirtilerin; kalp çarpıntısı, uykusuzluk, bağışıklığın düşmesi yorgunluk, kilo ve hafıza problemleri, hipertansiyon, (Ören & Türkoğlu, 2006, s.3), iyileşemeyen hastalıkların olması, bitkinlik hissi, nefes darlığı, mide ve bağırsak rahatsızlıkları (Freudenberger, 1974, s.160), kronik yorgunluk, baş ağrıları, sırt ağrıları, (kurdeşen, egzama, akne, alerjik döküntüler) gibi cilt sorunları (Freudenberger, 1986, s. 247), olabileceği belirtilmiştir.

İnsanlarla zaman geçirmeme, işinde olmama, yavaşlık, iğneleyici sözlerle iletişim kurma, herkesten şüphe duyma, duygusal patlama, sıkça ağlama, herhangi bir yerde konuşmaktan çekinme gibi durumlar ise davranışsal belirtileri göstermektedir. Tükenmiş bir kişide; çabuk ve ani sinirlenme, yüklenmiş hissetme durumu ile birlikte çevresindekilere bağırma, onlardan şüphelenme gibi belirtiler görülebilir. Ayrıca artık her şeyi yaşadığını düşünerek riskli olan şeyleri yapabileceğine inanıp, bununla birlikte aşırı hız, cinayete meyilli olma, ilaç kullanma gibi tehlikeli durumların içine girebilir (Freudenberger, 1974, s. 160). Aynı zamanda tükenmişliğin; madde kullanımı (Maslach, 1978, s. 113), alkolizm, intihar, çiftlerde çatışma ve akıl hastalığı gibi durumlara neden olacağı bulunmuştur (Maslach, 1976, s. 16). Tükenmişlik boşanmalara yol açtığı gibi, boşanmalar da tükenmişliğe yol açabilmektedir (Perlman & Hartman, 1982, s. 300).

Örgütsel belirtiler bireyin iş hayatını olumsuz etkileyen sorunlardır. Kişi, için çalışma ile ilgili hiçbir şey önemli değildir. Bu belirtiler; meslektaşlar ile çatışma ve örgüt içindeki insanlara karşı agresiflik gösterme, performans düşüşü, kuralları umursamama, örgüt içindeki değişime karşı olma, örgüte bağlılığın yok olması, rol çatışması, görevleri yerine getirmeme şeklinde gözlemlenebilir. Bunların sonucunda kişi çalıştığı yerden soğuyarak işi bırakmayı düşünebilmektedir (Ergun Özler, 2012, Akt: Şeker, 2019, s. 29-30).

2.4.Tükenmişliğin Eğitim Alanındaki Etkileri

Eğitim bilimi temel amaç ve ilkelerine göre, öğrenme sürecinin düzenli ve planlı bir şekilde olması, ihtimallere yer verilmemesi gerekmektedir. Öğretim ve öğrenim sürecinin yeterince etkili ve nitelikli olabilmesi, sadece ortamın özelliklerine değil, öğretmen, öğrenci, yöneticiler ve veliler gibi etkenlere de bağlıdır (Ulaş, 2020, s. 1). Öğretim, genel yapısı ile strese yatkındır (Smylie, 1999, s. 67). Disiplin sorunu ve eğitimin engellenmesi gibi, eğitim ve öğretim açısından olumsuzluk yaratacak durumların yanı sıra motivasyon, konsantre olma ve

heveslilik gibi durumların olumsuz yönde olması da öğrenmeyi tehdit edebilir (Ulaş, 2020, s. 1). Sosyal çevre, ortam ve iş özellikleri gibi faktörlerin birleşiminin, öğretmen ve öğrencilerin davranış ve deneyimlerini etkileyen tükenmişlik sendromuna sebep olabileceğine inanılmaktadır (Maslach & Leiter, 1999, s. 299-302).

Otel işletmeleri (Güven & Sezici, 2016), ruh sağlığı ve hastalıkları (Atar, 2018), hukuk (Şeker, 2019), iş sağlığı (Göçmen, 2021) gibi hemen hemen her alanda tükenmişlik çalışmaları olduğu gibi, eğitim alanında; öğretmen (Iwanicki, 1983; Vandenberghe & Huberman, 1999; Byrne, 1999; G. Girgin, 1995; Baysal, 1995; Dworkin, 2001; Zhang & Sapp, 2008; Polat & Ercengiz & Tetik, 2013; ve öğrenci tükenmişliğini (Balogun & Hoerberlein-Miller, Estelle & Katz, 1996; Chang & Rand & Strunk, 2000; Schaufeli et al., 2002; Güdük & Erol & Yağcıbulut & Uğur, Özvarış & Aslan 2005; Yang & Farn, 2005; Zhang & Gan & Cham 2007; Kutsal, 2009; Erturgut & Soyşekerci, 2010; Aypay & Eryılmaz, 2011; Seçer & Gençdoğan, 2012; Çapulcuoğlu & Gündüz, 2013; Balkıs, 2013; Tuominen-Soini & Salmela-Aro, 2014; Acar & Çakır, 2015; Seçer, 2015; Tansel, 2015; Salmela-Aro & Read, 2017; Salmela-Aro & Upadyaya, 2017; Asikainen et al., 2020; Madigan & Curran, 2020; Im & Lee, 2021; Salgado & Au-Yong-Oliveira, 2021; Asikainen et al., 2022), araştıran çalışmalar da oluşturulmuştur. Ayrıca müzik eğitimi (Bernhard, 2007a; Bernhard, 2007b; Orzel, 2010; Gençyürek, 2014; Umuzdaş & Kal, 2018; Akyürek & Uyduran 2022; Gençyürek, 2014; Küçüksüleymanoğlu & Onuray Eğilmez, 2013; Zabuska et al., 2018; Jääskeläinen et al., 2022; Akyürek & Uyduran, 2022) ile bireysel çalgı eğitimi tükenmişliğine yönelik çalışmalar (D. Girgin, 2015; Gerçekler, 2018; Yıldırım, 2019; D. Girgin 2020; Köksal & Yüceland, 2022) bulunmaktadır.

2.5. Öğretmenlerde Görülen Tükenmişlik

Sosyal yardımcılık görevi içermekte olan öğretmenlik mesleği, stres ve tükenmişlikten etkilenebilmektedir (Rudow, 1999, s. 38). Meslekte, fedakarlık ve etkileşimin yoğun olmasından dolayı, öğretmenler en fazla fiziksel ve zihinsel tükenme yaşayabilen mesleklerden birine sahiptir (Çolakoğlu, 2014, s. 36). Teknolojik gelişmelerin eğitime dâhil edilmesi (Çolakoğlu, 2014, s. 36), eğitim öğretim tarzının günümüzde farklılaşması, yeni zorlukların ve fırsatların ortaya çıkması gibi durumlar öğretmenlerin strese girmesine sebep olabilmektedir (Smylie, 1999, s. 59). Okul yöneticileri ve diğer öğretmenler ile işbirliği sorunu, belirsiz kariyer hedefleri, tanınmama, düşük maaş (Bernhard, 2007b, s. 118), her türlü öğrenciyi eğitme, Milli Eğitim Bakanlığının uyguladığı sınavlara öğrenci hazırlama, kendilerini mesleki yönden geliştirmeye uygun ortamları olmayan okullarda görev yapma zorunda olma, eğitim araç-gereçlerinin yetersizliği ve bunların eksikliğini kapatmaya çalışma, eğitim sistemindeki

değişiklikler (Çolakoğlu, 2014, s. 36) aşırı iş yükü (Rudow, 1999, s. 50), rol çatışması (Vandenberghe & Huberman, 1999, s. 5; Byrne, 1999, s. 34), mesleğin değersizleştirilmesi gibi durumlarla başa çıkmak, öğretmenleri tükenmişliğe sürüklemektedir (Dworkin, 2001, s. 71). Öğretmenler, kronik duygusal tükenme oluştuğunda, mesleğinin gerektirdiklerini tam anlamıyla yapamayacaklarını hisseder. Daha sonra duyarsızlaşma boyutunda öğrencilere ve öğretmen arkadaşlarına yönelik hissizleşme, onlardan uzaklaşma yaşayabilir. Azalan kişisel başarı boyutunda ise hayal kırıklığı ile beraber artık öğrencilerine ve mesleğine bir faydası olmadığını düşünebilmektedir (Bernhard, 2007, s. 117). Tükenmişliğin öğretmenler üzerinde; can sıkıntısı, sinizm, kopukluk, paranoya, depresyon, yönelim bozukluğu, psikosomatik sorunlar, inkar edilen hisler, endişe ve hayal kırıklığı gibi belirtilerin olduğu söylenmiştir. Ayrıca, tükenmişliğin öğretmenler üzerindeki sonuçları olarak; iş doyumsuzluğu, sıkışmışlık, önemsizlik, başarısızlık hissi, suçluluk duygusu, hayal kırıklığı, üretimin azalması, yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasındaki iletişim sorunları ve rol çatışmaları gibi durumlar verilmiştir (Hamann, 1985, Akt:Hamann & Daugherty, 1985, s. 4).

Çalışmalara göre işini en iyi şekilde yapmak isteyen öğretmenler genellikle, kendilerine yüklenmiş olan birçok sorumluluktan dolayı tükenmişlik belirtileri göstermektedir (Iwanicki, 1983, s. 30; Hamann & Daugherty, 1985, s. 4). Aşırı iş yükünün, alan fark etmeksizin öğretmen tükenmişliğini etkilediği (Byrne, 1999, s. 35) ve doğal olarak müzik öğretmenlerinin de tükenmişliğini (Hamann, 1989, Akt: Bernhard, 2005, s. 45) arttırdığı bulgusunu elde eden çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca Heston ve diğerleri (1997)' ne göre bireysel derslerin kalabalık sınıf ortamlarının müzik fakültesi tükenmişliğinin artmasına sebep olabileceği düşünülmektedir (Bernhard, 2007b, s. 124).

Öğretmenler için rol çatışması; kısıtlı süre içinde yetişemeyecek kalite ve miktarda iş talebi, farklı yeteneklerdeki öğrencilerin bulunduğu büyük sınıfların ihtiyaçlarıyla ilgilenmek, yöneticiler ve veliler tarafından tarafsız veya negatif tepkilerle başa çıkarken kendi başına disiplin sorunlarını çözüme ulaştırmak gibi durumlardır (Byrne, 1999, s. 22). Pines'ın (2002, s. 136) çalışmasında öğretmenlerin en önemli tükenme sebeplerinden birinin disiplin sorunları olduğu belirlenmiştir. Disiplin sorunları oluştuğunda öğretmenlerin idare tarafından desteklenmemesi öğretmenlerin kendisini aşırı yüklenmiş ve yalnız hissetmesine yol açarak tükenmişliği ortaya çıkarabilir (Pines, 2002, s. 124; Iwanicki, 1983, s.29). Birçok çalışmaya göre (Hamann & Daugherty, 1985, s. 4; Byrne, 1999, s. 35) rol çatışmasının tükenmişliği arttıran önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir

Mobbinge maruz kalmak tükenmeyi meydana getirdiği gibi çalışanlar bununla savaşmak için bütün bilişsel ve duygusal kaynaklarını kullanabilmektedir (Taşkan & Güleriyüz & Toker, 2022, s. 3). Göçmen (2021, s. 77)' in madenciler üzerine yaptığı tükenmişlik çalışmasında mobbingin tükenmeyi en çok yükselten faktörlerden biri olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde akademisyenler arasında da buna benzer durumlarla karşılaşılabilir. Tükenmişliğin, öğretmenlerin mesleği bırakmasında büyük bir rolü olduğu için (Rudow, 1999, s. 38) birçok çalışmanın konusu olmaktadır. G. Girgin'in (1995, s. 32), öğretmen tükenmişliği ile bazı değişkenler arasındaki ilişki hakkında elde ettiği sonuçlar şöyledir:

1. Öğretmen yaşı arttıkça, tükenme olasılığı azalmaktadır.
2. Öğretmen üzerindeki baskı arttıkça tükenmişlik olasılığı da artmaktadır.
3. Meslek tecrübesinin 5 ve üzeri olması tükenmişlik olasılığını azalmaktadır.
4. Öğretmenin ek gelir miktarı arttıkça tükenmişlik olasılığı azalmaktadır.
5. Öğretmenin meslek ile ilgili beklentileri beklentisine değilse tükenmişlik olasılığı artmaktadır.

Öğretmenlerin tükenmişlik yaşaması, hem kendi kariyerleri, hem öğrencileri ve meslektaşları ile olan ilişkisi, (Maslach & Leiter, 1999, s. 296; Vandenberghe & Huberman, 1999, s. 3) hem de toplumun gelişimi açısından önemli sorunlar ortaya çıkarabilir (Yorulmaz & Çolak & Altınkurt, 2017, s. 177). Öğretmenlerin yaşadığı duygular, depresyon durumu, fiziksel sorunları, kötü alışkanlıkları gibi durumlar, öğrencileri etkileyebilmektedir (Zhang & Sapp, 2008, s. 157). Ayrıca tükenmişliğin, ortam içerisinde bulaşıcı olma hali de görülmektedir. Bu yüzden eğitimin en önemli yapı taşı olan öğretmenlerin tükenmişlik yaşaması büyük bir alanı etkisi altına almaktadır (Cemaloğlu & Erdemoğlu Şahin, 2007, s. 468).

2.6. Öğrencilerde Görülen Tükenmişlik Sorunu

Üniversite eğitimi boyunca öğrenciler, yeni yaşantılar aracılığıyla olumlu ve olumsuz deneyimler elde eder (Clark, 2005, s. 297). Yeni bir yere taşınma, aileden ayrı yaşama gibi durumların beraberinde getirdiği yeni sorumluluklar, öğrenciyi psikolojik olarak olumsuz etkileyebilmektedir. (Demirbatır, 2020, s. 478). Stresin aşırılışmasının, fiziksel ve zihinsel sağlığı bozduğu bilinmektedir. Amutio ve Smith (2007), Morrison ve O'Connor (2005), yapılan araştırmalarda stresin üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlığını olumsuz etkilediğini, bunun sonucu olarak anksiyete ve depresyonun ortaya çıkacağını belirlediğini ortaya koymuştur. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlar yaşaması önemli bir sağlık problemidir (Morrison & O'Connor, 2005, s. 447).

Stresin olumlu etki oluşturabildiği gibi (Lin & Chen, 2009, s. 157) aşırı stresin akademik performansı olumsuz etkileyebildiği (Lin & Huang, 2014, s. 77) bilinmektedir. Ayrıca, eğitim doyumu, ortama uyum sağlama (Demirbatır, 2020, s. 479), bireysel ve sosyal etkenler (Dan et al., 2010, s. 2160), çevrenin (aile, arkadaş ve öğretmenden) beklentileri ile öğrencinin isteklerinin çatışması, akademik stres (Tansel, 2015, s. 243), öğrenme ve çalışma şekilleri (Asikainen et al., 2020, s. 2), öğretim içeriği ve yöntemleri (Liat, 2009, Akt. Dan et al., 2010, s. 2160) gibi çeşitli durumlar üniversite öğrencilerinde de görülebilmekte olan tükenmeye (Salmela-Aro & Read, 2017, s. 21) yol açabilmektedir. Öğrencilerin akademik görevleri, derse katılımları, sınav hazırlıkları gibi durumlar onların işi olarak düşünülebilir. O yüzden tükenmişliğin sadece bir meslekte çalışanlara özel olmadığı, öğrencilerde de görülebileceği anlaşılmaktadır (Lin & Huang, 2014, s. 78).

Yoğun bir eğitim beraberinde 'eğitim tükenmişliğini' getirmektedir. İnsanların uzun süre çalışması sonucu eğitim doyumunun azalması günümüzde giderek yaygınlaşan bir sorun olmakla birlikte tükenmişliğe yol açmaktadır (Demirbatır, 2020, s. 479). Yang'a (2004, s. 287) göre öğrencilerin, derslerin yoğunluğu, stresi ve diğer psikolojik etkenlerden dolayı duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük başarı yaşaması öğrenme tükenmişliği yaşadığının göstergesidir. Schaufeli et al., (2002), üniversite öğrencilerinin tükenmişlik düzeyini ölçmek için Maslach tükenmişlik envanterinin öğrencilere yönelik uyarlamasını yapmıştır. Schaufeli et al., (2002, s. 465), tükenmişlik boyutlarını öğrenciler üzerinde şu şekilde açıklamaktadır: Öğrencinin sorumlu olduğu çalışmalara karşı hissettiği bitkinliği, duygusal tükenmişlik; okuldaki çalışmalara karşı umursamazlığı, duyarsızlaşma; öğrencinin okuldaki görevlere yetememe hissi ise düşük kişisel başarıdır. Meier ve Schmeck'e göre, tükenme yaşayan öğrenciler, okula ve derslere olan ilgisini kaybedebilir, motivasyon eksikliği yaşayabilir, devamsızlık yapabilir ve okulu bırakma kararı bile alabilir (Schaufeli et al., 2002, s. 465). Hamann & Daugherty (1985, s. 7) ise çalışmasında öğrenci tükenmişliğinin strese, hastalığa hatta intihara bile götürdüğünü belirtmiştir. Tükenmişlik eğilimleri ve yetersizlik hisleri olan öğrencilerin eğitimle ilgili isteklerinin giderek daha düşük olabileceği düşünülmektedir (Tuominen-Soini & Salmela-Aro, 2014, s. 659). Dews ve Williams'ın (2016, s. 39) yaptığı çalışmaya göre tükenmişlik, iş bulma endişesi ve ilerleme sabırsızlığının öğrencilerin okula devam etme isteği ile bağlantısı olmaktadır.

Asikainen ve diğerleri (2022, s. 6), öğrencilerin tükenmişlik profillerini ve bunların öğrenme yaklaşımları ile ilişkisine yönelik yaptıkları çalışmada 5 adet öğrenci profili belirlemişlerdir:

- İlgili-tükenmemiş öğrenciler,
- İlgili-etkisiz öğrenciler,
- Biraz ilgili- alaycı öğrenciler,
- Tükenmiş-etkisiz öğrenciler,
- Yorgun- etkisiz öğrenciler,
- Tükenmiş-ilgisiz öğrenciler.

Tükenmişlik ve tüm boyutlarını çalışma ilerlemesini negatif etkilemektedir. Çalışma tükenmişliğinin tüm boyutlarının yüzeysel yaklaşımla olumlu bir ilişkisi bulunmaktadır.

Tükenmişliğin akademik performansla olan ilişkisini araştıran araştırmaların birçoğunun, tükenmişliğin akademik başarıyı negatif etkilediği sonucuna varmaları ile tükenmişliğin akademik performansı düşürebilen bir etken olduğu anlaşılmaktadır (Lin & Huang, 2014, s. 77). Sınavlarda başarılı olma, diploma alma gibi hedeflerden dolayı derslere girme ve verilen görevleri tamamlama şeklinde mecburi durumlara maruz kalan öğrencilerin bazıları strese girerek tükenmişlik yaşayabilmekte ve bunun sonucunda, kişisel yönden ve kişiler arasındaki ilişkinin yanında akademik başarıları da olumsuz etkilenebilmektedir (Zhang et al., 2007, s. 1530). 100.000 üzeri öğrenci katılımıyla, eğitim alanında tükenmişliği araştıran Madigan ve Curran'ın (2020, s. 10) çalışmasına göre tükenmişliğin 3 boyutu da akademik başarıyı olumsuz etkilemektedir. Tükenmişliğin, öğrencilerinin ders çalışma isteklerini olumsuz etkilediği (Salmela-Aro & Upadyaya, 2017, s. 117), tükenmişlik ve duyarsızlık seviyeleri yüksek olan öğrencilerin, okul etkinliklerinde daha az yer alarak daha düşük başarı elde ettiği ortaya konulmuştur (Tuominen-Soini & Salmela-Aro, 2014, s. 659). Tükenmişliğin akademik başarı üzerindeki olumsuz etkisinin cinsiyet değişkeni açısından ise farklılık göstermediği, kadınlar ve erkeklerin aynı düzeyde etkilendiği bulunmuştur (Madigan & Curran, 2020, s. 12). (Salmela-Aro & Read, 2017, s. 24), üniversite eğitiminde kız öğrencilerin tükenmişlik ve yetersizlik açısından erkek öğrencilere göre daha çok risk grubunda olduğunu tespit etmiştir. Fakat sinizm boyutunda cinsiyet açısından bir farklılık bulunamamıştır.

Ülkemizdeki eğitim ve öğretimin, ilköğretim, lise, üniversite ve meslek öncesi dönemde yüksek seviyeli sınavların yapıldığı, öğrenciler için okulun stres oluşumundaki büyük etkenlerden biri olduğu, düşünülmektedir. Bunun, nedenle, öğrencilerin kariyer planlamaları sıkıntılı ve stresli bir sürece dönüşmektedir (Küçüksüleymanoğlu & Onuray Eğilmez, 2013, s. 908). Öğrenciler aynı zamanda artan işsizlik oranı ile birlikte iş sahibi olma konusunda endişelenip strese girebilmektedirler (Lin & Huang, 2014, s. 80). Lu (2004), yaptığı çalışmada

öğrencilerin en fazla, iş bulma baskısı hissettiklerini belirlemiştir (Akt: Lin & Huang, 2014, s. 80). Ayrıca derslerde yapılan rutin uygulamalar da öğrencilerin sıkılmasına sebep olarak tükenmişliğe yol açabilmektedir (Akt: Yang & Farn, 2005, s. 918)

Bu tür durumlar öğrencileri tükenmişliğe sürükleyebilir. Öğrencilerde tükenme durumu benzer sorunlardan dolayı Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan müzik öğretmeni adaylarında da görülebilmektedir (Küçüksüleymanoğlu & Onuray Eğilmez, 2013, s. 908).

2.7. Müzik Eğitimi ve Çalgı Eğitiminde Tükenmişlik

Düzen, çalgı eğitiminin, olmazsa olmazıdır. Bu süreçte öğrencinin derse ve egzersize olan devamlılığı çok önemlidir (Köksal & Yüceland, 2022, s. 380). Profesyonel eğitim alan öğrencilerin çalgı çalmaya her anlamda hazır olmaları gerekir (Yıldırım, 2019, s. 2). Diğer alanlarda olduğu gibi müzik öğretmeni ve öğrencilerinin de tükenmişlik yaşayabildiği bilinmektedir (Hamann & Daugherty, 1985, s. 7). Müziğin bedenle yapılması (Jääskeläinen et al., 2022, s. 3) ve müzikteki bazı becerilerin diğer alanlara göre karmaşık olması, performans ve kariyer kaygılarının (Bernhard, 2007a, s. 10) yanı sıra mükemmeliyetçilik duygusu (Dews & Williams, 2016, s. 45) yaşayabilmekte olan müzik eğitimi öğrencilerinin sorumlulukları tükenmişlikleri, dinçliği ve eğitim doyumları (Demirbatır, 2020, s. 479) diğer alanlardan farklıdır (Orzel, 2010, s. 8). Tüm bu stres oluşumu sağlayacak durumlara karşı, müzik bölümünün zihinsel sağlık açısından daha farklı ihtiyaçları oluşabilmektedir (Bernhard, 2005, s. 44). Ayrıca, Spahn, Strukely ve Lehmann'nın (2004) çalışmasına göre, üniversite öğrencileri arasında müzik eğitimi bölümündeki öğrencilerin kendilerini psikoloji, tıp, ve spor bölümü öğrencilerine göre kendi alanları, yani müzikle bütünleştirdikleri, özdeşleştirdikleri ve konulara daha fazla yoğunlaştıkları ortaya konulmuştur (Zabuska et al., 2018, s. 368). Kendini işine adanmış müzisyenler yoğun çalışma ile beraber kendilerini aşacak hedeflere eğilimli olmalarından dolayı yetersizlik hissedebilirler (Orzel, 2010, s. 2).

Lisans eğitiminin başlangıcı, öğrenciler için önemli bir geçiş dönemidir. Bir müzik lisansına başlamak müziksel, akademik ve sosyal açıdan endişeye sebep olabilir (Burt & Mills, 2006, s. 51). Müzik ile ilgili mesleklerin fiziksel ve psikolojik gereklilikleri, müzik öğrencilerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir (Zabuska et al., 2018, s. 367). Öğrenci-öğretmen iletişimi usta – çırak ilişkisi olarak görüldüğü için (Jørgensen, 2000, s. 68), öğrencinin çalgısına ilişkin tutumu ve sınav kaygısı gibi durumlar çalgı eğitimini etkilemektedir (Köksal & Yüceland, 2022, s. 380). Diğer öğrencilerin tükenmişlik yaşamasına sebep olan faktörlerin

müzik öğrencilerini de tükenmişliğe sürükleyebildiği gibi, aile ve çevre tarafından destek ve takdirin gelmemesi, yoğun çalışma, belirsiz hedefler, çeşitli engeller, taleplerin çekici gelmemesi, rekabet, öğretmen tarafından eleştirilme gibi durumlar tükenmeye yol açabilmektedir (Orzel, 2010, s. 9-11).

Aile ve çevreden gelmeyen destek ve takdir, öğrenci motivasyonunu düşürebildiği gibi öğrenci kendisini değersiz ve performansı açısından yetersiz hissederek özgüven eksikliği yaşayabilir. Bu durumlar strese sebep olmaktadır (Orzel, 2010, s. 9) ve dolayısıyla bu stres durumlarının kronik hale gelmesi ile beraber tükenmişlik meydana gelebilir. Öğretmenlerden gelen taleplerin net olmaması sonucu öğrencinin strese girmesi öğretmenin beklentisinin dışında bir çalışma yapması gibi sorunlar oluşturabilmekte ve aynı zamanda vakit kaybı olan bir çalışma elde edilebilmektedir (Orzel, 2010, s. 11). Çocukluktaki müzik eğitiminde akran desteği ve sosyal temas eksikliği ile beraber yüksek yoğunluğu olan fakat izole edilen bir uygulama ile olmasının tükenmişlik oluşturabileceği belirtilmiştir (Moore & Burland & Davidson, 2003, s. 546).

Bireysel çalgı dersinin yanında başka çalgıların da eğitimini almak zorunda olduğu müzik eğitim kurumlarında okuyan öğrenciler oldukça yoğundur. Müzik eğitimi anabilim dallarında bireysel çalgı dersinin yanına yorum ve yaratıcılık gerektiren bazı alan derslerinin ilave edilmesinin öğrenciler için yorucu olduğu, bu yoğunluğun öğrencilerde strese sebep olabileceği düşünülmektedir (Köksal & Yüceland, 2022, s. 380). (Bernhard, 2007a, s. 11) çalışmasında müzik lisans öğrencilerinde, sınıf seviyelerinin büyük bir etkisi olmadan, eğitimin başlangıcından itibaren tükenme görüldüğü; öğrencilerde yüksek seviyede duygusal tükenme, orta seviye duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Hamann ve Daugherty'nin (1985, s. 6) müzik eğitimi öğrencilerini incelediği çalışmada ise öğrencilerin "değişken düzeylerde tükenmişlik" yaşadıklarını belirlemiştir. Katılımcıların tükenmişlik sevipleri arttıkça; kişisel hedef yokluğu, öğretmenler, meslektaşlar, yönetim ve aile tarafından tanınmama, müfredat alanlarındaki denge sorunu, öğretmenler arası işbirliği olmaması, belirsiz hedefler, iş yükü, mesleki deneyim, evdeki çocuk sayısı ve müzik dışındaki dersler gibi değişkenlere yönelik endişelerinin arttığı belirtilmiştir.

Türkiyede lisans eğitimi, her bir dönemde çeşitli ve fazla kredili alan ve meslek derslerinin alınmasıyla 4 yılda tamamlanmaktadır. Bir yandan çeşitli dersler ve onların getirdiği sorumluluklar, diğer yandan da düzenli çalgı egzersizi yapma durumu öğrencileri zorlayarak tükenmeye sürüklemektedir (Küçüksüleymanoğlu & Onuray Eğilmez, 2013, s. 908). Bazı

müzik öğrencileri bu zorlu derslerin yanı sıra kendileri ders de vermektedir (Orzel, 2010, s. 8). Bu durumun da tükenmişlik seviyelerine katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Rekabet, müziğin doğası gereği, kişinin müziğe başladığı andan itibaren olan bir duygudur. Çeşitli sınavlarda ve yarışmalarda çalgı çalmak öğrencilerde stres ve performans kaygısı oluşturabildiği için (Orzel, 2010, s. 11) tükenmişliğe de sebep olabilir. Performans kaygılarının en çok görülen belirtileri; titreme, kas gerginliği, ağız kuruluğu, soğuk el, nabzın hızlanması, mide rahatsızlığı, korku hissi gibi durumlardır. Bu durumlar performans öncesi moral bozukluğu yaşatabilir (Orzel, 2010, s. 50). Performans kaygısı, öğrencinin akademik başarısı, kariyeri ve geleceği için önemli bir faktördür. Okul sınavlarının jüri önünde olması öğrencilerin kaygı ve stres yaşamasına, bunun sonucunda başarısızlığa, başarısızlık sonucunda isteksizlik ve çalgıdan soğumaya, bunun sonucunda öğrencilerin ise tükenmiş hissetmelerine yol açabilir (Yıldırım, 2019, s. 10) Oysaki performans, bir karşılaştırma ve yargılama olarak değil, müzisyenin emek harcadığı çalışmaların sergilenmesi gibi düşünülmelidir (Orzel, 2010, s. 49).

Performans kaygısı gibi psikolojik sorunların yanında performansa ve aşırı çalışmaya bağlı olarak kas-iskelet, kas-tendon ağrıları gibi fiziksel sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Müzisyenlerin performanslarını olumsuz etkileyebilen bu problemlerin (Brandfonbrener, 2003, s. 231) yanında başka sağlık sorunları da (Ginsborg & Kreutz & Thomas & Williamon, 2009, s. 257) yaşanabilmektedir. Bu olumsuz durumlar aşırı çalışmaya bağlı olmasından dolayı tükenmişlik sebeplerinden sayılabileceği düşünülmektedir. Dews ve Williams'a (2016, s. 43) göre öğrenciler, müzik eğitiminin gerekliliklerinin beraberinde getirdiği zorluklarla mücadele ederken uzman kişilerden yardım almayı tercih edebilir.

Çeşitli sorunlar oluşmadan önce, performans öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerinin ve sebeplerinin belirlenmesi gerekmektedir (Demirbatır, 2020, s. 479). Bununla ilgili araştırmalar (Hamann & Daugherty, 1985; Bernhard, 2007a; Orzel, 2010; D. Girgin, 2015; Zabuska et al., 2018; Küçüksüleymanoğlu & Onuray Eğilmez, 2013; Yıldırım, 2019; D. Girgin, 2020; Köksal & Yüceland, 2022; Akyürek & Uyduran, 2022; Jääskeläinen et al., 2022) günümüze kadar artış göstermiştir. Eğitim alanında yapılan tükenmişlik çalışmaları tükenmişliği azaltmak ve yok etmek için çözüm önerileri içermektedir. Tükenmişlik ile başa çıkmak için çeşitli tavsiyeler bulunmaktadır. Aşağıdaki başlıkta bu tavsiyelerden bahsedilmiştir.

2.8. Tükenmişlik ile Savaşma Yöntemleri

Tükenmişlik ve stresle mücadele etmek için genellikle; sağlıklı yaşam tarzı, çevre mücadeleyi destekleyici ortam, kaliteli uyku, alternatif tıp, tıbbi yardım önerilmektedir. Orzel'in (2010) çalışmasında öğrencilerden çoğunluğu strese karşı mücadelede 'uyku'nun iyi geldiğini belirtmişlerdir. Uykudan sonraki en etkili çözüm olarak ise 'aile ve arkadaşlarla zaman geçirme' seçeneği değerlendirilmiştir.

Pines ve diğerlerine (1981) göre tükenmişliği azaltma veya yok etmeyi sağlamak için 4 aşama bulunmaktadır. Bunlar:

1. Problem farkındalığı
2. Çözüm için yapılacak şeylerin sorumluluğunu üstlenme
3. Bilişsel netlik kazanma
4. Savaşma teknikleri geliştirme (Akt: Iwanicki, 1983, s. 29).

Müzik öğrencilerinin tükenmişliğe karşı verdiği savaşta destek olabilecek bir danışmandan yardım alması önerilmektedir. Öğrencilerin eğitim süresince veya mezun olduktan sonra yaşadığı sorunların çözümü için danışmanlık almaları tükenmişliğin önüne geçebilir (Hamann & Daugherty, 1985, s. 7). Yine müzik lisans öğrencilerinin zaman yönetimin becerilerini geliştirmesi de çözüm yollarından biri olabilmektedir. (Orzel, 2010, s. 48) Öğrenciler bununla ilgili seminerlere katılabilir. Ayrıca öğrencilerin okulda, stresin azalmasına yönelik seçmeli derslere girebilmesi (Bernhard, 2005, s. 49) müzik öğrencilerinin tükenmişliğini önlemeye yönelik çözümlerin incelenmesi faydalı olabilir (Bernhard, 2007a, s. 12). Ayrıca Dan ve diğerleri (2010, s. 2161), müzik derslerinde eğitim teknolojilerinin kullanılmasının tükenmişliği düşürebileceğini belirtmiştir.

Hamann ve Daugherty'e (1985, s. 7) göre müzik öğrenci tükenmişliğini azaltmak için şunlar olmalıdır:

- Aile, akranlar, öğretmen ve idare tarafından tanınma,
- Öğrencilerin, hedeflerini gerçekleştirmede izleyecekleri yolu bulabilmelerine yardım edecek bir danışman,
- Üniversitelerin açıkça ve tutarlı şekilde idari hedefler edinmesi ve müfredatın genel ve özel öğrenci programlarıyla beraber dengeli bir şekilde yürütülmesi,

- Müzik öğrencilerinin ve diğer öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek sınıflara ek olarak öğrencilere deneyim kazandıran uygulamalara daha çok yer verilmesi,
- Finansal destek ve yardım,
- Fakültenin nitelikli ve ilgili olmasıyla birlikte öğrenci programları ve öğretiminin sorumluluğunu alması.

2.9. İlgili Araştırmalar

2.9.1. Farklı alanlarda tükenmişlik çalışmaları

Güven ve Sezici (2016), Otel İşletmelerinde ‘İşgörenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Maslach Tükenmişlik Modeline Göre İncelenmesi’ adlı çalışmasında Antalya bölgesinde (Side, Manavgat, Alanya) bulunan üç, dört ve beş yıldızlı otellerde, insanlarla yüz yüze iletişim halinde olmayı gerektiren bölümlerin çalışanlarının tükenmişlik seviyelerini ölçmek amacıyla onlara ‘Maslach Tükenmişlik Ölçeği’ uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda üç boyut arasında da pozitif ilişki olduğu, duygusal tükenme ile düşük kişisel başarı arasındaki ilişkinin, duygusal tükenme ile duyarsızlaşma ile olan ilişkisine göre daha güçlü olduğu, tükenmeyi en çok duygusal tükenme boyutunun etkilediği, çalışanlarda duygusal tükenmenin artmasıyla ters orantılı olarak başarının düşmesi ve bunun duyarsızlaşmaya sebep olduğu bulunmuştur.

Atar (2018), kesitsel bir araştırma olan ‘Şizofreni Hastalarına Bakım Veren Yakınlarının Yükü, Tükenmişlik ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Saptanması’ adlı çalışmasında, Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri polikliniğine gitmiş olan, 18 yaş üzeri şizofreni hasta bakıcılarının bakıcı yükünü, sosyal uyum ve tükenmişlik seviyelerini ve bazı değişkenler ile olan bağlantısını belirlemek amacıyla 106 hasta bakıcıya Maslach ve Jackson’ın (1981) geliştirdiği, ‘Maslach Tükenmişlik Ölçeği’, Ergin’in (1992) çevirdiği Türkçe versiyonu, Bosch ve diğerlerinin (1997) geliştirdiği ‘Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği’nin Akkaya ve diğerlerinin çevirdiği Türkçe versiyonu, Zarit ve diğerleri’nin (1980) geliştirdiği ‘Zarit Bakıcı Yük Ölçeği’nin Özlü ve diğerlerinin (2009) çevirdiği Türkçe versiyonu ve ‘ Sosyodemografik bilgi formu’ uygulamıştır. Sonuçlara göre, bakıcı yükü ve tükenme seviyelerinin yüksek, sosyal uyumlarının düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak fiziksel sorunu olan hasta bakıcılarının tükenmişlik ve düşük kişisel başarı seviyelerinin, hastayla aynı evde yaşamakta olan hasta bakıcılarının duygusal tükenme seviyelerinin, bakım verdiği hastaya sözel şiddet uygulayan bakıcıların duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı seviyelerinin, bakım verdiği hastaya fiziksel şiddet uygulayan bakıcıların duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin, bakıcı olmanın kişinin

hayatına etkisinde tükenmenin tüm boyutlarının seviyelerinin yüksek olduğu, bakıcıların yaşının artmasıyla birlikte duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı seviyelerinin, gelir seviyesinin artmasıyla doğru orantılı olarak duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin; bakım süresinin artmasıyla duygusal tükenmişlik ve duyarsızlaşma seviyelerinin; hastasının intihar girişimi olmasına bağlı olarak duygusal tükenme seviyesinin; hastanın bakıcıya veya başka birilerine zarar verme durumu varsa duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin; hasta olma süresinin artmasıyla beraber duygusal tükenmişlik ve duyarsızlaşma seviyelerinin; Pozitif ve Negatif Sendrom Ölçeği puanları arttıkça duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin; Klinik Global İzlenim Ölçeği puanları arttıkça duygusal tükenme seviyesinin yükseldiği belirlenmiştir.

Şeker, (2019), ‘Avukatlarda Tükenmişlik (Burnout) Sendromu: Sivas İli Merkez İlçe Örneği’ adlı çalışmasında Sivas Barosuna kayıtlı olan Sivas’ın merkez ilçesinde bulunan 164 avukata Maslach Tükenmişlik Ölçeği uygulayarak tükenmişlik seviyelerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; kadın avukatların erkek avukatlara kıyasla duyarsızlaşma boyutu seviyelerinin daha yüksek olduğu, 26-35 ile 36-45 yaş avukatların duygusal tükenme seviyelerinin yüksek olduğu, 18-25 yaş avukatların düşük kişisel başarı seviyesinin yüksek olduğu, evli olan avukatların düşük kişisel başarı seviyesinin diğerlerine göre yüksek olduğu, 0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 21-25 yıl süresince çalışan avukatların duygusal tükenme seviyelerinin yüksek olduğu, 6-10 yıl ve 26 yıl ve üzeri süre boyunca çalışanların duyarsızlaşma seviyelerinin daha yüksek olduğu, günde 1-8 saat ve 13 saat ve üzeri çalışanların düşük kişisel başarı seviyesinin yüksek olduğu, 1-8 saat ile 9-12 saat arasında çalışanların duyarsızlaşma seviyelerinin yüksek olduğu, haftada 10 dosyadan az dosyaya bakan avukatların düşük kişisel başarı boyutu seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Göçmen (2021), ‘Yeraltı Kömür Madeni Çalışanlarında Tükenmişlik Düzeyinin Maslach Tükenmişlik Ölçeği İle Ölçülmesi’ adlı çalışmada yeraltı kömür madeni çalışanlarının tükenme seviyelerini belirlemek ve bunların yaş, mezuniyet durumu, mobbing ve kronik rahatsızlık gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla Zonguldak bölgesindeki Türkiye Taşkömürü Kurumundan rastgele seçilmiş 307 çalışana Maslach Tükenmişlik Ölçeği uygulamıştır. Elde edilen sonuçlara göre; toplam tükenmişliğin orta seviyede olduğu, mobbingin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanlarının toplamıyla beraber en büyük tükenmişlik sebeplerinden biri olduğu, lisans mezunu olanların ilkökul ve ortaokul mezunlarına göre daha yüksek kişisel başarı boyutu puanı olduğu, 18-24 yaş grubunun kişisel başarı

seviyelerinin 36 yaş üstüne göre düşük olduğu, madende çalışma süresinin 9 yıl ve üzerinde olduğu çalışanların kişisel başarı seviyesi mesleğe yeni başlayanlarınkine göre daha yüksek olduğu, evli olan çalışanların kişisel başarı seviyelerinin bekarlara göre daha yüksek olduğu, haftalık çalışma saati 56 saat ve üzeri olanların uzun süreli çalışma nedeni ile tükenmişlik puanlarının yüksek bulunduğu, kronik rahatsızlıklar ile duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutları arasında anlamlı ilişki olduğu, önceden geçirilen iş kazası geçirme durumunun duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve toplam tükenmişliğin puanını önemli yükselttiği, çalışmak için gelinen ve kalınan yer, sigara içme durumu, vardiyalı çalışma ve görev türü ile tükenmişlik düzeylerinin anlamlı bir ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir.

2.9.2. Eğitim ile ilgili tükenmişlik çalışmaları

Balogun ve diğerleri (1996), 'Academic Performance is not a Viable Determinant of Physical Therapy Students' Burnout' adlı çalışmasında öğrencilerin akademik performansları ile tükenmişlik seviyeleri arasındaki ilişkiyi araştırma amacıyla öğrencilerin kümülatif not ortalamaları ile tükenmişlik seviyeleri ve boyutlarını karşılaştırmıştır. Bu sebeple 1993 yılında son sınıf fizik tedavi öğrencilerinden 27 gönüllü katılımcıya Maslach Tükenmişlik Envanteri uygulanmış, daha sonra müfredatın değiştiği 1994 yılında da aynı çalışma tekrarlanmıştır. Bunun sonucunda duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanları önceki puanlardan daha düşük, kişisel başarı puanları ise daha yüksek bulunmuştur. Fakat bunun sonucunda akademik performans ile öğrencilerin tükenmişliği arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir.

Chang ve diğerleri'nin (2000) 'Optimism and Risk for Job Burnout Among Working College Students: Stress as a Mediator' adlı çalışmasında, stres, iyimserlik ve iş tükenmişliği riski arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışan 225 üniversite öğrencisine 'Yaşam Yönelimi Testi', 'Algılanan Stres Ölçeği' ve 'Maslach Tükenmişlik Envanteri' uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; iyimserlik ile stres ve iş tükenmişliğinin arasında, yetkinlik ile arasında pozitif bir bağ olduğu, iyimserliğin iş tükenmişliği riskinin güçlü bir yordayıcısı olduğu ve ayrıca stres yoluyla duygusal tükenme ve iş sinizmini dolaylı olarak etkilediği, stresin duygusal tükenme ve iş sinizmi üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu, fakat mesleki yeterliliği doğrudan bir etkilemediği bulunmuştur.

Güdük, ve diğerleri (2005), 'Ankara'da Bir Tıp Fakültesi'nde Okuyan Son Sınıf Öğrencilerde Tükenmişlik Sendromu' adlı çalışmasında Ankara'daki bir tıp fakültesinde okuyan eğitimi normal sürecinden uzatan, altıncı yılında olan 276 son sınıf tıp öğrencisinin tükenmişlik seviyelerini incelemiştir. Nicel bir çalışma olan bu araştırmadaki veriler,

öğrencilere Maslach Tükenmişlik Ölçeği uygulanarak elde edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin cinsiyet ve yaş değişkenleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre tıp eğitimini 6 yılda tamamlayamayan öğrencilerin duygusal tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğu, son yıldaki eğitimlerinden memnun olmayan öğrencilerin tükenme seviyesi memnun olan öğrencilerin tükenme seviyesinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Yang ve Farn (2005), 'An Investigation The Factors Affecting MIS Student Burnout in Technical-Vocational College' adlı çalışmada teknik-mesleki kolejde yönetim bilgi sistemi (MIS) bölümü öğrencilerinin tükenmişliğinin öncüllerini ve MIS öğrenci tükenmişliği üzerinde sosyal destek, öz yeterlilik ve cinsiyet rolü arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmada anket yönteminden faydalanılmıştır. Altı farklı iki yıllık teknik meslek yüksekokul ve liselerinde, anadali yönetim bilgi sistemi olan ve sadece 2. sınıfların olduğu 517 sınıf öğrencisi seçilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; cinsiyet rolü açısından, erkeklik rolünün, öz-yeterlilik ile önemli derecede ilişkili olduğu fakat kadınlık rolünün öz-yeterlilik ile ilişkili olmadığı belirlenmiştir. Öğrenci tükenmişliğinin öncülleri; öz-yeterlilik, sosyal destek ve kadınlık rolü olarak belirtilmiştir. Sosyal desteğin ise öğrenci tükenmişliği ile ters orantılı olduğu saptanmıştır.

Ören ve Türkoğlu (2006), 'Öğretmen Adaylarında Tükenmişlik' adlı çalışmada Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerini incelemek için; Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği, Elektronik ve Bilgisayar Öğretmenliği, Teknik Eğitim Fakültesi Mobilya Dekorasyon Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 4. sınıf öğrencilerinden olan rasgele seçilen 268 öğrenciye Maslach Tükenmişlik Envanteri uygulamıştır. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet açısından erkeklerin kişisel başarı ve duyarsızlaşma boyutundaki tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek, duygusal tükenme boyutunda ise kızların tükenmişliklerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bölüm değişkenine göre Elektronik ve Bilgisayar bölümlerinin tükenmişlik seviyelerinin yüksek, Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünün seviyelerinin düşük olduğu, diğer bölümler arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. Yaş değişkenine göre 23 yaş ve üzerindeki öğrencilerin tükenme düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Sosyo-ekonomik düzey ile öğrencilerin tükenmişlik seviyeleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Kutsal'ın (2009), 'Lise Öğrencilerinin Tükenmişliklerinin İncelenmesi' adlı araştırması lise öğrencilerinin tükenmişlik seviyeleri ile onların özellikleri arasındaki ilişkinin ve öğrencilerin tükenmişlik seviyeleri ile onların algıladıkları sosyal destek seviyeleri arasındaki

ilişkinin incelendiği bir çalışmadır. Katılımcı öğrencilere Bilge'nin (2008) çevirip uyarladığı 'Maslach Tükenmişlik Envanteri Öğrenci Formu' ve Utrecht Okul Bağlılığı Ölçeği, Yıldırım'ın (2004) geliştirdiği 'Algılanan Sosyal Destek Ölçeği' ve araştırmacının hazırladığı 'Kişisel Bilgi Formu' uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre yüksek tükenmişlik yaşayan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek seviyelerinin düşük olduğu, cinsiyet faktörünün öğrencilerin tükenmişlik seviyelerini orta düzeyde etkilediği, yaş ve sınıf düzeyi yükseldikçe tükenmişlik seviyelerinin arttığı, orta düzey akademik başarı algılayan öğrencilerin, fazla seviyede akademik başarı algılayan öğrencilere göre daha fazla tükenme yaşadıkları, okulun fiziki şartlarının uygunluğunun düşük seviyede tükenmişliği etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca herhangi bir alanda eğitim almakta olan öğrencilerin tükenmişlik seviyeleri ve kardeş sayısının öğrencilerin tükenmişliğini etkilemediği belirtilmiştir.

Ertugut ve Soyşekerci (2010), 'An Empirical Analysis on Burnout Levels Among Second Year Vocational Schools Students' adlı çalışmasında Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde okuyan 221 meslek okulu öğrencisinin tükenmişlik düzeylerini ve bu düzeylerin bazı değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Alan taraması yöntemi kullanılan bu çalışmada öğrencilere 'Maslach Tükenmişlik Envanteri' uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin yüksek olduğu, daha çok duygusal tükenmişlik boyutunun yüksek olduğu, öğrencilerin en az tükenmişlik yaşadıkları boyutun 'duyarsızlaşma' olduğu, kadın öğrencilerin duygusal tükenmişlik seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, erkek öğrencilerin ise duyarsızlaşma boyutunun kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu, meslek okulunda okumaktan memnun olamayan öğrenciler tükenmişliğinin en çok 'duygusal tükenme' ve 'kişisel başarı' boyutlarında olduğu gelecek kaygısının öğrenci tükenmişlik düzeylerini önemli derecede etkilediği belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik durum ve öğrencilerin tükenmişlik seviyeleri ile arasında ise ilişki bulunamamıştır.

Aypay ve Eryılmaz'ın (2011), ilişki modelde olan 'Lise Öğrencilerinin Derse Katılmaya Motive Olmaları ile Okul Tükenmişliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' adlı çalışmasında lise öğrencilerinin tükenmişliği ve derse katılmaya motive olmaları arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Ankara'nın Yenimahalle, Mamak ve Çankaya İlçelerindeki üç lisede okuyan, 170'i kız 337 öğrenciye 'Ortaöğretim Okul Tükenmişliği Ölçeği' ve 'Derse Katılmaya Motive Olma Ölçeği' uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar göre; öğrencilerin okula ilgisinin azalması ve ödev yapmaktan tükenme seviyeleri ne kadar yükselirse derse katılma motivasyon seviyelerinin de o kadar düştüğü, lise öğrencilerinin okul tükenmişliği sonucu dinlenme ve

eğlenme ihtiyacını karşılama isteğinin artması ile derse katılma motivasyon düzeylerinin de yükseldiği belirtilmiştir.

Seçer ve Gençdoğan (2012), nicel bir araştırma olan ‘Ortaöğretim Öğrencilerinde Okul Tükenmişliğinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi’ adlı çalışmada orta öğretim öğrencilerinin okul tükenmişlik seviyelerini ve bunun bazı değişkenler ile arasındaki ilişkisini incelemiştir. Erzurum Yakutiye ve Palandöken ilçelerinde ortaöğretim okullarında okumakta olan 503 öğrenciye Aypay’ın (2011) ‘Okul Tükenmişlik Ölçeği’ ve kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre okula ilgisizlik, öğretmen tutumlarından tükenme, ödevden tükenme, dinlenme ve eğlenme ihtiyacı alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu boyutlarda en fazla tükenmenin erkeklerde olduğu belirlenmiştir. Lise türü değişkenine göre okula ilgi kaybı ve ders çalışmaktan tükenme alt boyutlarında düz lise öğrencilerinin Sosyal Bilimler Lisesi, Fen Lisesi, Anadolu Lisesi ve öğretmen lisesindeki öğrencilere göre daha fazla tükenme yaşadıkları bulunmuştur. Aileden kaynaklanan tükenme değişkeninde ise Anadolu Liselerindeki öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin Öğretmen ve Sosyal bilimler ve Liselerindeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Düz Lise öğrencilerinin ödev tükenmişliğinin Öğretmen Lisesi, Anadolu Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesinde okuyan öğrencilerinkinden daha fazla olduğu, Anadolu Lisesi öğrencilerinin ödev tükenmişliği seviyelerinin ise Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Öğretmen Lisesi öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerine göre daha düşük olduğu belirtilmiştir. Dershaneye gitmeyen öğrencilerin okula ilgisizlik değişkeni açısından daha fazla tükenme yaşadıkları, dershaneye gidenlerin ise öğretmen tutumlarından tükenme değişkeninde daha fazla tükenmişliği olduğu belirlenmiştir. Karnesinde zayıf not bulunan öğrencilerin, okula ilgi kaybı değişkeni açısından teşekkür belgesi alan öğrencilere göre daha yüksek seviyede tükenme yaşadıkları, takdir belgesi alan öğrencilerin ders çalışmaktan tükenme değişkeni açısından en yüksek tükenmişliğe sahip olduğu, başarı belgesi veya zayıf notu olmayan öğrencilere göre ve zayıf notu olan öğrencilerin teşekkür belgesi alan öğrencilerinkine göre daha fazla tükenmişliği olduğu, takdir belgesi alan öğrencilerin aileden kaynaklanan tükenme değişkeninin açısından diğerlerinde daha az tükenme yaşadıkları, öğretmen tutumlarından tükenme değişkeninde en yüksek tükenmişlik yaşayanların başarı belgesi veya zayıf notu olmayan öğrenciler olduğu, dinlenme ve eğlenme ihtiyacı ile okulda yetersizlik algısı değişkeninde takdir belgesi alanların en düşük tükenmişlik seviyesine sahip olduğu saptanmıştır. Türkçe-Matematik alanında eğitim alanların Fen Bilimleri alanındaki öğrencilere göre ders çalışmaktan tükenme ve okula ilgi kaybı değişkenlerinde daha düşük tükenmişlik yaşadıkları, ödevden tükenme değişkeninde ise

Türkçe-Matematik alanında eğitim alan öğrencilerin Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanında eğitim alanlara göre daha düşük tükenme yaşadıkları belirtilmiştir.

Gündüz, Çapri ve Gökçakan (2012), 'Üniversite Öğrencilerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi' adlı çalışmada üniversite öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerini ve bunun bazı değişkenler ile ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada 822 öğrenciye Türkçe uyarlamasını Çapri, Gündüz ve Gökçakan'ın (2011) yaptığı 'Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu' (MTE-ÖF) uygulanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre; cinsiyet değişkeni açısından ölçekten alınan puanlara göre erkek öğrencilerin duyarsızlaşma düzeyinin kız öğrencilere göre daha fazla olduğu, kız öğrencilerin tükenme düzeyinin ise erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu, sosyal desteği olmayan öğrencilerin duygusal tükenmişliğinin daha fazla fakat yetkin hissetme seviyelerinin daha düşük olduğu, doğup-büyüdüğü yer değişkenine göre büyük şehirlerde olan öğrencilerin duyarsızlaşma seviyelerinin şehirde veya ilçelerde yaşayanlara göre daha yüksek olduğu, fakülte veya yüksekokul değişkenine göre tükenme ve duyarsızlaşma boyutlarında en fazla tükenmişliğin SYO öğrencilerinde; duyarsızlaşma boyutunda SYO ve TEF öğrencilerinin aynı, FEF öğrencilerinin tükenme ve duyarsızlaşma boyutlarındaki tükenmişliğinin EF öğrencilerine göre daha fazla ve FEF öğrencilerinin yetkin hissetme boyutunun daha fazla olduğu, sınıf seviyesi değişkenine göre birinci sınıfta okuyanların tükenmişlik ve duyarsızlaşma puanlarının üst sınıflardan daha düşük olduğu, haftalık ders yükü değişkenine göre 21-30 ile 31 ve üzeri saat dersi olan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Çapulcuoğlu ve Gündüz (2013), 'Lise Öğrencilerinde Tükenmişliğin Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Okul Türü, Algılanan Akademik Başarı Değişkenlerine Göre İncelenmesi' adlı çalışmada, lise öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerini ve bunları çeşitli değişkenler açısından ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Mersin'in (Akdeniz, Mezitli, Toroslar ve Yenişehir ilçelerinde bulunan farklı türdeki okullarda okuyan 1385 öğrenciye Türkçe uyarlamasını Çapri, Gündüz ve Gökçakan (2011) yaptığı Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu (MTE-ÖF) ve araştırmacıların geliştirdiği 'kişisel bilgi formu' uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; erkeklerin tükenmişlik seviyelerinin, tükenme ve duyarsızlaşma değişkenlerinde kızlara göre daha yüksek düzeyde olduğu, kız öğrencilerin ise yetkinlik boyutunda erkeklerden daha fazla tükenme yaşadıkları, sınıf düzeyi açısından hazırlık sınıftakilerin tükenme seviyelerinin, 9. sınıftakilerin ise duyarsızlaşma puanının daha yüksek olduğu, tükenme ve duyarsızlaşma açısından 10. sınıftakilerin kendilerini diğer sınıflara göre daha yetkin hissettiği,

tükenmişlik seviyesinin en yüksek olduğu sınıfın 9. sınıflardan sonra 12. sınıflar olduğu, Anadolu Öğretmen Lisesi (FASÖ), Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında yüksek seviyede tükenmişlik yaşamakta olduğu; yetkinlik açısından Genel Lise öğrencilerinin kendilerini daha yetkin hissettikleri, duyarsızlaşma alt boyutunda başarı seviyelerini düşük algılayanların daha yüksek seviyede tükenme yaşadıkları; başarı seviyelerini yüksek algılayan öğrencilerin kendilerini daha yetkin hissettikleri belirlenmiştir.

Balkıs (2013) çalışmasında öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri, akademik ve akademik erteleme eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde çeşitli bölümlerde okuyan 323 öğrenciye 'Aitken Erteleme Eğilimi Ölçeği', Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; tükenmişlik ile akademik ertelemenin, duygusal tükenmişlik, duyarsızlaşma ve düşük akademik yeterlik boyutları arasında pozitif bir bağ olduğu belirlenmiştir. Akademik erteleme eğilimine göre tükenmişliğin alt boyutları arasında olumlu bir bağ bulunmuştur. Erteleme eğilimi ve tükenmişlik duygusu ile öğrencilerin akademik başarısı arasında ise negatif bir bağ olduğu belirtilmiştir.

Lin ve Huang (2014), 'Life Stress and Academic Burnout' adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin akademik tükenmişliğini, stres sebeplerini ve bu ikisi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmak amacıyla 2640 öğrenciye Lu (2004)'nun geliştirdiği 'Lisans Yaşam Stresi Ölçeği' ve Huang ve Lin'in (2011) geliştirdiği 'Öğrenme Tükenmişliği Ölçeği'ni uygulamıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin tükenme ve stres seviyelerinin genel olarak yüksek olmadığı, genel olarak cinsiyet ve yılın akademik tükenmişlik ile ilişkisinin olmadığı, aile stresinin ve duygusal stresin tükenmişliği etkilemediği, son sınıf öğrenciler ile kız öğrencilerin yaşam stresi puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tansel'in (2015), 'Üniversite Öğrencilerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi' adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin tükenmişlik seviyeleri ve bazı değişkenlerin bu seviyeleri nasıl etkilediği incelenmiştir. Bir üniversitenin Güzel Sanatlar Fakülteleri, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler, Mühendislik ve Meslek Yüksekokulu'nda okumakta olan rastgele örnekleme şeklinde seçilen 505 öğrenciye, 2013-2014 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Türkçe uyarlamasını Çapri, Gündüz ve Gökçakan (2011) yaptığı Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu (MTE-ÖF) uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; erkeklerin tükenmişlik seviyelerinin, tükenme ve duyarsızlaşma değişkenlerinde kızlara göre daha yüksek

düzeyde olduğu, , 27 yaş ve üzerinde olan öğrencilerin kendilerini, 18-20 yaş arası, 21-23 yaş arası ve 24-26 yaş arasında olanlara göre daha yetkin hissettikleri, sosyal desteği olan öğrencilerin kendilerini diğerlerinden daha yetkin hissettikleri, okumakta oldukları fakülte veya yüksekokula göre tükenme ve duyarsızlaşma değişkenlerinde en fazla tükenmişliği GSF ve Mühendislik öğrencilerinin yaşadıkları, sınıf seviyesine göre hazırlık sınıfı öğrencilerinin tükenmişlik ve duyarsızlaşma değişkeninde en düşük tükenmişliğe sahip olduğu, haftalık ders saatlerine göre 30 saat ve üzeri dersi olan öğrencilerin tükenmişlik seviyesinin daha yüksek olduğu, okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçenlerin tükenmişlik düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu fakat kendi isteğiyle okudukları bölümü seçen öğrencilerin diğer nedenlerle seçenlere göre daha az duyarsızlaşma yaşadıkları, psikolojik desteğin faydalı olduğuna katılmayanların diğerlerine göre daha fazla tükenme ve duyarsızlaşma yaşadıkları görülmektedir. Bölüm değiştirmek isteyen ile isteme konusunda sessiz kalan öğrencilerin, bölümünü değiştirmek istemeyen öğrencilere göre daha fazla duyarsızlaşma ve tükenmişliğinin olduğu fakat bölümünü değiştirmek istemeyenlerin, değiştirmek isteyen ve sessiz kalanlara göre daha yetkin hissettiği saptanmıştır.

Acar ve Çakır (2015), 'Lise Öğrencilerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: Yeşilova İlçesi Örneği' adlı çalışmada orta öğretim öğrencilerinin okul tükenmişliği seviyelerini ve bunun bazı değişkenlerle arasındaki ilişkiyi belirlemek için Burdur'un Yeşilova ilçesinde bulunan Çok Programlı Anadolu Lisesinde 9,10,11 ve 12. sınıfta okumakta olan 184 öğrenciye Aypay'ın (2011) geliştirdiği 'okul tükenmişlik ölçeği' ve araştırmacının geliştirdiği kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ders çalışma tükenmişliği ve ödev yapma tükenmişliği değişkeninde en fazla tükenmişliğin erkek öğrencilerde, okulda yetersizlik değişkeninde ise en fazla tükenmişliğin kızlarda görüldüğü, kendi ailesinin evinde kalan öğrencilerin ödev yapma tükenmişliği değişkeni açısından okul pansiyonunda kalanlara göre daha yüksek düzeyde tükenme yaşadığı, genel lise öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerinin çocuk gelişimi bölümünde okuyanlara göre dinlenme ve eğlenme ihtiyacı değişkeninde daha yüksek olduğu, çocuk gelişimi bölümünde olanların tükenmişlik düzeyinin okulda yetersizlik değişkeninde elektrik bölümünde ve bilgisayar bölümünde okuyan öğrencilerin düzeylerinden daha yüksek olduğu, aylık geliri 0-500 arası olan öğrencilerin ders çalışma tükenmişliği değişkenine göre aylık geliri 1000-1500 olanlara göre daha fazla tükenme yaşadığı belirlenmiştir.

Gündoğan'ın (2019), 'Lise Öğrencilerinin Okul Tükenmişliklerinin Sosyal Destek ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi' adlı çalışmasında eğitim almakta olan öğrencilerin okul tükenmişliği ile değişkenler arasındaki ilişki ve okul tükenmişliğinin sosyal desteğin yordayıcı rolü olma durumu belirlenmesi amacıyla çalışmaya gönüllü katılan 348 lise öğrencisine 'okul tükenmişliği ölçeği', 'çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği' ve 'kişisel bilgi formu' uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; duygusal tükenme ve düşük kişisel başarı algısı alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre kızların okul tükenmişliği seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, lisede gündüzlü olarak okuyan öğrencilerin yatılı olanlara göre duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi alt boyutlarında okul tükenmişliğinin daha fazla olduğu, sınıf seviyesine göre okul tükenmişliğinin üç alt boyutta da sınıf seviyesinin yükselmesiyle beraber arttığı, sosyal destekle azaldıkça okul tükenmişliğinin arttığı ve aileden gelen sosyal destek ve arkadaştan gelen sosyal destek değişkenlerinin okul tükenmişliği değişkenlerinin anlamlı yordayıcısı olduğu belirtilmiştir.

Yu ve Chae (2020), 'The Mediating Effect of Resilience on the Relationship Between the Academic Burnout and Psychological Well-Being of Medical Students' adlı çalışmada, tıp öğrencilerinin, psikolojik dayanıklılığı açısından ilaç kullanımının akademik tükenmişlik ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye olan etkisini incelemiştir. Kore, Gyeonggido'daki Ajou Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda okuyan 97 tıp öğrencisine Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Anketi, Ryff'in (1989) Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Reivich ile Shatté'in (2002) yetişkinlere yönelik geliştirdiği ölçeğin Shin ve diğerleri (2009) tarafından Koreliler için uyarlaması olan Kore Dayanıklılık Katsayısı-53 uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; Akademik tükenmişlik ile psikolojik iyi oluş ve dayanıklılık arasında olumsuz, dayanıklılık ile psikolojik iyi olma arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur. Akademik tükenmişlik ve dayanıklılık ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin akademik tükenmişlik seviyesinin dördüncü sınıf öğrencilerinininkinden daha yüksek olduğu ayrıca duygusal tükenmişlik ile sinizm boyutunda da birinci sınıf öğrencilerinin önde olduğu ve öğrencilerin akademik tükenmişliği ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiye psikolojik dayanıklılığın aracı olduğu belirtilmiştir.

Madigan ve Curran, (2020) 'Does Burnout Affect Academic Achievement? A Meta-Analysis of over 100,000 Students' adlı çalışmasında tükenmişlik ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi ve araştırmak amacıyla kapsamlı literatür taraması ile bir meta-analizi çalışması yapmıştır. 29 çalışmadan elde edilen sonuçlara göre çalışmanın hipotezlerine uyumlu

olarak tükenmişlik ile akademik başarının ters orantılı olduğu, tükenmişliğin üç boyutunun da akademik başarıyı negatif etkilediği, tükenmişliği ölçmeye yarayan aracın, düşük kişisel başarı ile akademik başarı ilişkisini düzenlediğinin bazı kanıtları olduğu tespit edilmiştir.

Salgado ve Au-Yong-Oliveira (2021), 'Student burnout: A Case Study About a Portuguese Public University' adlı çalışmada Portekiz'de bulunan bir devlet üniversitesindeki öğrencilerin akademik tükenmişlik seviyelerini, medikal ilaç kullanımını ve bunların bazı değişkenlerle ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Nicel bir araştırma olan bu çalışmada, bir devlet üniversitesindeki 207 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; araştırma yapılan üniversitedeki öğrencilerin hemen hemen %29'unda tükenmişlik belirtileri olduğu ve tükenmişliğin oluşumu ile cinsiyet, yaş, aylık gelir gibi sosyo-demografik değişkenler veya çalışma alanları, tecrübe ve öğretmenler arasındaki ilişki gibi akademik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Fakat aritmetik ortalama değişkeninde 10-12 puan arasında düşük ortalamada olan öğrencilerin, 16-20 puan arasında daha yüksek ortalaması olanlardan daha yüksek tükenmişlik seviyesine sahip oldukları, bir işte çalışan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin diğerlerinden daha yüksek olduğu, öğrencilerin ortaöğretimden yükseköğretime geçişi sonucu bir anda gelen özgürlüğün onları olumsuz etkilediğini düşünen öğrencilerin diğerlerinden daha yüksek seviyede tükenme yaşadığı, üniversitenin maddi şartlarının daha üstün olduğunu düşünen öğrencilerin daha az tükenme yaşadıkları, meslektaşları ile olan ilişkilerinin iyiliği seviyesi ile tükenmişlik seviyesinin ters orantılı olduğu, öğretmenlerin yetkinliğini 'iyi' olarak puanlayan öğrencilerin tükenmişlik düzeyi diğerlerinden daha düşük seviyede olduğu, bölümü meslek ve/veya beğeni açısından seçenlerin tükenmişlik seviyesi, başka bir nedenle seçen öğrencilere göre daha düşük olduğu, çalışma etkinliklerinin baskılarına dayanabileceklerini düşünen öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin diğerlerininkinden daha düşük olduğu, dersten beklentisi düşük olan öğrencilerin tükenmişlik seviyeleri daha yüksektir. Gelecekteki çalışmaları hakkında belirsiz hissedenlerin diğerlerine göre daha yüksek seviyede tükenme yaşadıkları, ders dışında etkinliklere katılan veya fiziksel egzersiz yapan öğrencilerin tükenmişlik seviyesinin daha az olduğu ve egzersiz yapma sıklığına göre daha da azaldığı, yakın bir zamanda depresyon tanısı alan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğu, ilaç kullanan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğu ve ilaç türüne göre antidepresan kullananların tükenmişlik seviyesinin, kullanmayanlara kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu, anksiyolitikler, uyku ilaçları, gıda takviyeleri veya multivitaminleri alanların, almayanlara göre daha yüksek seviyede tükenme yaşadığını, duygusal tükenme ile mücadele etmek ve akademik başarıyı

artırmak için ilaç kullanan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin, kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu, uyku ilacı alan meslektaşlarını tanımayan öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu, öğrencilerin aritmetik ortalaması ile ilaç kullanımını arasında bir ilişki olmadığı, dersi veya çalışmalarını bırakmayı düşünen öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin daha yüksek olduğu, akademik performanslarının iyi olduğunu yorumlayan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Im ve Lee (2021),(Im & Lee, 2021) ‘A Study of the Relationship Between Learning Flow and Learning Burnout in College Online Classes’ adlı çalışmasında uzaktan eğitim alanların öğrenme akışı, uzaktan eğitim ile öğrenmenin etkinliği ve uzaktan eğitim alan lisans sınıflarında öğrenme tükenmişliği arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 2020 yılında Chungnam eyaletinin Cheonan şehrinde bulunan D üniversitesinde okuyan 149 lisans öğrencisine ‘Maslach Tükenmişlik Envanteri - Öğrenci Anketi’nin Koreli öğrencilere uyarlanmış hali, ‘Yetişkinler İçin Öğrenme Akış Ölçeği’ ve ‘Demografik Bilgi Anketi’ internet aracılığıyla uygulamıştır. Elde edilen sonuçlara göre; yüksek öğrenme akışına sahip olan öğrencilerin öğrenme tükenmişliğinin daha az olduğu, bilişsel öğrenme akışı ile öğrenme tükenmişliğinin arasındaki ilişkide çevrimiçi öğrenmenin etkililiğinin kısmen rolü olduğu fakat tanımlanan öğrenme akışı ile öğrenme tükenmişliği arasındaki ilişkiyi etkilemediği belirlenmiştir.

Asikainen ve diğerleri (2022), ‘University Students’ Interest and Burnout Profiles and Their Relation to Approaches to Learning and Achievement’ adlı araştırmasında, üniversite öğrencilerindeki tükenmişlik ve çalışma ilgi profillerini belirlemek, bu profillerin cinsiyet, öğrenme yaklaşımları ve akademik başarıya olan etkisini incelemek amacıyla büyük bir Fin Üniversitesinde 538 hayat bilgisi lisans birinci sınıf öğrencisine ‘HowULearn’ anketi ve onun bir bölümü olan ‘Okul Tükenmişliği Anketi’ uygulamıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin ilgi ve alaka düzeyi ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkiye yönelik 5 profil keşfedilmiştir: **İlgili-tükenmemiş** öğrenciler, **ilgili-etkisiz** öğrenciler, **biraz ilgili - alaycı** öğrenciler, **tükenmiş-etkisiz** öğrenciler, **yorgun- etkisiz** öğrenciler, **tükenmiş-ilgisiz** öğrenciler. Tükenmişlik ve tüm boyutlarının çalışma ilerlemesini negatif etkilediği, tükenmişlik ve yetersizliğin akademik başarıyı olumsuz etkilediği, çalışma tükenmişliğinin tüm boyutları ile yüzeysel yaklaşımın doğru orantılı olduğu ve böylelikle talep-kaynaklar modeli ile uyumlu olduğu, derin yaklaşımın ve düzenli çalışmanın ilgi ve alaka düzeyi ile doğru orantılı olduğu, düzenli çalışma ve derin yaklaşım ile duyarsızlık ve yetersizliğin ters orantılı olduğu fakat

tükenmişlik ilişkisinin bulunmadığı, biraz ilgili ve alaycı öğrenci profilindekilerin sadece duyarsızlaşmada biraz yüksek puan aldıkları, birinci sınıf öğrencilerinin hemen hemen dörtte birinin tükenmiş- ilgisiz veya yorgun - etkisiz profilde olduğu, tükenmiş ve etkisiz öğrenci profili ile tükenmiş ve ilgisiz öğrencilerin profilinin birbirine benzediği fakat tükenmiş ve etkisiz profildeki öğrencilerin duyarsızlaşmasının daha fazla olduğu, yüksek yetersizlik ve bitkinlik içeren profillerin, öğrenmeye yüzeysel yaklaşımlı ve ilginin olduğu profillerde, öğrenmeye derin yaklaşımda daha yüksek puan aldığı, yorgun ve yetersiz öğrencilerin not ortalamalarının, ilgili- tükenmemiş ve biraz ilgili-alaycı öğrencilerinkinden daha düşük olduğu, erkek öğrencilerin daha çok ilgili-tükenmemiş, profilde, kız öğrencilerin ise ilgili-etkisiz profilde olduğu, ilgili öğrenciler ele alındığında kadınların tükenmişlik ve yetersizliğinin erkeklerden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

2.9.3. Müzik eğitimi ile ilgili tükenmişlik çalışmaları

Hamann ve Daugherty'nin (1985) 'Burnout Assessment: The University Music Student' adlı çalışmasında müzik öğrencilerinin tükenmişlik belirtilerinin ölçülmesi amacıyla 1248 lisans düzeyi müzik öğrencisine 'Maslach Tükenmişlik Ölçeği', demografik ve eğitim faktörleri belirlemek amacıyla 'veri anketi' uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin değişken düzeyde tükenmişlik bildirdikleri, yaylı çalgı çalanların en yüksek tükenmeyi gösterdiği, perküsyon öğrencilerinin en az tükenmişlik belirtisi gösterenler olduğu, duygusal yorgunluğu düşük ve orta olan öğrencilerin öğretmenler tarafından tanınmama ve kişisel hedef eksikliğini endişeleri olduğu, katılımcıların tükenmişlik sevipleri arttıkça; kişisel hedef yokluğu, öğretmenler, meslektaşlar, yönetim ve aile tarafından takdir edilmeme, müfredat alanlarındaki denge sorunu, öğretmenler arası işbirliği olmaması, belirsiz hedefler, iş yükü, mesleki deneyim, evdeki çocuk sayısı ve müzik dışındaki dersler gibi değişkenlere yönelik endişelerinin arttığı, tükenmişlik belirtileri en düşük olan öğrencilerin çalışma programlarından memnun olduğu belirtilmiştir.

Bernhard (2007a), 'A Comparison of Burnout Between Undergraduate Music and Non-Music Majors' adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerini sınıf seviyesi ve bölümlere (müzik ve diğer) göre karşılaştırmak; tükenmişliğin akademik kredi, dersler, ev ödevi, uyku, egzersiz, çalışma ve dinlenme için ayrılan saatin haftalık ortalaması arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 2006'nın bahar döneminde, Amerika Birleşik Devletlerindeki bir liberal sanatlar üniversitesinde okuyan 320 lisans öğrencisine Maslach, Jackson ve Schwab (1986), profesyonel eğitimcilerin tükenmişliğini ölçmek için geliştirdiği

ölçeğin' üniversite öğrencisi versiyonu olan 'Kolej Öğrencileri Anketi'ni ve 'Demografik Veri Formu'nu uygulamıştır. Elde edilen verilere göre; genel ortalamaya göre, duygusal tükenme seviyelerinin yüksek, duyarsızlaşma ve kişisel başarının orta seviyede olduğu, tükenmişlik ile sınıf seviyeleri arasında bir ilişki olmadığı, müzik bölümlerinin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma seviyelerinin diğer bölümlere göre daha yüksek olduğu, genel olarak duygusal tükenme, duyarsızlaşma, kişisel başarı ile ev ödevi, ders saatleri, dinlenme ve uyku arasındaki ilişkinin orta/zayıf olduğu, müzik bölümlerinin diğer bölümlere göre haftalık ders ve ev ödevi saatinin daha fazla olduğu fakat egzersiz, uyku ve dinlenme saatinin daha az olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir.

Orzel (2010), 'Undergraduate Music Student Stress and Burnout' isimli çalışmasında müzik öğrencilerinin stres ve tükenmişlik sebeplerini ve bunlarla başa çıkma yollarını incelemek amacıyla 2009 bahar döneminde büyük bir şehir üniversitesinde okuyan, lisans düzeyi müzik öğrencilerine likert tipi ve açık uçlu sorulardan oluşan 'Müzik Lisans Öğrencisi Stres ve Başa Çıkma Beceri Anketi' uygulamıştır. Üniversite müzik eğitimindeki tükenmişlik farkındalığının düşük olduğu, öğrencilerin stres sebeplerini ve başa çıkma yollarını araştırarak stres ve tükenmişlik anlayışının gelişeceği düşünülmektedir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin; stres seviyelerinin yüksek olduğu, müzik çalışmaları da dahil olmak üzere yoğun okul çalışmalarının aşırı yük oluşturarak streslerini arttırdığını, müzik dışındaki bazı eğitim derslerinin müzik etkinliğine ayrılması gereken zamanları işgal ettiği ve böylelikle zor derslerle başa çıkmaya çalışmanın yüksek stres meydana getirdiğini, daha iyi bir zaman yönetimine ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Stresle başa çıkmanın en iyi yolu olarak ise birinci olarak 'uyku' seçilmiştir. Değerlendirilen yöntemler 'uyku'dan sonra sırayla; aile ve arkadaşlarla zaman geçirmek, nefes egzersizleri yapmak, spor yapmak ve iyi beslenmek, meditasyon yapmak ve tıbbi yardım almaktır.

Dan ve diğerlerinin (2010) eğitim teknolojilerinin müzik teorisi kursunda müzik bölümlerinin tükenmişliğine etkisini araştırdığı 'The Effect of Educational Technology on Learning Burnout of Music Majors in Music Theory Course' adlı çalışmasında 125 öğrenciye 3 boyut içeren "Üniversite Öğrencileri İçin Öğrenme Tükenmişliği Ölçeği"ni uygulamış, anket ve deneysel yöntem ile veri elde etmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre; eğitim teknolojileri grubundaki öğrenme tükenmişliği boyutlarından elde edilen puanlar ile eğitim teknolojileri kullanmayan gruptan elde edilen puanlar karşılaştırıldığında eğitim teknolojileri grubundaki puanların 3 boyutta da daha düşük olduğu, eğitim teknolojileri grubundaki kız öğrencilerin

karamsarlık ve uygunsuz davranış boyutu puanlarının erkek öğrencilerin puanlarından daha düşük olduğu, eğitim teknolojisi kullanmayan öğrencilerin daha fazla olumsuz davranışları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eğitim teknolojisinin, müzik bölümlerindeki öğrenme tükenmişliğinin azalmasını sağlayabileceği düşünülmektedir.

Küçüksüleymanoğlu ve Onuray Eğilmez'in (2013), 'Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeyleri: Uludağ Örneği' adlı çalışmasında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde müzik eğitimi alan 156 müzik öğretmeni adayının tükenmişlik seviyeleri ve cinsiyet, çaldığı müzik aleti, haftalık ders saati, sınıf düzeyi, akademik not ortalaması, başka bir işte daha çalışma durumu ve gelecek kaygısı gibi değişkenler arasındaki ilişkisi Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu' ve 'öğrenci demografik bilgi formu' uygulanarak incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin tükenmişlikleri ile cinsiyet, aylık harçlık miktarı, haftalık ders saatleri ve mezun olunan lise türü arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Genel Akademik Not Ortalaması (GANO) 2.00-2.49 arasında olan öğrencilerin duyarsızlık seviyeleri, GANO' su 3.50-4.00 arasında olan öğrencilere göre daha fazladır. Birinci sınıf öğrencilerinin duyarsızlık ve tükenmişlik seviyesinin diğer sınıflardaki öğrencilerinkine kıyasla daha yüksek olduğu, yaylı çalgı çalan öğrencilerin tükenmişlik seviyesinin telli ve nefesli çalgı çalan öğrencilere göre daha yüksek olduğu, duyarsızlaşma alt boyutunda şan eğitimi öğrencilerinin yaylı ve telli çalgı çalan öğrencilere göre tükenmişlik seviyesinin daha düşük olduğu belirtilmiştir. Gelecek için 'kaygı duymuyorum' diye işaretleyenlerin 'kaygı duyuyorum' veya 'kararsızım' diye işaretleyen öğrencilere göre tükenmişlik alt boyutunda daha fazla tükenmişlik yaşadıkları, gelecek için 'kaygı duymuyorum' diyenlerin daha fazla yetkin hissettikleri belirlenmiştir. Bir işte çalışan öğrencilerin tükenmişlik seviyeleri çalışmayan öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinden daha düşük olduğu saptanmıştır.

Zabuska ve diğerleri (2018), 'A Preliminary Comparison Study of Burnout and Engagement in Performance Students in Australia, Poland and the UK' adlı çalışmasında, müzik öğrencilerinin müzik performansı katılım ve tükenmişlik seviyelerini belirlemek, cinsiyet farklılıkları ve bağılıklarını ülkeler arasında karşılaştıran bir ön çalışma oluşturmak amacıyla Avustralya, Polonya ve Birleşik Krallıkta bulunan konservatuarlarda okuyan 331 öğrenciye; Schaufeli ve diğerlerinin (2002) geliştirdiği 'Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği-Öğrenci Envanteri ve Raedeke ve Smith'in (2001) geliştirdiği 'Sporcu Tükenmişliği Anketi' müzik performansına uyarlanarak uygulamıştır. Veriler akademik yılın 9.ve 14. haftaları arasında toplanmıştır. Elde edilen verilere göre; Avustralya, Polonya ve Birleşik Krallık'taki müzik

öğrencilerinin bildirdikleri tükenmenin oldukça seyrek olduğu, öğrencilerin kendi tükenmişlik seviyelerini düşük veya orta olarak belirttikleri, on öğrenciden birinin tükenme belirtileri sayılabilecek belirtiler bildirdikleri, kadınların genel tükenmişlik seviyeleri, moral bozukluğu, fiziksel tükenmelerinin daha yüksek olduğu, erkeklerin ise düşük kişisel başarı hissini daha yüksek olduğu, Avustralyadaki ve Birleşik Krallık'taki öğrencilerin, Polonyalı öğrencilere göre daha fazla tükenme gösterdikleri, Birleşik Krallık'taki öğrencilerin tükenme belirtilerinin Avustralya ve Polonya'dakinden daha yüksek olduğu, Polonya'daki öğrencilerin bağlılık seviyelerinin Birleşik Krallık'taki öğrencilere göre daha yüksek olduğu, öğrencilerin enstrüman çalma veya şarkı söyleme bağlılıklarının orta veya yüksek seviyede olduğunu bildirdikleri, Polonyalı öğrencilerin, Avustralya ve Birleşik Krallık'takilere göre daha düşük tükenme ve daha yüksek bağlılık hissi yönelimi olduğu, çalmanın veya şarkı söylemenin Avustralyadaki ve Birleşik Krallık'taki öğrencileri duygusal ve fiziksel tükenme hissettirdiğini bildirdikleri ve Polonyadaki öğrencilere göre çalmaya veya şarkı söylemeye yönelik olumsuz tutumları olduğu, Avustralya'daki öğrencilerin, çalma veya şarkı söyleme, açısından Polonya ve Birleşik Krallık'taki öğrencilere göre kendilerini daha yetkin hissettikleri, Polonyadaki öğrencilerin Birleşik Krallık'takilerden daha yüksek seviyede küresel katılım bildirdikleri ve müzik yapma konusunda kendilerini daha hevesli, canlı ve dirençli hissettiğini bildirdikleri belirlenmiştir.

Demirbatır (2020), 'Comparison Of Burnout, Vigor And Education Satisfaction Of Music And Art Majors In Department Of Fine Arts Education' adlı çalışmada, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümündeki müzik ve sanat anadalları öğrencilerinin tükenmişlik, dinçlik ve eğitim doyum seviyelerini öğrencilerin branşlarına göre karşılaştırmak ve bunların eğitim yılı, cinsiyet, anne ve babanın eğitim düzeyi ve sağlık durumu gibi değişkenlerle ilişkisini incelemek amacıyla 250 öğrenciye 'Shirom-Melamed Tükenmişlik ve Dinçlik Ölçeği'nin Türkçe versiyonunu ve kendi geliştirdiği 'Eğitim Doyumu' anketini uygulamıştır. Elde edilen sonuçlara göre; müzik bölümlerinin diğer sanat dallarına göre daha az enerjik olduğu, cinsiyetin puanlar üzerinde anlamlı etki etmediği, eğitim yılının, müzik bölümünün tükenmişliği, canlılığı ve eğitim doyumunu üzerinde farklılık gösterdiği fakat sanat bölümlerinin yalnız canlılığı üzerinde farklılık gösterdiği, annenin eğitim seviyesinin, müzik bölümlerinin tükenmişliği ve zindeliği, sanat bölümlerinin eğitim doyumunu seviyesini anlamlı olarak etkilediği, müzik öğrencilerinin tükenmişlik seviyesi arttıkça sağlık seviyelerinin düştüğü, baba eğitim seviyesinin ve hiçbir bölümü anlamlı etkilemediği, genel puan ortalamasının herhangi bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir.

Akyürek ve Uyduran (2022), 'Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi' adlı çalışmasında Türkiye'deki üniversitelerin Müzik Eğitimi Bölümlerinde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik seviyelerini ve bunun çeşitli değişkenler arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Betimsel olan bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Türkiye'nin yedi farklı coğrafi bölgesinden rastgele atama yöntemiyle seçilen, 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında öğrenim gören 857 müzik öğretmeni adayına 'Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu' uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kadın müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik seviyeleri erkek müzik öğretmeni adaylarına göre daha yüksek olduğu, sınıf düzeyi yükseldikçe müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik seviyelerinin de yükseldiği, 4.sınıfta öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının diğerlerine göre daha fazla tükenme ve duyarsızlaşma yaşadığı, 2.sınıfta okuyanların ise diğerler müzik öğretmeni adaylarına göre daha yetkin hissettiği, Tükenmişlik seviyesi en yüksek olan üniversitenin; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, duyarsızlaşma seviyesinin en yüksek olduğu üniversitenin; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi olduğu ve yetkinlik düzeyinde ölçekten en fazla puan alan üniversitenin ise Marmara Üniversitesi olduğu, 300-599 TL arası geliri olan müzik öğretmeni adaylarının tükenme düzeyinin ve duyarsızlaşma düzeyinin en az olduğu, daha fazla yetkin hisseden müzik öğretmeni adaylarının ise 900-1199 TL arası geliri olduğu belirlenmiştir.

Jääskeläinen ve diğerleri (2022), 'Music Students' Experienced Workload in Higher Education: A Systematic Review and Recommendations for Good Practice' isimli araştırmasında müzik öğrencilerinin iş yükleriyle mücadele etmesine yönelik öğrenci, öğretmen, yönetici ve öğrenci sağlık ve esenlik hizmetlerine önerilerde bulunmak amacıyla 'Sistematik İncelemeler için Tercih Edilen Raporlama Ögeleri' yönergelerine uygun bir şekilde 23 elektronik veri tabanında ve 19 müzik araştırma dergisinde sistematik bir alanyazın taraması olan, Booker'ın (2010) geliştirdiği, Creswell'in (2003) stratejisi ve Noblit ve Hare'nin (1988) meta-etnografinden oluşan genişletilmiş bir (EME) yapmıştır. Çalışmalar çeşitli kriterlere göre tablollaştırılmıştır. Yedi aşamalı 'EME' kullanılarak öğrencilerin deneyimli iş yüklerini konu alan 29 çalışmada 13 kod, disiplin göz önünde bulundurulmadan öğrencilerin deneyimlerini konu edinen 12 çalışmada sekiz kod tanımlanmıştır. Bunlar: tükenmişlik, stres, öğrenme yaklaşımları, öğretim ve öğrenme ortamları, zaman yönetimi ilk çalışma yılı deneyimleri, öğrencinin iş yükünün organize edilmesi ve yönetilmesi, ders dışında ücretli ve ücretsiz çalışma. Müzik öğrencilerinin deneyimleri ile ilgili 17 çalışmada beş ek kod tanımlanmıştır. Bunlar: bire bir eğitim ve performans kaygısı, akış, sağlık ve kas-iskelet sorunlarıdır. Bu

araştırma sonucu müzik öğrencilerin tükenmişliği ile ilgili yapılan çalışmalar kriterleri ile verilmiştir. USA’ de yapılan, nicel tarama yöntemli, üniversite öğrencilerinin tükenmişliği konulu, tatmin edici çalışmalar şunlardır: Student Burnout as a Function of Personality, Social Support, and Workload (Jacobs & Dodd, 2003), (149 üniversite öğrencisi); A Comparison of Burnout Between Undergraduate Music and Non-Music Major (Bernhard, 2007a), (320 üniversite ve müzik lisans öğrencisi); A Survey of Burnout among College Music Majors a Replication (Bernhard, 2010), (229 müzik lisans öğrencisi); Burnout Assessment: The University Music Student (Hamann & Daugherty, 1985), (248 müzik lisans öğrencisi). A Survey of Burnout among College Music Majors, (Bernhard, 2007), (203 katılımcı). Müzik öğrencilerinin iş yüküyle olan mücadelesinde; cesaretlendirici geri bildirim ve müzik çalışmalarına yönelik psikolojik ve fiziksel sorunlara karşı danışmanlık ve destek sağlanması ve müzik öğrenimi ile ilgili daha fazla bilgi toplanması önerilmektedir.

2.9.4. Çalgı eğitimi ile ilgili tükenmişlik çalışmaları

Gerçeker (2018), ‘Investigation Of Music Teacher Candidates’ Individual Instrument Burnout, Perceived Family Support in Instrument Training and Individual Instrument Training Habits with Regard to Various Variables’ adlı çalışmasında, 2016 – 2017 bahar yarı yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1., 2., 3., ve 4. sınıfta okuyan 255 müzik öğretmeni adayının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi puanı, algılanan aile desteği puanı ve çalgı çalışma alışkanlıkları puanının arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeyi ve bunların her biri ile cinsiyet, sınıf düzeyi, okuduğu okul, mezun olunan lise, ve bireysel çalgı değişkenleri arasındaki ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Öğretmen adaylarına D. Girgin’in (2015) geliştirdiği ‘Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği’ ve ‘Bireysel Çalgı Dersi için Algılanan Aile Desteği Ölçeği’, Küçükosmanoğlu, Babacan, Babacan ve Yüksel’in geliştirdiği ‘Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği’ uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik puanları ile cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise ve çalgı değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Üniversitelere göre en yüksek tükenmişlik puanının Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinde olduğu daha sonra sırasıyla Balıkesir Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin geldiği belirlenmiştir. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik puanları ile algılanan aile desteği puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, çalgı çalışma alışkanlığı puanları ile arasında ise orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yıldırım (2019), 'Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: (Karadeniz Bölgesi Örneği)' adlı çalışmasında Karadeniz Bölgesindeki 187 müzik öğretmeni adayının bireysel çalgı derslerine yönelik tükenmişlik düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın sonunda müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin düşük olduğu, adayların çoğunlukta kız öğrenciler olduğu; bireysel çalgı, akademik not ortalaması, haftalık ders saati, cinsiyet, mezun olunan lise, başka bir işte daha çalışma, aylık harçlık miktarı ve barınma değişkenlerine göre bireysel çalgı dersi tükenmişlik durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Sınıf değişkenine göre bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi arasında ise anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Elde edilen puanlara bakıldığında 3. sınıf öğrencilerinin tükenmişlik puanlarının 1. sınıf öğrencilerinin tükenmişlik puanlarına göre yüksek olduğu; 4. sınıf öğrencilerinin tükenmişlik puanlarının 1. sınıf öğrencilerinin tükenmişlik puanlarına göre yüksek olduğu; 3. sınıf öğrencilerinin tükenmişlik puanlarının ise 2. sınıf öğrencilerinin tükenmişlik puanlarına göre yüksek olduğu görülmüştür.

D. Girgin (2020), Güzel Sanatlar Lisesinde okuyan öğrencilerin çalgı eğitimindeki motivasyonlarının, çalgı performansı özyeterlik inançları ile tutumlarının ve tükenmişlik seviyelerinin, aynı zamanda bunların birbirlerine olan etkisi ve bağlantısını belirlemek amacıyla yapılan yordayıcı ilişkisel tarama modelinde olan 'Motivation, Self-Efficacy and Attitude as Predictors of Burnout in Musical Instrument Education in Fine Arts High Schools' adlı araştırmasında; Ağrı, Samsun İlkadım, Bursa Zeki Müren, Sivas Muzaffer Sarısözen, İzmir Ümran Baradan, Gaziantep Ticaret Odası ve İstanbul Avni Akyol, Güzel Sanatlar Lisesinde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda okuyan 401 güzel sanatlar lisesi öğrencisine kendisinin geliştirdiği 'Bireysel Çalgı Dersi Motivasyon Ölçeği', 'Çalgı Performansı Özyeterlik İnancı Ölçeği' ve 'Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği' ve Topoğlu ve Erden (2012) tarafından geliştirilen 'Bireysel Çalgı Dersi Tutum Ölçeği' uygulamıştır. Sonuçlara göre; katılımcı öğrencilerinin; çalgı tükenmişlik seviyelerinin düşük, motivasyonlarının yüksek, çalgı performansı özyeterlik inancı seviyelerinin orta, tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin çalgı eğitimindeki motivasyonları, çalgı performansı özyeterlik inançları, tutumları ve tükenmişlikleri arasındaki ilişkinin negatif olduğu, çalgı eğitiminde motivasyonlarının, çalgı performansı özyeterlik inançlarının ve tutumlarının, öğrencilerin tükenmişliklerini anlamlı şekilde yordadığı ortaya çıkmıştır.

Köksal ve Yüceland (2022), 'Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Okuyan Öğrencilerin Tükenmişlik ve Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Durumlarının İncelenmesi' isimli araştırmasında Doğu Anadolu bölgesindeki Ağrı İbrahim Çeçen Tunceli Munzur, Kars Kafkas ve Van Yüzüncü Yıl üniversitelerinde mesleki müzik eğitimi alan 205 lisans öğrencisine 'Çapri' tarafından Türkçeye çevrilmiş olan Maslach Tükenmişlik Envanteri, Girgin'in geliştirdiği 'Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği' ve 'Öğrenci Formu' uygulayarak onların tükenmişlik seviyeleri ve bireysel çalgı dersi tükenmişlik seviyelerini ve bunların bazı değişkenler ile olan ilişkisini araştırmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; Konservatuardaki öğrencilerin tükenme ve duyarsızlaşma puanlarını cinsiyet faktörünün etkilemediği fakat yetkinlik boyutu açısından erkeklerin puanının daha yüksek olduğu, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri, Müzik Eğitimi öğrencileri ve katılımcı öğrencilerin tümünün tükenmişlik boyutlarından aldığı puanların hiçbiri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark olmadığı, Konservatuar öğrencilerinin tükenmişlik boyutlarından aldığı puanların hiçbiri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı fark bulunmadığı, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin tükenme ve duyarsızlaşma boyutu puanlarını sınıf değişkeninin etkilemediği fakat 4. sınıfların yetkinlik boyutu puanlarının 2. sınıftakilere göre yüksek olduğu, Müzik Eğitimi öğrencilerinin duyarsızlaşma ve yetkinlik puanlarını sınıf değişkeninin etkilemediği fakat tükenme boyutunda 4. sınıf öğrencilerin puanının 3.ve 2. sınıfları öğrencilerin puanına göre yüksek olduğu, tüm katılımcı öğrencilerin duyarsızlaşma ve yetkinlik puanı ile sınıf düzeyi arasında anlamlı fark olmadığı fakat 4. sınıf öğrencilerinin tükenme boyutu puanının 2. ve 3. sınıf öğrencilerinkinden yüksek olduğu, Konservatuardaki öğrencilerin tükenme ve yetkinlik puanları ile çalgıları arasında anlamlı fark bulunmadığı fakat üfleli çalgı çalanların yaylı çalgı çalanlara göre daha yüksek düzeyde duyarsızlaşma yaşadıkları, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri ve tüm katılımcı öğrencilerin tükenmişlik boyutları puanının hiçbiri ile çalgı değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, Konservatuarda lisans döneminde çalgı değiştirmeyen öğrencilerinin yetkinlik puanının değiştirmeyenlere göre yüksek olduğu, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri, Müzik Eğitimi öğrencileri ve tüm katılımcı öğrencilerin tükenmişlik boyutları puanının hiçbiri ile çalgı değiştirme değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin tükenmişlik boyutları puanının hiçbiri ile çalgı başarısı algısı arasında anlamlı bir fark bulunmadığı fakat Müzik Eğitimi öğrencileri ve tüm katılımcı öğrencilerde kendisinin çalgısında kötü olduğunu düşünen öğrencilerin diğerlerine göre daha yüksek düzeyde tükenme ve duyarsızlaşma yaşadığı ve daha düşük düzeyde yetkinlik hissettiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca Konservatuar öğrencileri arasında kadınların daha yüksek bireysel çalgı tükenmişliği yaşadığı, Müzik eğitimi öğrencilerinin ve

tüm katılımcı öğrencilerin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark olmadığı, Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile sınıf değişkeni arasında anlamlı fark olmadığı fakat Müzik Eğitimi Bölümündeki 4. sınıf öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyinin 2. ve 3. sınıftakilere göre daha yüksek olduğu, Konservatuar öğrencileri ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri ve tüm katılımcı öğrencilerin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile çalgı değişkeni arasında anlamlı fark olmadığı, fakat Müzik Eğitimi Bölümünde yaylı çalgı çalanların üflemeli çalgı çalanlara göre daha yüksek düzeyde bireysel çalgı tükenmişliği yaşadığı, Konservatuar öğrencileri Müzik Eğitimi Bölümü öğrencileri ve tüm katılımcı öğrencilerin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile lisans döneminde çalgı değiştirme değişkeni arasında anlamlı fark olmadığı fakat Güzel Sanatlar Fakültesindeki çalgı değiştiren öğrencilerin değiştirmeyenlere göre daha yüksek düzeyde tükenmeye sahip oldukları, Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile çalgı başarı algısı arasında anlamlı fark olmadığı, fakat Müzik Eğitimi Bölümü ve tüm katılımcı öğrencilerde kendisinin çalgısında kötü olduğunu düşünenlerin diğerlerine göre daha yüksek düzeyde tükenme yaşadığı belirlemiştir. Müzik Eğitimi öğrencilerinin tükenme ve duyarsızlaşma puanlarının Konservatuardakilere göre daha yüksek ve yetkinlik puanının daha düşük olduğu, Bireysel Çalgı Tükenmişlik Ölçeği puanları ile Maslach Tükenmişlik Envanteri Öğrenci Formu tükenme ve duyarsızlaşma puanları arasında olumlu ve yüksek düzeyde ilişki olduğu fakat yetkinlik boyutu puanları açısından ters doğrultuda bir ilişki olduğu saptanmıştır. Elde edilen genel sonuçlar; Maslach Tükenmişlik Envanteri puanlarına göre erkek öğrencilerin, Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği puanlarına göre kadın öğrencilerin az da olsa tükenme yaşadığını, Maslach Tükenmişlik Envanteri puanlarına göre tükenmişlik seviyelerinin mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda sınıf değişkeni açısından farklılık gösterdiğini, müzik eğitimi anabilim dalında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin az da olsa tükenmişlik yaşadıkları fakat yetkinlik seviyelerinin yüksek olduğunu, Konservatuarlar ve Güzel sanatlar fakültelerinde okuyan öğrencilerden üflemeli çalgı çalanların, müzik eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerden ise yaylı çalgı çalanların az da olsa tükenme yaşadıkları, Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği puanlarına göre Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişliği yaşadığını, Maslach Tükenmişlik Envanteri ve Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği puanlarına göre çalgı değişimi yapan öğrencilerin az da olsa tükenmişlik yaşadığını, çalgısı başarısını kötü olduğunu düşünen öğrencilerin tükenmişlik yaşadığını, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerinin Maslach Tükenmişlik Envanteri ve Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği puanlarına göre diğer kurumlarda mesleki müzik

eğitimi alan öğrencilerinkine göre daha yüksek olduğunu, Tükenmişlik ve bireysel çalgı dersi tükenmişliği arasında olumlu yönde bir bağlantı olduğunu göstermiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ve bireysel çalgı dersi tükenmişliği ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ‘İlişkisel Tarama Modeli’(Korelasyon Survey) kullanılmıştır. ‘*Hemen hemen bütün araştırmalarda değişik olaylar ve değişkenler arasındaki ilişkileri bulmak, bir olay ya da değişkeni başka olay ya da değişkenlere bağlamak durumu görülmektedir. Bu ilişkileri araştıran ve hesaplayan teknikler korelasyon teknikleridir. Çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin yön ve derecesini tayinde kullanılan istatistiksel yöntem, korelasyon teknikleridir.*’ (Kaptan, 1973, s. 195-196).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İç Anadolu Bölgesi’nde öğrenim gören müzik öğretmeni adayları, örneklemini ise 2022-2023 eğitim öğretim yılında Konya, Ankara, Niğde, Nevşehir, Sivas ve Aksaray illerinin eğitim fakültelerinde öğrenim gören 331 müzik öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Müzik öğretmeni adaylarının “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “algılanan çalgı başarısı”, “mezun olunan lise türü”, “çalgı tecrübesi”, “çalgı dersi öğretmeni değiştirme”, “çalgı öğretmeni ile iletişim”, “çalgıyı sevmeye”, “algılanan aile desteği”, “çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma durumlarına yönelik demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımları

Demografik Özellikler		f	%
Üniversite	Gazi	80	24,2
	Niğde Ömer Halisdemir	74	22,4
	Necmettin Erbakan	72	21,8
	Nevşehir Hacı Bektaş Veli	50	15,1
	Sivas Cumhuriyet	29	8,8
	Aksaray	26	7,9
Cinsiyet	Kadın	189	57,1
	Erkek	142	42,9
Mezun olunan lise türü	GSL	110	33,2
	Diğer Liseler	221	66,8
Sınıf düzeyi	Lisans 1	68	20,5
	Lisans 2	102	30,8
	Lisans 3	61	18,4
	Lisans 4	100	30,2
Çalgı başarı algısı	İyi	101	30,5
	Orta	194	58,6
	Kötü	36	10,9
Çalgı tecrübesi	1 yıldan az	82	24,8
	1-5 yıl	159	48

	5 yıl ve üzeri	90	27,2
Çalgı öğretmeni değiştirme	1 öğretmen	162	48,9
	2 öğretmen	107	32,3
	3 öğretmen	31	9,4
	4 öğretmen ve üzeri	31	9,4
Çalgı öğretmeni ile iletişim	İyi	249	75,2
	Orta	67	20,2
	Kötü	15	4,5
Çalgıyı sevme	Çok	236	71,3
	Orta	81	24,5
	Az	14	4,2
Çalgı eğitimine yönelik aile desteği	Çok	235	71
	Orta	73	22,1
	Az	23	6,9
Çalgı çalışma ortamı	İyi	132	39,9
	Orta	143	43,2
	Kötü	56	16,9

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya dahil olan müzik öğretmeni adaylarının (n=331) % 24,2'sinin (f:80) Gazi Üniversitesi, % 22,4'ünün (f:74) Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, %21,8'inin (f:72) Necmettin Erbakan Üniversitesi, %15,1'inin (f:50) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, %8,8'inin (f:29) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve % 7,9'unun (f:26) Aksaray Üniversitesi'nde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının % 57,1'i (f:189) kadın, % 42,9'u (f:142) erkektir. Adayların %33,2'si (f:110) GSL (Güzel Sanatlar Lisesi), % 66,8'i (f:221) diğer lise türlerinden mezundur. Adayların %20,5'i (f:68) "Lisans 1", %30,8'i (f:102) "Lisans 2", %18,4'ü (f:61) "Lisans 3", %30,2'si (f:100) "Lisans 4" düzeyinde öğrenim görmektedir. Adayların %30,5'i (f:101) çalgıdaki başarısını "iyi", %58'6'sı (f:194) "orta", % 10,9'u (f:36) ise "kötü" olarak değerlendirmiştir. Adayların çalgılarındaki tecrübesi %24 (f:82) "1 yıldan az", %48 (f:159) "1 ile 5 yıl arası", % 27,2 (f:90) "5 yıl ve üzeri" şeklindedir. Öğretmen adayları çalgı öğrenimi boyunca % 48,9 (f:162) "1 öğretmen", %32,3 (f:107) "2 öğretmen", % 9,4 (f:31) "3 öğretmen", %9,4 (f:31) "4 öğretmen ve üzeri" ile çalgı öğretmeni değişikliği yaşamıştır. Adayların %75'i (f:249) çalgı öğretmeniyle iletişimini "iyi", %20,2'si (f:67) "orta", %4,5'i (f:15) "kötü" olarak değerlendirmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının % 71,3'ü (f:236) çalgısını "çok", %24,5'i (f:81) "orta", %4,2'si (f:14) "az" düzeyde sevmektedir. Çalgı eğitimine yönelik aile desteğini ise adayların %71'i (235) "çok", %22,1'i (f:73) "orta", %6,9'u (f:23) ise "az" şeklinde değerlendirmiştir. Son olarak adayların %39,9'unun (f:132) çalgı çalışma ortamı "iyi", %43,2'sinin (f:143) "orta", %16,9'unun (f:56) ise kötüdür.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından uzman görüşlerine ve literatüre dayalı olarak hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu' ile D. Girgin'in (2015) "Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert türündedir ve 36 maddeden oluşmaktadır. Tek faktörden oluşan ölçekteki maddelerin yanıtlarının toplanıp 36'ya bölünmesi ile ölçek puanı hesaplanmaktadır. Ölçme için öğrencilerden her maddenin karşısında bulunan "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 180, en düşük puan 36'dır. Ölçekten alınan puan ne kadar yükselir ise kişilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik seviyeleri de o kadar yüksek olmaktadır. Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği'nin geliştirilmesi için yapılan analizde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri .96, Bartlett Küresellik Testi 8625.695. bulunmuştur. Ölçeğin geliştirme çalışmasındaki güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısına bakılarak .97 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada saptanan Cronbach Alfa değeri de .97 olarak belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu 10/06/2022 tarihli onayı (EK2) ile araştırma kapsamına giren üniversitelerden resmi izinler (EK3) alınarak 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında araştırmacılar tarafından toplanmış, gönüllü katılım esaslarına uygun hareket edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma kullanılmış, değişkenler arasındaki ilişkilerin analizinde varyansların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testiyle belirlenmiştir. Araştırma verileri normal dağılım göstermemektedir. Bu nedenle fark analizlerinde non-parametrik testlerden iki grubun karşılaştırması için MannWhitney U testi, ikiden fazla grup için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal- Wallis H testi sonucunda anlamlı fark tespit edilen durumlarda, farkın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Ölçek maddelerinin düzey aralık

puanları ise Şu Őekildedir; 1.00-1.80 “ Hiç Katılmıyorum”, 1.81-2.60 “Katılmıyorum”, 2.61-3.40 “Kararsızım”, 3.41-4.20 “Katılıyorum” 4.21-5.00 “Tamamen Katılıyorum”.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ve bu düzeyin “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, “algılanan çalgı başarısı”, “mezun olunan lise türü”, “çalgı tecrübesi”, “çalgı dersi öğretmeni değiştirme”, “çalgı öğretmeni ile iletişim”, “çalgıyı sevme”, “algılanan aile desteği”, “çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma”, değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt probleminde öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyi sorulmaktadır. Bulgular Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeyi Aritmetik Puan ortalamaları

Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeyi	N	Ort.	Sd.
Tükenmişlik düzeyi	331	1,75	0,80

Tablo 2’ye göre müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyinin ($\bar{x}=1,75$), “Hiç Katılmıyorum” değerlendirme aralığında olduğu görülmektedir. Bu sonuç, öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyinin çok düşük olduğunu göstermektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı sorulmaktadır. Bulgular Tablo 3’deki gibidir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Düzeylerinin Cinsiyet Ve Mezun Olunan Lise Türü Değişkenliklerine Göre Mann Witney U Testi Sonuç Dağılımı

Değişken	N	Sıra ort	Sıra top	U	z	p	
Cinsiyet	Kadın	189	178,92	33816	10977	-2,844	0,00
	Erkek	142	148,80	21130			
Mezun olunan lise türü	Güzel Sanatlar	110	169,04	18594,5	11826,5	-,409	0,68
	Diğer liseler	221	164,49	36351,5			

p < 0,05

Tablo 3 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet ($p=0,00$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Verilere göre kadın öğretmen adayları ($\bar{x}=178,92$) erkek öğretmen adaylarına ($\bar{x}=148,80$) göre daha yüksek bireysel çalgı dersi tükenmişliğine sahiptir. Mezun olunan lise türü değişkeninin ise ($p=0,68$) bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı anlaşılmıştır. Bu durumda, öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin cinsiyete göre değiştiği fakat mezun olunan lise türüne göre değişmediği söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt probleminde ise müzik öğretmeni adayların bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin, “sınıf düzeyi”, “çalgıdaki tecrübe” ve “algılanan çalgı başarısı”, değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığı sorulmaktadır. Bulgular Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Düzeyinin, Sınıf Düzeyi, Çalgıdaki Tecrübe ve Algılanan Çalgı Başarısı Değişkenlerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuç Dağılımı

Değişken		N	Sıra ort.	χ^2	sd	p
Sınıf düzeyi	Lisans 1	68	161,10	3,04	3	0,38
	Lisans 2	102	178,90			
	Lisans 3	61	154,30			
	Lisans 4	100	163,31			
Çalgı tecrübesi	1 yıldan az	82	181,98	4,47	2	0,10
	1-5 yıl	159	166,14			
	5 yıl ve üzeri	90	151,20			
Algılanan çalgı başarısı	Kötü	36	239,43	48,82	2	0,00
	Orta	194	177,02			
	İyi	101	118,65			

p<0,05

Tablo 4’teki verilere göre öğretmen adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile öğretmen adaylarının sınıf düzeyi değişkeni ($p=0,38$) ve çalgı tecrübesi değişkeni ($p=0,10$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyi ile algıladıkları çalgı başarısı arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Diğer bir deyişle, öğretmen adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi sınıf düzeyi ve çalgıdaki tecrübeye göre değişmezken, algılanan çalgı başarısına göre değişmektedir.

Algılanan çalgı başarısı değişkeni sonuçlarında farkın nereden kaynaklandığına ilişkin veriler Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Algılanan Çalgı Başarısı Değişkeni İle Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki Farkın Kaynağına Yönelik Mann Witney U Testi Sonuçları

Algılanan çalgı başarısı	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	z	p
Kötü	36	104,46	3760,50		-6,296	0,00
İyi	101	56,36	5692,50	541,5		
Kötü	36	153,47	5525		-3,732	0,00
Orta	194	108,45	21040	2125		
Orta	194	166,07	32217,5		-5,064	0,00
İyi	101	113,29	11442,5	6291,5		

p<0,05

Tablo 5’e göre; çalgı başarısını “kötü” olarak nitelendiren öğretmen adayları ($\bar{x}=104,46$), çalgıdaki başarısını “iyi” olarak nitelendiren öğretmen adaylarından ($\bar{x}=56,36$) daha çok bireysel çalgı dersi tükenmişliğine sahiptir ve fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Diğer taraftan çalgı başarısını “kötü” olarak nitelendiren öğretmen adayları ($\bar{x}=153,47$), çalgı başarısını “orta” olarak nitelendiren öğretmen adaylarından ($\bar{x}=108,45$) bireysel çalgı dersi tükenmişliği yaşamaktadır ve fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Son olarak bireysel çalgı başarısını “orta” düzeyde tanımlayan öğretmen adaylarının çalgı dersi tükenmişliği ($\bar{x}=166,07$), çalgı başarısını “iyi” olarak tanımlayan öğretmen adaylarına ($\bar{x}=113,29$) göre daha yüksektir ve fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Buna göre çalgıdaki başarı algısı kötüleştikçe bireysel çalgı tükenmişlik düzeyinin yükseldiği yani öğretmen adaylarının daha fazla tükenmişlik yaşadığı söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt probleminde öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile çalgı öğretmeni değiştirme, çalgı öğretmeniyle iletişim ve çalgıyı sevme değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı sorulmaktadır. Bulgular Tablo 5’deki gibidir.

Tablo 6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Düzeyinin Çalgı Öğretmeni Değiştirme, Çalgı Öğretmeni ile İletişim ve Çalgıyı Sevme Değişkenlerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişken	N	Sıra ort	χ^2	sd	p
1 öğretmen	162	171,67		3	0,74

Çalgı öğretmeni değiştirme	2 öğretmen	107	160,63	1,24	
	3 öğretmen	31	156,31		
	4 öğretmen	31	164,60		
Çalgı öğretmeni ile iletişim	Kötü	15	272,87	46,436	2 0,00
	Orta	67	214,38		
	İyi	249	146,54		
Çalgıyı sevme	Az	14	271,64	60,474	2 0,00
	Orta	81	220,97		
	Çok	236	140,87		

p<0,05

Tablo 6’da müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile çalgı öğretmeni değiştirme durumu arasında istatistiksel olarak ($p=0,74$) anlamlı bir farklılık olmadığı fakat çalgı öğretmeni ile iletişim ($p=0,00$) ve çalgıyı sevme ($p=0,00$) değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Çalgı öğretmeni ile iletişim ve çalgıyı sevme değişkenlerinde bulunan farkın kaynağına ilişkin test sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Çalgı Öğretmeni ile İletişim ve Çalgıyı Sevme Değişkenleri ile Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki Farkın Kaynağına Yönelik Mann Witney U Testi Sonuçları

Farkın Kaynağı		N	Sıra ort	Sıra top	U	z	p
Öğretmenle iletişim	Kötü	15	56,67	850	275	-2,729	0,00
	Orta	67	38,10	2553			
	Kötü	15	224,2	3363	492	-4,814	0,00
	İyi	249	126,98	31617			
	Orta	67	210,28	14088,5	4872,5	-5,246	0,00
	İyi	249	144,57	35997,5			
Çalgıyı Sevme	Az	14	64,79	907	332	-2,468	0,01
	Orta	81	45,10	3653			
	Az	14	214,36	3001	408	-4,761	0,00
	Çok	236	120,23	28,374			
	Orta	81	216,87	17566,5	4870,5	-6,610	0,00
	Çok	236	139,14	32836,5			

p<0,05

Tablo 7’de öğretmeni ile iletişimini “kötü” olarak nitelendiren öğretmen adaylarının bireysel çalgı tükenmişliğinin ($\bar{x}=56,67$) , iletişimi “orta” olarak nitelendiren öğretmen adaylarının tükenmişliğinden ($\bar{x}=38,10$) yüksek olduğu görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Diğer yandan öğretmeni ile iletişimini “kötü” olarak nitelendiren öğretmen adaylarının ($\bar{x}=224,2$) tükenmişliği, öğretmeni ile iletişimini “iyi” olarak nitelendiren adayların

tükenmişliğinden ($\bar{x}=126,98$) fazladır ve fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Son olarak öğretmeni ile iletişimini “orta” olarak değerlendiren adayların tükenmişliğinin ($\bar{x}=210,28$) , “iyi” olarak değerlendiren adayların tükenmişliğine ($\bar{x}=144,57$) göre daha yüksek ve farkın istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlı olduğu bulunmuştur. Buna göre öğretmen adaylarının, çalgı öğretmeni ile iletişimi iyileştikçe bireysel çalgı dersi tükenmişliğinin azaldığı, öğretmenle iletişim kötüleştikçe tükenmişliğin arttığı söylenebilir.

Çalgıyı sevme değişkeni ile bireysel çalgı dersi tükenmişliği arasındaki farkın kaynağına bakıldığında ise; çalgısını “az” seven öğretmen adaylarının tükenmişliğinin ($\bar{x}=64,79$), çalgısını “orta” düzeyde sevenlerin tükenmişliğine ($\bar{x}=45,10$) göre daha fazla ve farkın istatistiksel olarak ($p=0,01$) anlamlı olduğu görülmektedir. Benzer şekilde çalgısını “az” seven öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişliği ($\bar{x}=214,36$) çalgısını çok sevenlerinkinden ($\bar{x}=120,23$) fazla ve aradaki fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Son olarak çalgısını “orta” düzeyde sevdiğini belirten adayların bireysel çalgı dersi tükenmişliği ($\bar{x}=216,87$), çalgısını çok sevdiğini belirten adayların tükenmişliğinden ($\bar{x}=139,14$) yüksek ve fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Verilere göre öğretmen adaylarının çalgılarına duydukları sevgi arttıkça bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin düştüğü veya çalgıya duyulan sevgi azaldıkça çalgı dersi tükenmişliğinin arttığı söylenebilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın son alt probleminde, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile algılanan aile desteği ve çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma değişkenleri arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorulmaktadır. Bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Düzeyinin Algılanan Aile Desteği ve Çalgı Çalışmaya Uygun Fiziksel Ortama Sahip Olma Değişkenlerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişken		N	Sıra ort.	x^2	sd	p
Algılanan aile desteği	Az	23	187,83	1,53	2	0,46
	Orta	73	169,10			
	Çok	235	162,90			
Çalgı çalışmaya uygun ortama sahip olma	Kötü	56	226,26	42,83	2	0,00
	Orta	143	175,78			
	İyi	132	129,84			

p<0,05

Tablo 7’ye göre öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile algılanan aile desteği arasında istatistiksel olarak ($p=0,46$) anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmıştır. Adayların tükenmişlik düzeyi ile çalgı çalışmaya uygun ortama sahip olma değişkeni arasında ise ($p=0,00$) düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Farklılığın kaynağının belirlendiği test sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Çalgı çalışmaya uygun ortama sahip olma düzeyi ile bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi arasındaki farkın kaynağına yönelik Mann Witney U Testi Sonuçları

Farkın Kaynağı		N	Sıra ort.	Sıra top.	U	z	p
Çalgı çalışma ortamı	Kötü	56	124,5	6972	2632	-3,759	0,00
	Orta	143	90,41	12928			
	Kötü	56	130,26	7294,5	1693,5	-5,916	0,00
	İyi	32	79,33	10471,5			
	Orta	143	157,37	22504,5	6667,5	-4,223	0,00
	İyi	132	117,01	15445,5			

p<0,05

Tablo 8’e göre çalgı çalışma ortamını “kötü” olarak nitelendiren öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişliğinin ($\bar{x}=226,26$), “orta” olarak nitelendirenlerin tükenmişliğine ($\bar{x}=175,78$) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır. Çalgı çalışma ortamını “kötü” olarak nitelendiren adayların bireysel çalgı dersi tükenmişliğinin ($\bar{x}=130,26$) çalışma ortamı “iyi” olanların tükenmişliğinden ($\bar{x}=129,84$) fazla olduğu belirlenmiştir. Fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Son olarak çalgı çalışma ortamını “orta” olarak nitelendiren öğretmen adaylarının çalgı dersi tükenmişliğinin ($\bar{x}=157,37$) ortamı “iyi” olan adayların tükenmişliğine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmış, fark istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlı bulunmuştur. Buna göre; müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma ortamının durumuna göre bireysel çalgı dersi tükenmişliklerinin değiştiği ve çalgı çalışma ortamı iyileştikçe çalgı dersine ilişkin tükenmişliğin azaldığı söylenebilir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ve bu düzey ile cinsiyet, sınıf düzeyi, algılanan çalgı başarısı, mezun olunan lise türü, çalgı tecrübesi, çalgı dersi öğretmeni değiştirme, çalgı öğretmeni ile iletişim, çalgıyı sevme, algılanan aile desteği, çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyinin çok düşük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, öğretmen adaylarının alan eğitimi için önem taşıyan çalgı eğitimine yönelik tükenmişlik algısının düşük olması sebebiyle sevindiricidir. Çalışmanın bu sonucu aynı zamanda Yıldırım'ın (2019) Karadeniz Bölgesindeki müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik yaptığı tükenmişlik çalışması ve D. Girgin'in (2020) lisedeki müzik öğrencileri üzerinde yaptığı bireysel çalgı tükenmişliği araştırmasında da düşük seviyede tükenmişlik elde edilmesi sebebiyle benzerlik göstermektedir. Fakat müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik seviyesini inceleyen Bernhard (2007a), öğrencilerde yüksek seviyede tükenmenin var olduğunu belirlemiştir. Köksal ve Yüceland (2022), Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tükenmişlik seviyelerinin Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakültesine göre daha yüksek olduğu, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişliği yaşadığı sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer araştırma olan Tansell'in (2015) çalışmasında ise Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Mühendislik öğrencilerinin diğer fakülte veya yüksek okullara göre en yüksek tükenmeyi ve duyarsızlaşmayı yaşadığı belirtilmiştir. Yine Hamann ve Daugherty (1985) müzik öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmada, değişen düzeylerde tükenmişlik tespit etmiştir. Zabuska ve diğerlerinin (2018) müzik öğrencilerinin tükenmişliğini incelediği çalışmasında ise müzik öğrencilerinin kendi tükenmişlik seviyelerini düşük veya orta olarak belirttikleri fakat on öğrenciden birinin tükenme belirtileri gösterdiği, Avustralya'daki ve Birleşik Krallık'taki, öğrencilerin çalgı çalmaya veya şarkı söylemeye yönelik duygusal ve fiziksel tükenme hissettiğini bildirdikleri ortaya konulmuştur. Çalışmalar arasındaki farklılığın; örneklemelerin farklı konumlarda olması, kurumlardaki öğretmen sayısının yeterliliği, öğretmenlerin bilgi, donanım ve öğrencilere yaklaşım durumu, öğrencilerin kişisel özellikleri, ekonomik durumu, ulaşım, barınma, çalışmaya engel durumlar

(fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları, ailevi sorunlar, çalışma ortamının uygunluğu vb.) gibi faktörlerden kaynaklanabileceği düşünölmektedir.

Yine bu araştırmada cinsiyet değişkeni açısından müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen verilere göre kadın öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişliği, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek seviyededir. Bu sonuç toplumun sosyolojik olarak kadına ve/veya erkeğe yüklediği sorumluluklardan, kadın ve erkek arasındaki duygu durum farklılıklarından kaynaklanmış olabilir. Değişkenin etkisine yönelik kesin bir bilgiye sahip olunamadığından, farklılığın nereden kaynaklandığı başka bir araştırma konusu olabilir. Yapılan başka çalışmalarda cinsiyet açısından farklı sonuçlara varılmıştır. Bu çalışmadaki sonuç, Akyürek ve Uyduran (2022) ile Zabuska ve diğerlerinin (2018) müzik öğrencilerinin tükenmişliğini incelediği çalışmayla uyumaktadır. Ayrıca Köksal ve Yüceland da (2022), Konservatuvar ve Güzel Sanatlar Faköltelerinde okuyan kadın öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek seviyede bireysel çalgı tükenmişliği yaşadığını belirlemiştir. Yapılan başka çalışmalarda ise cinsiyet açısından farklı sonuçlara varılmıştır. Küçüksüleymanoğlu ve Onuray Eğilmez (2013), müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik seviyelerinin cinsiyete göre değişmediğini; Yıldırım (2019) ve Gerçeker (2018) bireysel çalgı tükenmişlik düzeylerinin cinsiyete göre değişmediğini; Köksal ve Yüceland (2022) genel tükenmişliğin ve bireysel çalgı tükenmişliğinin cinsiyete göre değişmediğini bulmuştur. Hamann ve Daugherty, (1985) de müzik öğrencilerinin tükenmişliği ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulamamıştır.

Bu araştırmada mezun olunan lise türü değişkeni ile bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu sonuç, Güzel Sanatlar Lisesinden veya diğer liselerden mezun olmanın, öğrencilerin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyini olumlu veya olumsuz etkilemediğini düşöndürmektedir. Aynı şekilde Yıldırım (2019) ve Gerçeker'in (2018) bireysel çalgı tükenmişliği ve Küçüksüleymanoğlu ve Onuray Eğilmez'in (2013) müzik öğretmeni adaylarının tükenmişliğine yönelik yaptığı çalışmasında da lise değişkeninin anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir.

Yine bu araştırmada, sınıf düzeyi değişkeni ve çalgı tecrübesi değişkeninin müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyini etkilemediği sonucuna varılmıştır. Elde edilen bu sonuç sınıf düzeyi bakımından Hamann ve Daugherty'nin (1985) ve Bernhard'ın, (2007a), müzik öğrencilerinin tükenmişliğini inceleyen çalışmaları ve Gerçeker'in (2018) müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişliğini araştıran çalışmasındaki ile

benzerlik göstermektedir. Fakat bazı çalışmalar farklı sonuçlar elde etmiştir. Köksal ve Yüceland'ın (2022) çalışmasında Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişliği ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmasa da, Müzik Eğitimi Anabilim dalında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin 2. ve 3. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek seviyede tükenmişlik ve bireysel çalgı tükenmişliği yaşadıkları belirlenmiştir. Yıldırım (2019) ve Akyürek ve Uyduran'ın (2022) çalışmasında sınıf düzeyi arttıkça tükenmişlik düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka sonuç ise Küçüksüleymanoğlu ve Onuray Eğilmez'in (2013) çalışmasında birinci sınıf öğrencilerinin tükenmişlik düzeyinin diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğudur. Araştırmalar arasındaki bu farklılıkların öğrencilerin kişisel özellikleri, öğrencilerin okuduğu üniversitenin ve eğitim aldıkları öğretmenlerin özellikleri gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünülebilir. Öğretmen değişimi ve/veya eksikliği, değişkenlik gösteren ödev ve etkinlik çalışmaları veya öğrenci başarısı veya başarısızlığına yönelik geri bildirimlerin durumu öğrencilerin çalgı dersi tükenmişliğinde farklı sonuçlar doğmasına neden olabilir.

Diğer bir sonuç olarak müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile algılanan çalgı başarısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalgı başarısını “kötü” olarak değerlendiren öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişliği, çalgı başarısını “iyi” olarak değerlendiren öğretmen adaylarınınkine ve çalgı başarısını “orta” olarak değerlendiren öğretmen adaylarınınkine göre daha fazladır. Bireysel çalgı başarısını “orta” olarak değerlendiren öğretmen adaylarının çalgı dersi tükenmişlik seviyesi ise, çalgı başarısını “iyi” olarak değerlendiren öğretmen adaylarına göre daha yüksektir. Yani, öğretmen adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile çalgı başarı algısı ters orantılı olmaktadır. Köksal ve Yüceland'ın (2022) çalışmasında Konservatuar ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile çalgı başarı algısı arasında anlamlı bir fark bulunamamış olsa da, Müzik Eğitimi Bölümündeki ve çalışmadaki tüm katılımcı öğrencilerden çalgı başarısını ‘kötü’ olarak değerlendirenlerin, diğer cevapları verenlerden daha az yetkinlik hissi, daha fazla tükenme, duyarsızlaşma ve bireysel çalgı tükenmişliği yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç, algılanan başarının, öğrencileri duygusal yönden olumlu etkilerken, algılanan başarısızlığın hayal kırıklığı hatta çalgıdan soğuma durumu oluşturabileceği ve bununla birlikte tükenmişliği meydana getirebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi ile ‘çalgı öğretmeni değiştirme’ değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, fakat ‘çalgı öğretmeni ile iletişim’ değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Öğretmeni ile iletişimini “kötü” olarak değerlendiren öğretmen adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyinin, iletişimi “orta” olarak değerlendiren ve “iyi” olarak değerlendiren öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmeni ile iletişimini “orta” olarak değerlendiren adayların tükenmişlik düzeyinin ise “iyi” olarak değerlendiren adaylarınkine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yani, müzik öğretmeni adaylarının çalgı öğretmenleri ile iletişiminin iyileşmesi ile ters orantılı olarak bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi düşmektedir. Buna göre müzik öğretmeni adaylarının çalgı öğretmenleri ile iletişimi kötü ise tükenmişlik seviyesi yüksek olmaktadır. Bu sonuç, öğrenci-öğretmen iletişiminin tükenmişliği etkileyen önemli bir unsur olduğunu ortaya çıkarmıştır. Öğretmen ve öğrencinin kendi sorumluluklarını bilmesi ve yansıtabilmesi, öğretmen ve öğrenci iletişiminin sağlıklı olması nitelikli öğretim koşullarının sağlanmasında bir gerekliliktir. İletişimin sağlıklı olmadığı durumlarda bireysel çalgı dersine yönelik öğrenci ve öğretmen tükenmişliğinin konu olması daha muhtemel görülmektedir. Literatürde öğretmen-öğrenci iletişimi ile tükenmişlik arasındaki ilişkiyi ele alan başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada ‘çalgıyı sevme’ değişkeninin bireysel çalgı dersi tükenmişliğini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalgısını ‘az’ sevdiğini belirten öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeyi, çalgısını ‘orta’ düzeyde ve ‘çok’ sevdiğini belirtenlere göre daha yüksektir. Çalgısını ‘orta’ düzeyde sevdiğini belirten adayların bireysel çalgı dersi tükenmişliği düzeyi, çalgısını ‘çok’ seven adaylarınkinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalgı sevgisi düzeyi ile bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyinin ters orantılı olması şaşırtıcı bulunmamıştır. Çalgıyı sevmenin, çalgı eğitiminin ilk adımı olduğu düşünülmektedir. Sevgiyle harmanlanmayan müzik duygudan ve keyiften yoksundur. Keyif alınmadan yapılan işin tükenmişliği beraberinde getirebilmesi olasıdır.

Verilere göre algılanan aile desteği değişkeni ile müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Bu sonuç beklenmeyen bir durumdur. Çünkü aile - çevre desteği strese ve tükenmeye neden olabilen durumlardandır (Orzel, 2010, s. 9-11). Fakat bu çalışmada algılanan aile desteği, müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik düzeyini etkilememiştir. Gerçeker'in (2018) çalışmasında ise müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı tükenmişlik düzeyi puanları ile algılanan aile desteği puanları arasında düşük ve negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

‘Çalgı çalışma ortamı’ değişkenine göre, çalgı çalışma ortamını ‘kötü’ şeklinde değerlendiren müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi, ‘orta’ ve

'iyi' şeklinde değerlendirenlere göre daha yüksektir. Çalgı çalışma ortamını 'orta' şeklinde değerlendiren müzik öğretmeni adaylarının çalgı dersi tükenmişlik düzeyi, 'iyi' olarak değerlendirenlere göre yine daha yüksektir. Diğer bir deyişle, müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma ortamı ne kadar iyiye, bireysel çalgı tükenmişlik seviyesi de o kadar düşük olmaktadır. Çalgı dersine hazırlık süreci bireysel çalışmaların, tekrarların düzenli ve uzun saatler yapılmasını gerektiren bir süreçtir. Çalgı dersine hazırlık yapan öğrenciler, diğer üniversite öğrencilerinin yaygın bir şekilde çalışma yaptığı; kütüphane vb. toplu alanlarda, yurt ortamlarında çalışma yapamadıkları gibi, çıkan sestən ötürü kısıtlandıkları sosyal çevrelerde de çalgılarını gerektiği şekilde çalışamayabilirler. Bu nedenle müzik eğitimi verilen kurumlarda öğrencilerin çalgı çalışmalarını sürdürebileceği bireysel çalışma odaları bulunmaktadır. Fakat fakültelerin bütçe ayırması, uzman kişilere danışılarak yalıtımlı odalar tasarlanması, çalgı çalışılabilir saatlerde kısıtlama, oda sayısı yeterli durumu gibi her üniversitede değişkenlik gösterebilen durumlar da sürecin bir gerçeği olarak bilinmektedir. Çıkan sonuç öğrencilerin çalgı çalışma ortamı konusundaki bilinen gerçekliği ile örtüşmektedir. Çalışma ortamının olumsuz koşullara sahip olması öğrencileri tükenmeye itebilir.

Araştırma sonuçları genel bir şekilde yorumlandığında çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ile ilişkili bulunan çalgı başarı algısı, çalgıyı sevmeye, çalgı öğretmeni ile iletişim, çalgı çalışma ortamı değişkenlerinin temelde birbirleri ile de bütünlük oluşturan faktörler olduğu anlaşılmıştır. Öyle ki; bireysel dersler olarak çalgı öğrenimini sürdüren bir öğrenci, öğretmeni ile sağlıklı iletişim kurabilir ise derse daha istekli çalgısına daha sevgi dolu olabilir. Çalgısını seven derse istekli bir öğrenci uygun çalışma ortamı sağlanabilirse daha çok çaba gösterip çalgısına daha fazla zaman ayırabilir. Zaman ayrılmış çaba gösterilmiş bir eğitim süreci öğrenci başarısını ve başarı algısını olumlu yönde etkileyebilir. Araştırmaya göre bu değişkenler çalgı dersine yönelik tükenmişliği etkilemektedir. Ancak bu değişkenler aynı zamanda nitelikli, istikrarlı bir çalgı eğitim sürecinin önemli bileşenlerindedir. Araştırma sonuçları ile müzik eğitimi alanına, çalgı eğitimi bakımından anlamlı ve çıkarım yapılabilecek ipuçları ile katkı sağlandığı düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Müzik eğitiminin önemli bir boyutu olan çalgı eğitiminin, müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik alanında yer alan pek çok konuda bilgi sahibi olmasına, bilginin pekiştirilmesine ve bilginin uygulanmasına olanak sağlayan bir boyut olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde ve dünyada müzikle ilgili tüm eğitim kurumlarında çalgı eğitimine yer

verilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, halen öğrencilerin çalgı eğitimi tükenmişliğine yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

- Benzer araştırmalar Güzel Sanatlar Liselerindeki öğrenciler üzerinde de yapılabilir ve tükenmişlik sorunu erken tespit edilebilir.
- Müzik eğitimi lisans öğrencilerinin çalgı çalışmalarını daha iyi ve verimli bir şekilde gerçekleştireceği alanlar oluşturulabilir.
- Öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı empati kurarak saygılı bir biçimde iletişim kurmaya dikkat etmesi, tükenmişlik yaşanmasının önüne geçebilir.
- Müziğin yanında farklı bir sanat dalı veya spor dalı ile ilgilenmek stres ve tükenmişlik seviyesinin düşmesine yardımcı olabilir. Bu durum bir başka araştırmada değişken olarak ele alınabilir.
- Bu çalışmada bireysel çalgı tükenmişliği ile arasında ilişki olduğu tespit edilen; cinsiyet, algılanan çalgı başarısı, çalgı öğretmeni ile iletişim, çalgıyı sevme, çalgı çalışmaya uygun fiziksel ortama sahip olma değişkenleri ile ilgili nitel çalışmalar yapılması, farkın kaynağının öğrenilmesine ve bireysel çalgı dersi tükenmişliğine yönelik yeni çözümler üretilmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, H., & Çakır, M. A. (2015). Lise Öğrencilerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: Yeşilova İlçesi Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 152–168. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/181532>
- Akyürek, R., & Uyduran, E. G. (2022). Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 7(17), 495–545. <https://doi.org/10.35826/IJETSAR.418>
- Amutio, A., & Smith, J. C. (2007). The Factor Structure of Situational and Dispositional Versions of the Smith Irrational Beliefs Inventory in a Spanish Student Population. *International Journal of Stress Management*, 14(3), 321–328. <https://doi.org/10.1037/1072-5245.14.3.321>
- Andersson, L. M., & Bateman, T. S. (1997). Cynicism in the Workplace: Some Causes and Effects. *Journal of Organizational Behavior*, 18(5), 449–469. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-1379\(199709\)18:5<449::AID-JOB808>3.0.CO;2-O](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1379(199709)18:5<449::AID-JOB808>3.0.CO;2-O)
- Asikainen, H., Nieminen, J. H., Häsä, J., & Katajavuori, N. (2022). University Students' Interest and Burnout Profiles and Their Relation to Approaches to Learning and Achievement. *Learning and Individual Differences*, 93. <https://doi.org/10.1016/J.LINDIF.2021.102105>
- Asikainen, H., Salmela-Aro, K., Parpala, A., & Katajavuori, N. (2020). Learning Profiles and Their Relation to Study-Related Burnout and Academic Achievement Among University Students. *Learning and Individual Differences*, 78, 101781. <https://doi.org/10.1016/J.LINDIF.2019.101781>
- Atar, S. (2018). *Şizofreni Hastalarına Bakım Veren Yakınlarının Yükü, Tükenmişlik ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Saptanması* [Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aypay, A., & Eryılmaz, A. (2011). Lise Öğrencilerinin Derse Katılmaya Motive Olmaları ile Okul Tükenmişliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(21), 26–44. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181320>
- Balkıs, M. (2013). The Relationship Between Academic Procrastination and Students' Burnout. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 68–78. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87122>
- Balogun, J. A., Hoerberlein-Miller, T., Estelle, S., & Katz, J. S. (1996). Academic Performance is not a Viable Determinant of Physical Therapy Students' Burnout. *Perceptual and Motor Skills*, 83, 21–22. <https://8cd2ef3202e7889ff3df9bb3b0b766c13bdea550.vetisonline.com/doi/pdf/10.2466/pms.1996.83.1.21>
- Baysal, A. (1995). *Lise ve Dengi Okul Öğretmenlerinde Meslekte Tükenmişliğe Etki Eden Faktörler* [Dokuz Eylül Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ThKR0WvirAOQROGenRvaYw&no=ThKR0WvirAOQROGenRvaYw>

- Bernhard II, H. C. (2005). Burnout and the College Music Education Major. *Journal of Music Teacher Education*, 15(1), 43–51. https://doi.org/10.1177/10570837050150010107/ASSET/10570837050150010107.FP.PNG_V03
- Bernhard II, H. C. (2007a). *A Comparison of Burnout Between Undergraduate Music and Non-Music Majors*. [http://www-usr.rider.edu/~vrme/v9n1/vision/Bernard Final.pdf](http://www-usr.rider.edu/~vrme/v9n1/vision/Bernard%20Final.pdf)
- Bernhard II, H. C. (2007b). A Survey of Burnout among University Music Faculty. *JSTOR*, 47, 117–136. <https://www.jstor.org/stable/40374508>
- Brandfonbrener, A. G. (2003). Musculoskeletal Problems of Instrumental Musicians. *Hand Clinics*, 19(2), 231–239. [https://doi.org/10.1016/S0749-0712\(02\)00100-2](https://doi.org/10.1016/S0749-0712(02)00100-2)
- Burke, R. J., & Greenglass, E. R. (1995). A Longitudinal Examination of the Cherniss Model of Psychological Burnout. *Social Science & Medicine*, 40(10), 1357–1363. [https://doi.org/10.1016/0277-9536\(94\)00267-W](https://doi.org/10.1016/0277-9536(94)00267-W)
- Burt, R., & Mills, J. (2006). Taking The Plunge: The Hopes and Fears of Students as They Begin Music College. *British Journal of Music Education*, 23(1), 51–73. <https://doi.org/10.1017/S0265051705006741>
- Byrne, B. M. (1999). The Nomological Network of Teacher Burnout: A Literature Review and Empirically Validated Model. *Understanding and Preventing Teacher Burnout*, 15–37. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527784.003>
- Çapri, B., Gündüz, B., & Gökçakan, Z. (2011). Maslach Tükenmişlik Envanteri-Öğrenci Formu ' nun (MTE-ÖF) Türkçe ' ye Uyarlaması : Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 01(40), 134–147. <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/240/makaleler/1/40/arastirmax-maslach-tukenmislik-envanteri-ogrenci-formunun-mte-turkceye-uyarlamasi-gecerlik-guvenirlik-calismasi.pdf>
- Çapulcuoğlu, U., & Gündüz, B. (2013). Lise Öğrencilerinde Tükenmişliğin Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Okul Türü, Algılanan Akademik Başarı Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 12–24. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200353>
- Cemaloğlu, N., & Erdemoğlu Şahin, D. (2007). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49102/626583>
- Chang, E. C., Rand, K. L., & Strunk, D. R. (2000). Optimism and Risk for Job Burnout Among Working College Students: Stress as a Mediator. *Personality and Individual Differences*, 29(2), 255–263. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00191-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00191-9)
- Clark, M. R. (2005). Negotiating the Freshman Year: Challenges and Strategies Among First-Year College Students. *Journal of College Student Development*, 46(3), 296–316. <https://doi.org/10.1353/CSD.2005.0022>
- Çolakoğlu, İ. (2014). *Ortaokullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi* [İstanbul Aydın Üniversitesi- Yıldız Teknik Üniversitesi].

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Cordes, C. L., & Dougherty, T. W. (1993). A Review and an Integration of Research on Job Burnout. *The Academy of Management Review*, 18(4), 621–656. <https://doi.org/10.2307/258593>
- Cordes, C. L., Dougherty, T. W., & Blum, M. (1997). Patterns of Burnout among Managers and Professionals: A Comparison of Models. *Journal of Organizational Behavior*, 18(6), 685–701. <https://8132462625711418be6483c2d0db774bf632dd5b.vetisonline.com/stable/3100254?searchText=ti%3A%28%22Patterns+of+Burnout+among+Managers+and+Professional+s%22%29&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dti%253A%2528%2522Patterns%2Bof%2BBurnout%2Bamong>
- Dan, C., Xiaojun, L., & Zhongfeng, X. (2010). The Effect of Educational Technology on Learning Burnout of Music Majors in Music Theory Course. *2010 International Conference on E-Business and E-Government*, 2160–2162. <https://doi.org/10.1109/ICEE.2010.546>
- Demirbatır, R. E. (2020). Comparison of Burnout, Vigor and Education Satisfaction of Music and Art Majors in Department of Fine Arts Education. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(3), 478–485. <https://doi.org/10.11591/IJERE.V9I3.20548>
- Dews, C. L. B., & Williams, M. S. (2016). Student Musicians' Personality Styles, Stresses, and Coping Patterns. <https://doi.org/10.1177/0305735689171004>, 17(1), 37–47. <https://doi.org/10.1177/0305735689171004>
- Dünya Sağlık Örgütü. (1998). *Tükenmişlik sendromu*. Wikipedia. https://tr.wikipedia.org/wiki/Tükenmişlik_sendromu
- Dworkin, G. A. (2001). Perspectives on Teacher Burnout and School Reform. *International Education Journal*, 2(2). <https://openjournals.library.usyd.edu.au/index.php/IEJ/article/download/6774/7419>
- Erturgut, R., & Soyşekerci, S. (2010). An Empirical Analysis on Burnout Levels Among Second Year Vocational Schools Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1399–1404. <https://doi.org/10.1016/J.SBSPRO.2010.03.208>
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff Burn-Out. *Journal of Social Issues*, 30(1), 159–165. <https://doi.org/10.1111/J.1540-4560.1974.TB00706.X>
- Freudenberger, H. J. (1986). The Issues of Staff Burnout in Therapeutic Communities. *Journal of Psychoactive Drugs*, 18(3), 247–251. <https://doi.org/10.1080/02791072.1986.10472354>
- Gençyürek, D. (2014). *Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Tükenmişlik Sendromunun Belirlenmesi* [Gazi Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=nGJkWpzbmDWucU2oLqKB7w&no=V6UTf6rWRrymfqGdzoXSaA>
- Gerçekler, C. S. (2018). Investigation of music teacher candidates individual instrument

- burnout, perceived family support in instrument training and individual instrument training habits with regard to various variables. *Educational Research and Reviews*, 13(12), 447–463. <https://doi.org/10.5897/ERR2018.3541>
- Ginsborg, J., Kreutz, G., Thomas, M., & Williamon, A. (2009). Healthy behaviours in music and non-music performance students. *Health Education*, 109(3), 242–258. <https://doi.org/10.1108/09654280910955575>
- Girgin, D. (2015). Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği Geliştirme Çalışması: Geçerlik ve Güvenirlik Analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 115–115. <https://doi.org/10.14686/BUEFAD.2015111019>
- Girgin, D. (2020). Motivation, Self-Efficacy and Attitude as Predictors of Burnout in Musical Instrument Education in Fine Arts High Schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20(85), 93–108. <https://doi.org/10.14689/ejer.2020.85.5>
- Girgin, G. (1995). *İlkokul Öğretmenlerinde Meslekten Tükenmişliğin Gelişimini Etkileyen Değişkenlerin Analizi ve Bir Model Önerisi* [Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı]. file:///C:/Users/user/Downloads/041339 (1).pdf
- Göçmen, S. (2021). *Yeraltı Kömür Madeni Çalışanlarında Tükenmişlik Düzeyinin Maslach Tükenmişlik Ölçeği İle Ölçülmesi* [Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Güçlü, N. (2001). Stres Yönetimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91–109. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/6769/91096>
- Güdük, M., Erol, Ş., Yağcıbulut, Ö., Uğur, Z., Özvarış, Ş. B., & Aslan, D. (2005). Ankara’da Bir Tıp Fakültesi’nde Okuyan Son Sınıf Öğrencilerde Tükenmişlik Sendromu. *Türk Tabipleri Birliği Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 14(8), 169–173. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181320>
- Gündoğan, S. (2019). Lise Öğrencilerinin Okul Tükenmişliklerinin Sosyal Destek ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(19), 27–49. <https://doi.org/10.26466/opus.552366>
- Gündüz, B., Çapri, B., & Gökçakan, Z. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 38–55. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47945/606595>
- Güven, Ö. Z., & Sezici, E. (2016). Otel İşletmelerinde İşgörenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Maslach Tükenmişlik Modeline Göre İncelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 111–132. <https://doi.org/10.11611/JMER825>
- Hamann, D. L., & Daugherty, E. (1985). Burnout Assessment: The University Music Student. *Update: Applications of Research in Music Education*, 3(2), 3–8. <https://doi.org/10.1177/875512338500300202>
- Im, H.-J., & Lee, Y. L. (2021). A Study of the Relationship Between Learning Flow and Learning Burnout in College Online Classes. *Journal of Digital Convergence*, 19(6), 39–46. <https://doi.org/https://doi.org/10.14400/JDC.2021.19.6.039>

- Iwanicki, E. F. (1983). Toward Understanding and Alleviating Teacher Burnout. *Theory Into Practice*, 22(1), 27–32. <https://doi.org/10.1080/00405848309543034>
- Jääskeläinen, T., López-Íñiguez, G., & Phillips, M. (2022). Music Students' Experienced Workload in Higher Education: A Systematic Review and Recommendations for Good Practice. *Musicae Scientiae*, 1(7), 102986492210939. <https://doi.org/10.1177/10298649221093976>
- Jackson, S. E., & Maslach, C. (1982). After-Effects of Job-Related Stress: Families as Victims. *Journal of Organizational Behavior*, 3(1), 63–77. <https://doi.org/10.1002/job.4030030106>
- Jacobs, S. R., & Dodd, D. K. (2003). Student Burnout as a Function of Personality, Social Support, and Workload. *Journal of College Student Development*, 44(3), 291–303. <https://doi.org/10.1353/CSD.2003.0028>
- Jørgensen, H. (2000). Student Learning in Higher Instrumental Education: Who Is Responsible? *British Journal of Music Education*, 17(1), 67–77. <https://doi.org/10.1017/S0265051700000164>
- Kaptan, S. (1973). *Bilimsel Araştırma Teknikleri* (1.Baskı). Ayyıldız Matbaası A.Ş.
- Karaman, P. (2009). *Örgütsel Adalet Algısı ile Tükenmişlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama* [Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <http://dspace.yildiz.edu.tr/xmlui/handle/1/7175>
- Koeske, G. F., & Koeske, R. D. (1989). Construct Validity of the Maslach Burnout Inventory: A Critical Review and Reconceptualization. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 25(2), 131–144. <https://doi.org/10.1177/0021886389252004>
- Köksal, S., & Yüceland, E. (2022). Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Okuyan Öğrencilerin Tükenmişlik ve Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Durumlarının İncelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 377–409. <https://doi.org/10.17240/AIBUEFD.2022..-929035>
- Küçüksüleymanoğlu, R., & Onuray Eğilmez, H. (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeyleri: Uludağ Üniversitesi Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6 1(6), 905–923. https://doi.org/10.9761/jasss_734
- Kutsal, D. (2009). *Lise Öğrencilerinin Tükenmişliklerinin İncelenmesi* [Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Leiter, M. P. (1988). Burnout as a Function of Communication Patterns. *Group & Organization Management*, 13(1), 111–128. <https://doi.org/10.1177/105960118801300112>
- Lin, S.-H., & Huang, Y.-C. (2014). Life Stress and Academic Burnout. *Active Learning in Higher Education*, 15(1), 77–90. <https://doi.org/10.1177/1469787413514651>
- Lin, Y. M., & Chen, F. S. (2009). Academic Stress Inventory of Students at Universities and colleges of technology. *World Transactions on Engineering and Technology Education*, 7(2), 157–162. [http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.7, No.2 \(2009\)/8-03-Lin-Y.M.pdf](http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.7, No.2 (2009)/8-03-Lin-Y.M.pdf)

- Madigan, D. J., & Curran, T. (2020). Does Burnout Affect Academic Achievement? A Meta-Analysis of over 100,000 Students. *Educational Psychology Review*, 33(2), 387–405. <https://doi.org/10.1007/S10648-020-09533-1>
- Maslach, Christina. (1976). Burned-Out. *Human Relations*. https://www.researchgate.net/publication/263847499_Burned-Out
- Maslach, Christina. (1978). The Client Role in Staff Burn-Out. *Journal of Social Issues*, 34(4), 111–124. https://www.academia.edu/22890499/The_Client_Role_in_Staff_Burn_Out
- Maslach, Christina, & Jackson, S. E. (1981). The Measurement of Experienced Burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2(2), 99–113. <https://doi.org/10.1002/JOB.4030020205>
- Maslach, Christina, & Jackson, S. E. (1984a). Burnout In Organizational Settings. *Applied Social Psychology Annual*, 5, 133–153. https://www.researchgate.net/publication/232497134_Burnout_in_organization_settings
- Maslach, Christina, & Jackson, S. E. (1984b). Patterns of Burnout Among a National Sample of Public Contact Workers. *Journal of Health and Human Resources Administration*, 7(2), 189–212. https://8132462625711418be6483c2d0db774bf632dd5b.vetisonline.com/stable/25780192?searchText=PATTERNS+OF+BURNOUT+AMONG+A+NATIONAL+SAMPLE+OF+PUBLIC+CONTACT+WORKERS&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A9805d3b500519e690b77c8d
- Maslach, Christina, & Leiter, M. P. (1999). Teacher Burnout: A Research Agenda. In *Understanding and Preventing Teacher Burnout* (pp. 295–303). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527784.021>
- Maslach, Christina, & Leiter, M. P. (2008). Early Predictors of Job Burnout and Engagement. *The Journal of Applied Psychology*, 93(3), 498–512. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.3.498>
- Meier, S. T. (1983). Toward a Theory of Burnout. *SAGE Journals*, 36(10), 899–910. <https://doi.org/10.1177/001872678303601003>
- Moore, D. G., Burland, K., & Davidson, J. W. (2003). The Social Context of Musical Success: A Developmental Account. *British Journal of Psychology (London, England : 1953)*, 94(Pt 4), 529–549. <https://doi.org/10.1348/000712603322503088>
- Morrison, R., & O'Connor, R. C. (2005). Predicting Psychological Distress in College Students: The Role of Rumination and Stress. *Journal of Clinical Psychology*, 61(4), 447–460. <https://doi.org/10.1002/JCLP.20021>
- Ören, N., & Türkoğlu, H. (2006). Öğretmen Adaylarında Tükenmişlik. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 10. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/217333>
- Orzel, H. (2010). *Undergraduate Music Student Stress and Burnout* [San José State University]. <https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/848932801/fulltextPDF/4FFE4A1504C54F50PQ/1?accountid=159111>

- Perlman, B., & Hartman, E. A. (1982). Burnout: Summary and Future Research. *SAGE Journals*, 35(4), 283–305. <https://doi.org/10.1177/001872678203500402>
- Pines, A. M. (2002). Teacher Burnout: A Psychodynamic Existential Perspective. *Taylor Francis Group*, 8(2), 121–140. <https://doi.org/10.1080/13540600220127331>
- Pines, A. M., & Keinan, G. (2005). Stress and Burnout: The Significant Difference. *Personality and Individual Differences*, 39(3), 625–635. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2005.02.009>
- Polat, A. G. S., Ercengiz, A. G. M., & Tetik, Y. D. D. H. (2013). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişliklerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 152–173. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3811/51087>
- Rudow, B. (1999). Stress and Burnout in the Teaching Profession: European Studies, Issues, and Research Perspectives. *Understanding and Preventing Teacher Burnout*, 38–58. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527784.004>
- Salgado, S., & Au-Yong-Oliveira, M. (2021). Student Burnout: A Case Study about a Portuguese Public University. *Education Sciences*, 11(1), 31. <https://doi.org/10.3390/educsci11010031>
- Salmela-Aro, K., & Read, S. (2017). Study Engagement and Burnout Profiles Among Finnish Higher Education Students. *Burnout Research*, 7, 21–28. <https://doi.org/10.1016/J.BURN.2017.11.001>
- Salmela-Aro, K., & Upadyaya, K. (2017). Co-Development of Educational Aspirations and Academic Burnout from Adolescence to Adulthood in Finland. *Research in Human Development*, 14(2), 106–121. <https://doi.org/10.1080/15427609.2017.1305809>
- Schaufeli, W. B., Martínez, I. M., Pinto, A. M., Salanova, M., & Bakker, A. B. (2002). Burnout and Engagement in University Students. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(5), 464–481. <https://doi.org/10.1177/0022022102033005003>
- Schwingshackl, A. (2017). The Fallacy of Chasing After Work-Life Balance. In A. Schwingshackl, S. A. Cormier, & K. J. S. Anand (Eds.), *Work-Life Balance: Essential or Ephemeral?* (p. 77). Frontiers Media SA. <https://doi.org/10.3389/978-2-88945-254-5>
- Seçer, İ. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Okul Tükenmişliği ile Psikolojik Uyumsuzluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 81–99. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/32514>
- Seçer, İ., & Gençdoğan, B. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinde Okul Tükenmişliğinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 1(2), 25–37. <https://doi.org/10.19128/TURJE.181045>
- Şeker, M. (2019). *Avukatlarda Tükenmişlik(Burnout) Sendromu: Sivas İli Merkez İlçe Örneği* [Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=3ecZjFD8d4Q2HQ694w7Eiw&no=tMoSdcZLZmZY18wJhedH8w>
- Smylie, M. A. (1999). Teacher Stress in a Time of Reform. In *Understanding and Preventing Teacher Burnout* (pp. 59–84). Cambridge University Press.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511527784.005>

- Suran, B. G., & Sheridan, E. P. (1985). Management of Burnout. Training Psychologists in Professional Life Span Perspectives. *Professional Psychology: Research and Practice*, 16(6), 741–752. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.16.6.741>
- Sürgevil, O. (2006). *Çalışma Hayatında Tükenmişlik Sendromu Tükenmişlikle Mücadele Teknikleri* (1.Basım). Nobel Yayın Dağıtım.
- Tansel, B. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 241–262. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/265593#page=76>
- Taşkan, B., Güler yüz, E., & Toker, Y. (2022). The Moderating Role of Emotion Management in the Relationship Between Mobbing and Burnout. *İş ve İnsan Dergisi*, 9(1). <https://doi.org/10.18394/IID.1012854>
- Torun, A. (1995). *Tükenmişlik, Aile yapısı Ve Sosyal Destek ilişkileri üzerine Bir İnceleme* [Marmara Üniversitesi]. <https://www.proquest.com/openview/f2fb85948efa3925c9e346c105c9d1ff/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y>
- Tuominen-Soini, H., & Salmela-Aro, K. (2014). Schoolwork Engagement and Burnout among Finnish High School Students and Young Adults: Profiles, Progressions, and Educational Outcomes. *Developmental Psychology*, 50(3), 649–662. <https://doi.org/10.1037/A0033898>
- Ulaş, İ. (2020). *Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği* [T.C. Akdeniz Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Umuzdaş, S., & Kal, F. (2018). Konservatuvarlarda Görev Yapan Akademisyenlerin Tükenmişlik Düzeyleri. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 6(1), 1832–1842. <https://doi.org/10.12975/PP1832-1842>
- Vandenberghe, R., & Huberman, M. A. (1999). *Understanding and Preventing Teacher Burnout* (R. Vandenberghe & A. M. Huberman (eds.)). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511527784>
- Yang, H. J. (2004). Factors Affecting Student Burnout and Academic Achievement in Multiple Enrollment Programs in Taiwan's Technical-Vocational Colleges. *International Journal of Educational Development*, 24(3), 283–301. <https://doi.org/10.1016/J.IJEDUDEV.2003.12.001>
- Yang, H. J., & Farn, C. K. (2005). An Investigation The Factors Affecting MIS Student Burnout in Technical-Vocational College. *Computers in Human Behavior*, 21(6), 917–932. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.03.001>
- Yıldırım, Z. A. (2019). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: Karadeniz Bölgesi Örneği* [Trabzon Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Yorulmaz, Y. İ., Çolak, İ., & Altinkurt, Y. (2017). A Meta-Analysis of the Relationship Between Teachers' Job Satisfaction and Burnout. *Eurasian Journal of Educational Research*, 17(71), 175–192. <https://doi.org/10.14689/ejer.2017.71.10>
- Yu, J., & Chae, S. (2020). The Mediating Effect of Resilience on the Relationship Between the Academic Burnout and Psychological Well-Being of Medical Students. *Korean Journal of Medical Education*, 32(1), 13. <https://doi.org/10.3946/KJME.2020.149>
- Zabuska, A., Ginsborg, J., & Wasley, D. (2018). A Preliminary Comparison Study of Burnout and Engagement in Performance Students in Australia, Poland and the UK. *International Journal of Music Education*, 36(3), 366–379. <https://doi.org/10.1177/0255761417751242/FORMAT/EPUB>
- Zhang, Q., & Sapp, D. A. (2008). A Burning Issue in Teaching: The Impact of Perceived Teacher Burnout and Nonverbal Immediacy on Student Motivation and Affective Learning. *Journal of Communication Studies*, 1(2). <https://digitalcommons.fairfield.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1023&context=english-facultypubs>
- Zhang, Y., Gan, Y., & Cham, H. (2007). Perfectionism, Academic Burnout and Engagement among Chinese College Students: A Structural Equation Modeling Analysis. *Personality and Individual Differences*, 43(6), 1529–1540. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2007.04.010>

EKLER

Ek-1 Etik Kurul İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :10/06/2022 Toplantı Sayısı:07 Karar No :2022/218
Araştırmanın Başlığı	Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: İç Anadolu Örneği
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Gözde YÜKSEL
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci Merve ZOR
Etik Kurul Kararı	10362 sayılı başvuru değerlendirilmiş olup, araştırma Etik Kurul tarafından uygun görülmüştür.

ASLI GİBİDİR
10/06/2022

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Etik Kurul Başkanı

Ek-2 Ölçek Sahibinden Alınan İzin

31.05.2022 01:58

Gmail - Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği

Merve Zor

Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği

2 ileti

Merve Zor

7 Aralık 2021 16:43

Alıcı:

Merhaba Demet Hanım. Ben Merve ZOR. Konyada, Necmettin Erbakan Üniversitesinde yüksek lisans yapmaktayım ve tez önerisi aşamasındayım. İzin verirseniz tez konumda sizin ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Saygılarımla.

DEMET GIRGIN

7 Aralık 2021 17:07

Alıcı: Merve Zor

Merhaba Merve hanım, elbette kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim...

---- Orijinal Mesaj ----

Kimden: Merve Zor <

Kime:

Gönderilenler: Tue, 07 Dec 2021 15:43:30 +0200 (EET)

Konu: Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği

[Alınan metin gizlendi]

YASAL UYARI:

Bu elektronik posta ve onunla iletilen bütün dosyalar kişiye özeldir ve sadece göndericisi tarafından alması amaçlanan yetkili gerçek ya da tüzel kişinin kullanımı içindir. Eğer söz konusu yetkili alıcı siz değilseniz bu elektronik postanın içeriğini açıklamaz, kopyalamaz, yönlendirmez ve kullanmaz kesinlikle yasaktır. Bu mesajın gönderilmek istendiği kişi değilseniz (ya da bu e-posta'yi yanlışlıkla aldıysanız), lütfen yollayan kişiyi haberdar ediniz ve mesajı sisteminizden derhal siliniz. Kurumumuz, bu mesajın içerdiği bilgilerin doğruluğu veya eksiksiz olduğu konusunda herhangi bir garanti vermemektedir. Bu nedenle bu e-postanın ne şekilde olursa olsun içeriğinden, iletilmesinden, alınmasından ve saklanmasından kurumumuz sorumlu değildir. Bu mesajdaki görüşler yalnızca gönderen kişiye ait olup, her zaman kurumumuzun görüşlerini yansıtmayabilir.

Bu e-posta, bilinen bütün bilgisayar viruslerine karşı anti-virus sistemimiz tarafından taranmıştır. Ancak yollayıcı, bu e-posta mesajının virus içermediğini garanti etmez ve meydana gelebilecek zararlardan doğacak hukuki ve mali hiç bir sorumluluğu kabul etmez.

DISCLAIMER:

This e-mail and any files transmitted with it are confidential and intended solely for the use of the individual or entity to whom they are addressed. If you are not the intended recipient you are hereby notified that any dissemination, forwarding, copying or use of any of the information is strictly prohibited. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail by mistake), please notify the sender and delete it from your system immediately. Our university makes no warranty as to the accuracy or completeness of any information contained in this message and hereby excludes any liability of any kind for the information contained therein or for the information transmission, reception, storage or use of such in any way whatsoever. The opinions expressed in this message may belong to sender alone and may not necessarily reflect the opinions of our university.

This e-mail has been scanned by our anti-virus system for all known computer viruses. In doing so, however, sender cannot guarantee that virus or other forms of data corruption may not be present and do not take any legal or financial responsibility in any occurrence.

Ek -3 Araştırma Yapılan Üniversite İzinleri

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-73153712-300-218413
Konu : Araştırma İzni (Merve ZOR)

26.07.2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 25.07.2022 tarihli ve E-71052239-100-216364 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza istinaden; Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve ZOR'un, "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: İç Anadolu Örneği" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemiz Müzik Eğitimi Anabilim Dalında araştırma yapma isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Erdal HAMARTA
Dekan

Ek
1- Anabilim Dalı Yazısı (Merve ZOR)
2- Merve ZOR (36 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 09H3-1Z0V-0LMY Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysorgu.erbakan.edu.tr>

Adres: Meram Yeni yol Menem/KONYA
Telefon No : 0332 323 82 20
e-Posta :

Fax No : 0332 323 82 25
İnternet Adresi : <http://www.erbakan.edu.tr>

Bilgi için :Müjde BALCI
Sürekli İşçi
Telefon No 0332 323 82 20

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-45333631-903.05-00000742727
Konu : Araştırma İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 27.07.2022 tarih ve E.218834 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" adlı tezi kapsamında araştırma yapma talebi Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Dekanlığınca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. İbrahim BAKIRTAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 56F1BA26-8AF7-400B-B424-CDBAFF0E5F0D
Adres: Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Bahçesaray Mahallesi 68100 Aksaray
Telefon No: 03822883128 Faks No: 03822883139
e-Posta: İnternet Adresi: <https://www.aksaray.edu.tr/>
KEP Adresi: aksarayuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi: <https://e-belge.aksaray.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için: Serdar ÖZBAY
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: 03822883128

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-17311665-044-432014
Konu : Anketler (Merve ZOR)

16.08.2022

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 27.07.2022 tarihli ve E-48178250-300-218834 sayılı yazı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Merve ZOR'un, "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamındaki ilgi yazınız Üniversitemiz Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığına iletilmiş olup alınan cevabi yazı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi yazı ve eki (2 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSCEBZBMTZ

Belge Takip Adresi : <https://www.nurkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys>

Gazi Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı Rektörlük Kampüsü Emniyet
Mah. Bandırma Cad. No: 6/6 06500 Yenimahalle/ ANKARA
Tel:0 (312) 212 68 40 Faks:0 (312) 202 28 08
e-Posta :ogris@gazi.edu.tr İnternet Adresi :www.ogris.gazi.edu.tr
Kep Adresi : gaziuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için : Talip Gümüş
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:312 202 28 06

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-89377925-044-429374
Konu : Anketler (Merve ZOR)

12.08.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 28.07.2022 tarihli ve 17311665-044- 418484 sayılı yazı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Merve ZOR'un, "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında çalışma yapma talebi ile ilgili Bölüm görüşü yazımız ekinde gönderilmektedir.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mahmut SELVİ
Dekan

Ek:Bölüm Başkanlığı Görüşü

Belge Doğrulama Kodu :BSNE4UBBA2

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys>

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 06500 Teknikokullar/ANKARA
Tel:202 8090-91-92 Faks:223 8693
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :<http://gef.gazi.edu.tr/>
Kep Adresi: gaziuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için :Erdal ÜMÜTLÜ
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Telefon No:2021895

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : E-87908266-044-428745
Konu : Anketler (Merve ZOR)

11.08.2022

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 08.08.2022 tarihli ve 89377925-044- 425740 sayılı yazı.

İlgide kayıtlı yazı gereğince; Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Merve ZOR'un, tez çalışması kapsamında uygulama yapma talebi Bölüm Başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Türker EROĞLU
Bölüm Başkanı

Belge Doğrulama Kodu :BSEE41SKUZ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys>

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü 06500
Teknikokullar/ANKARA
Tel:0 (312) 202 24 76 Faks:213 17 88
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :<http://gef-guzelsanatlar.gazi.edu.tr/>
Kep Adresi :gaziuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için :Asuman Kaya
Bölüm Sekreteri
Telefon No:03122022476

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-93484696-300-2100139708
Konu : Araştırma İzni -Merve ZOR

19.10.2022

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 27.07.2022 tarih ve E-48178250-300-218834 sayılı yazınız.
b) Eğitim Fakültesi Dekanlığının 19.10.2022 tarih ve E-25988804-302.08.01-2100139437 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazınıza istinaden; Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili anket uygulamasını yapabileceğine ilişkin Eğitim Fakültesi Dekanlığının ilgi (b) yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şahlan ÖZTÜRK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:
1- İlgi Yazı (1 Sayfa)
2- Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanlığının Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0BMR-21H6-0PU7 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.nevsehir.edu.tr>

Adres: 2000 EVLER MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD. 50300 NEVŞEHİR
Telefon No : +90 (384) 228 10 00 Fax No : +90 (384) 228 11 09
e-Posta : ogrenci@nevsehir.edu.tr İnternet Adresi : <http://www.nevsehir.edu.tr>
Kep Adresi : nevsehiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin : Özden POLAT
Bilgisayar İşletmeni
Dahili No:

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-25988804-302.08.01-2100139437

19.10.2022

Konu : Araştırma İzni (Merve ZOR)

GENEL SEKRETERLİK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğünün 27.07.2022 tarihli ve E-48178250-300-218834 sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden; Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" adlı tezi kapsamında araştırma yapma talebi Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Başkanlığı ve Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Muhammet Şevki AYDIN
Dekan V.

Ek: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanlığının Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0BMT-B921-0B05 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysorgu.nevsehir.edu.tr>

Adres: 2000 EVLER MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD. 50300 NEVŞEHİR
Telefon No : +90 (384) 228 10 45 Fax No : +90 (384) 228 10 40
e-Posta : egitim@nevsehir.edu.tr İnternet Adresi :
<http://www.nevsehir.edu.tr>
Kep Adresi : nevsehiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için : Yusuf TASAĞ
Şef
Dahili No:21006

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : E-19111673-300-2100139034
Konu : Araştırma İzni (Merve ZOR)

17.10.2022

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğü 27.07.2022 tarihli ve E-48178250-300-218834 sayılı yazısı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" adlı tezi kapsamında araştırma yapma isteği Bölümümüzce uygun görülmüştür. Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Doç. Dr. Emin Erdem KAYA
Bölüm Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0BRV-MS27-0A5P Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysorgu.nevsehir.edu.tr>

Adres: 2000 EVLER MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD. 50300 NEVŞEHİR
Telefon No : +90 (384) 228 10 45 Fax No : +90 (384) 228 10 40
e-Posta : egitim@nevsehir.edu.tr İnternet Adresi : <http://www.nevsehir.edu.tr>
Kep Adresi : nevsehiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin :Serdar FERALAN
Büro Personeli
Dahili No:21093

T.C.
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : E-30182376-044-192430
Konu : Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel
Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik
Düzeylerinin İncelenmesi

09.08.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Necmettin Erdoğan Üniversitesi'nin 27.07.2022 tarihli ve 218834 sayılı yazısı.

Necmettin Erdoğan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" adlı tezi kapsamında Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Ana Bilim Dalı öğrencilerini kapsayan anket yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Ünal KILIÇ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Araştırma İzni (Merve ZOR) (38 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğüne
Fakülte Dekanlıkları Eğitim Fakültesi
Dekanlığına

Bilgi:
Genel Sekreterlik Koruma ve Güvenlik Birimine

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSN63BYZFK Pin Kodu : 85492
Adres : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Merkez/Sivas
Telefon: 0 346 487 00 00 - 1996/2037 Faks: 0 346 219 1110
e-Posta: rjuzisi@cumhuriyet.edu.tr Web: www.cumhuriyet.edu.tr
Kep Adresi: cumhuriyetuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/cumhuriyet-uni/se-nite-si-ebys>

Bilgi için: Muharem DİBEKLİ
Unvanı: Şef
Dahili No: 1996

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-69972237-302.08.01-231984
Konu : Araştırma İzni (Merve ZOR)

02/08/2022

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 27/07/2022 tarihli ve E-48178250-218834 sayılı yazımız.
b) Eğitim Fakültesi Dekanlığının 29/07/2022 tarihli ve E-46810852-302.08.01-230548 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Programı öğrencilerine ölçek uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Dekanlığının ilgi b)'de kayıtlı yazısı ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Hamdi DOĞAN
Rektör V.

Ek: İlgi b) Yazı (2 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSLKZP4135

Belge Takip Adresi :

<https://arkive.gov.tr/ebd?eK=5296&eD=BSLKZP4135&eS=231984>

Adres: Merkez Yerleşke Bor Yolu 51240 Niğde
Telefon: 3882252707 Faks: 3882252701
e-Posta: oib@ohnu.edu.tr Web: www.ohnu.edu.tr
Kep Adresi: moha@hs01.kep.tr

Bilgi için: Fatma KAYA
Unvanı: Memur
Tel No: 0 388 225 2700

Evrak Tarih ve Sayısı: 29/07/2022-230548

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-46810852-302.08.01-230548
Konu : Araştırma İzni (Merve ZOR)

29/07/2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 28/07/2022 tarihli ve E-69972237-302.08.01-230008 sayılı yazımız.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Merve ZOR'un "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Programı öğrencilerine örnek uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Bekir ÇINAR
Dekan

Ek: Bölüm Başkanlığı Yazısı (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Merkez Yerleşke Bor Yolu 51240 Niğde
Telefon: 3882254315 Faks: 3882254316
e-Posta: egitimfak@obu.edu.tr Web: http://www.obu.edu.tr/egitimfakultesi
Kep Adresi: nobu@ts01.kep.tr

Bilgi için: Gülözer CEYLAN
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 0 388 225 4328

Ek-3 Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda, Doç. Dr. Gözde Yüksel danışmanlığında, yüksek lisans öğrencisi Merve Zor tarafından yürütülen, “Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi: İç Anadolu Örneği” başlıklı tez çalışması için veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Uygulama yapabilmek için etik izin ve üniversitenizden onay alınmıştır. Araştırma için sizden tahminen 10 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar kişisel ve kurumsal olarak gizli tutulacak ve bilimsel etik kurallara özen gösterilerek değerlendirilecektir. Gönüllülük esasına dayalı olarak sizden aşağıda yer alan kişisel bilgi formu ve bireysel çalgı dersinize yönelik tükenmişlik düzeyinizi ölçmeyi amaçlayan 36 adet cümleyi değerlendirmeniz istenmektedir. Her bir cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, cümlelere ne derece katıldığınızı belirtmek için cümlelerin sağındaki seçeneklerden **size en uygun olan yalnız bir tanesini (X)** işareti koyarak işaretleyiniz. **Hiçbir maddeyi boş bırakmamanız çalışmanın geçerliliği açısından önemlidir.** Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak ve yanıtlanmasını istediğiniz sorularınız için araştırmacı ile e mail yoluyla () iletişim kurabilirsiniz.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz nedir?

Kadın Erkek

2.Sınıf düzeyiniz nedir?

1.Sınıf 2.Sınıf 3.Sınıf 4.Sınıf

3. Bireysel çalgınızdaki başarınızı nasıl değerlendirirsiniz?

Kötü Orta İyi

4. Mezun olduğunuz lisenin türü nedir?

Güzel Sanatlar Lisesi Diğer lise türleri

5. Bireysel çalgınızda ne kadar süredir eğitim alıyorsunuz?

1 yıldan az 1-5 yıl arası 5 yıl ve üzeri

6. Bireysel çalgı dersinizi bugüne kadar kaç farklı öğretmen ile yürüttünüz?

1 2 3 4 ve üzeri

7. Eğitim almakta olduğunuz çalgı öğretmeniniz ile aranızdaki iletişimi nasıl değerlendirirsiniz?

Kötü Orta İyi

8. Çalgınıza olan sevginizi nasıl değerlendirirsiniz?

Az Orta Çok

9. Ailenizin çalgı eğitiminize yönelik verdiği desteği nasıl değerlendirirsiniz?

(**Aile desteği:** Çalgı tedarik etme, çalgınızın bakımı için gerekli olanakların sağlanması, çalgı çalışma önceliğinize saygı, çalgı çalışmaya uygun ortamın sağlanması, çalgı çalışıyor olmanıza değer verilmesi vb.)

Az Orta Çok

10. Çalgı çalmaya **uygunluğu** açısından çalgı çalışmak durumunda olduğunuz ortamı nasıl değerlendirirsiniz?

Kötü Orta İyi

Ek-4 Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği

BİREYSEL ÇALGI DERSİ TÜKENİŞLİK ÖLÇEĞİ

Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Çalgı dersinde kendimi çaresiz hissediyorum.					
2	Çalgı dersinin olduğu günler kendimi hasta hissediyorum.					
3	Çalgı dersinde kendimi kapana sıkışmış gibi hissediyorum.					
4	Çalgı dersinde kendimi boşlukta hissediyorum.					
5	Çalgı dersinde bir an önce dersin bitmesini istiyorum.					
6	Çalgı dersi beni gerçekten geriyor.					
7	Çalgı dersinin olduğu gün sabah kalkmak istemiyorum.					
8	Çalgı dersinde kendimi değersiz ve başarısız biri gibi hissediyorum.					
9	Sabah kalktığımda bir gün daha çalgı dersini kaldıramayacağımı hissediyorum.					
10	Kendimi çalgımdan duygusal olarak uzaklaşmış hissediyorum.					
11	Çalgı dersinden önce sinirli ve gergin oluyorum.					
12	Çalgı dersine çalışmak istemiyorum.					
13	Elimde olsa çalgı dersine girmezdim.					
14	Çalgı dersinde bir umutsuzluk duygusu yaşıyorum.					
15	Çalgı dersini mecbur olduğum için alıyorum.					
16	Çalgı dersi olmasaydı bölümümü daha çok severdim.					
17	Çalgı dersinin olduğu günler kendimi çok bitkin hissediyorum					
18	Çalgı dersinde aşırı endişe yaşıyorum					
19	Çalgı dersinden soğuduğumu hissediyorum					
20	Çalgı dersinden çıktıktan sonra kendimi tükenmiş hissediyorum					
21	Çalgı dersinin olduğu günler sabah kalktığımda yorgunluk hissediyorum					

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
22	Çalgı dersinden dolayı çok yıprandım					
23	Çalgı dersinde sık sık başım ağrıyor					
24	Çalgı dersinden dolayı yanlış bir bölüm seçtiğimi düşünüyorum					
25	Çalgı dersinde çok çabuk öfkeleniyorum					
26	Çalgı dersi günü yaklaştıkça çok kaygılanıyorum					
27	Çalgı dersinde kendimi boşa zaman harcıyor gibi hissediyorum					
28	Çalgı dersi ile ilgili şeyler ilgimi çekmiyor.					
29	Çalgı dersinde konsantre olamıyorum					
30	Çalgı dersinde öğretmenle birebir çalışmak bende çok fazla stres yaratıyor					
31	Çalgı dersinde öğretmenin söylediği şeylere çok çabuk güceniyorum					
32	Çalgı dersi artık benim için önemli değil					
33	Çalgı dersinde elim ayağıma dolaşıyor					
34	Çalgı dersine çalışmam gerektiğinde çalışmamak için bahaneler bulurum					
35	Çalgı dersinde başarısız olacağımı düşündüğüm için çok heyecanlanıyorum					
36	Çalgı dersi materyallerini sık sık unutuyorum					